

Sammanställning av remissytanden Aktiebolagets kapital (SOU 1997:22)¹

1. Allmänt
2. Aktiebolags bildande
3. Aktier, aktiebrev m.m. och aktiebok
 - 3.1 Aktier och aktieslag
 - 3.2 Aktiers överlåtbarhet
 - 3.3 Aktiebok och aktiebrev
4. Ökning av aktiekapitalet m.m.
 - 4.1 Allmänt
 - 4.2 Nyemission
 - 4.3 Fondemission
 - 4.4 Upptagande av vissa penninglån
5. Konvertibla skuldebrev och teckningsoptioner
6. Emissionsprospekt
7. Leo-lagen
8. Nedsättning av aktiekapitalet
9. Erbjudandeplikt
10. Övrigt

¹ Särkilda remissammansällningar har upprättats över frågor om inlösen av minoritetsaktier och förvärv av egna aktier

1. Allmänt

Sveriges Riksbank

Utifrån de synpunkter Riksbanken har att beakta, mot bakgrund av bankens uppgift att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende, har Riksbanken inget att erinra mot kommitténs förslag.

Svea hovrätt

I övrigt (utöver synpunkter beträffande inlösen av minoritetsaktier, se särskild remissammanställning) har hovrätten, bl.a. mot bakgrund av domstolens ringa erfarenhet av nuvarande tillämpning av gällande bestämmelser på aktiebolagsrättens område, inte funnit skäl till några principiella synpunkter på de olika förslagen i betänkandet.

Stockholms tingsrätt

Tingsrätten har i tidigare remissvar uttryckt sin tillfredställelse över moderniseringen av aktiebolagslagen. Denna uppfattning vidhålls. Tingsrätten ser fram mot den dag ändringarna i 1975 års aktiebolagslag kan inordnas i en helt ny lag.

I betänkandet behandlas främst aktiebolagets kapital och därmed ägarnas möjligheter att genomföra förändringar i företagets kapitalstruktur genom bland annat nedsättning av aktiekapital och inlösen av minoritetsaktier. Det ankommer många gånger på tingsrätten att fatta formella beslut i nu aktuella frågor och för övrigt även att pröva klander av skiljedomar i tvångsinlösenförfaranden. Tingsrätten ställer sig positiv till de flesta av kornmittens framförda förslag, som till stor del innebär förenklingar och förtydliganden.

Kammarrätten i Göteborg

Utredningen föreslår delvis genomgripande förändringar i några av de mest centrala delarna av aktiebolagsrätten. Kammarrätten finner från sina utgångspunkter inte anledning till några invändningar i sak men vill peka på följande detaljer i författningsförslagen.

Bokföringsnämnden

BFN har från redovisningssynpunkt i huvudsak inga invändningar mot de överväganden och förslag som framförs i betänkandet. Vissa förslag väcker emellertid frågor om redovisningsmässiga konsekvenser.

Åklagarmyndigheten i Malmö åklagardistrikt

Utredningen berör enbart civilrättsliga regler som såvitt nu kan bedömas inte kommer att medföra någon ökad risk för ytterligare ekobrott. Ur åklagarsynpunkt har jag därför inget att invända mot utredningens förslag.

Statsåklagarmyndigheten för speciella mål

Det finns få förslag i betänkandet som direkt berör åklagarnas verksamhet. Förutom den mindre ändringen beträffande det s.k. låneförbudet (se vidare nedan) torde det endast vara förslagen angående ett aktiebolags förvärv och överlåtelse av egna aktier som är av sådan beskaffenhet. Detta får inte tolkas så att kornmittens förslag i övrigt skulle sakna betydelse för åklagarnas verksamhet. Det förhåller sig tvärtom så att möjligheten att beivra ekonomisk brottslighet i hög grad påverkas av hur de aktiebolagsrättsliga reglerna utformas.

Regeringen har den 10 juni 1996 i direktiv (1996:49) till samtliga kommittéer och särskilda utredare ålagt dessa att redovisa konsekvenserna för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet av de förslag som presenteras. Alla förslag som läggs fram skall således föregås av en analys och innehålla en redovisning av effekterna för brottsbekämpningen och för det brottsförebyggande arbetet. Såvitt jag kan finna innehåller betänkandet över huvud taget inte någon analys av vilka effekter för ekobrottsligheten som förslagen kan leda till. Detta är särskilt anmärkningsvärt eftersom det i många sammanhang har framhållits vikten av att bl.a. den näringsrättsliga lagstiftningen inte ger alltför stort utrymme för ekonomisk brottslighet (se bl.a. Riksdagens revisorers rapport 1993/94.6 s 4 och 222 och Ds 1996:1 s. 183).

Vid första påseendet kanske inte förslagen förefaller ha några direkta effekter för brottsbekämpningen, eller det brottsförebyggande arbetet. Vissa av förslagen är dock sådana att de kan leda till dels en ökning av den ekonomiska brottsligheten, dels väsentligt större svårigheter att utreda brotten. Jag återkommer till detta i det följande.

I sammanhanget bör också framhållas att det i många fall kan vara svårt att i förväg avgöra om en bestämmelse kan komma att missbrukas. Kreativiteten på området är nämligen betydande. Det kan t.ex. inte uteslutas att vissa av förslagen kan komma att utnyttjas för att uppnå skattefördelar. Huruvida utrymmet för sådana förfaranden ökar eller minskar med kommitténs förslag kan jag inte bedöma. Erfarenhetsmässigt kan man dock konstatera att förslag som innebär att vissa typer av förbud upphävs eller urholkas ofta kan leda till missbruk.

Riksåklagaren Metodikutvecklingsenheten

Den ekonomiska brottsligheten - ett prioriterat område

Den ekonomiska brottsligheten utgör i dag ett stort samhällsproblem. Sedan ett par år tillbaka är därför kampen mot den ekonomiska brottsligheten ett av regeringen högt prioriterat område. I budgetpropositionen för innevarande år uttalas att kampen mot våldsbrott, narkotikabrott och ekonomisk brottslighet skall prioriteras (prop. 1996/97:1, Utgiftsområde 4, sid. 13).

Lagstiftningens betydelse för den ekonomiska brottsligheten och dess bekämpande

I skrivelse till riksdagen den 20 april 1995 framlade regeringen en strategi för samhällets samlade åtgärder mot den ekonomiska brottsligheten. I strategin uttalas att en central uppgift för statsmakterna är att tillhandahålla en lagstiftning som gör att den aktuella brottsligheten kan bekämpas på ett effektivt och rättssäkert sätt. Detta tar då inte endast sikte på straffbestämmelser utan även på annan lagstiftning. I strategin uttalas vidare att ekobrottsaspekten måste vägas in på ett medvetet och konsekvent sätt vid utarbetandet av ny lagstiftning. Det måste vara ett naturligt inslag i lagstiftningsarbetet att göra en konsekvensanalys när det gäller exempelvis om reglerna är lätta att kringgå i brottsligt syfte eller om överträdelser kan upptäckas och beivras med rimliga insatser (Skr.1994/95:217, sid. 17). Vidare uttalas i regeringens skrivelse till riksdagen den 31 oktober 1996 med en lägesrapport i fråga om den ekonomiska brottsligheten att lagstiftningen rörande ekonomisk brottslighet skall vässas (Skr.1996/97:49, sid. 6). I sammanhanget kan också

nämnas att regeringen i direktiv till samtliga kommittéer och särskilda utredare uttalat att de förslag som läggs fram alltid skall föregås av en analys och innehålla en redovisning av hur förslagen, direkt eller indirekt, kan förväntas påverka brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet. Vidare uttalas att särskild uppmärksamhet skall ges till frågan om förslagen till regeländringar uppmuntrar till missbruk och överträdelser (Dir.1996:49, sid. 3).

De framlagda förslagens effekter för den ekonomiska brottsligheten vikten av utredning och analys av förslagens effekter

De flesta av de förslag till lagändringar som läggs fram i betänkandet kommer sannolikt att sakna direkt betydelse både för hur den ekonomiska brottsligheten utvecklas och för möjligheterna att bekämpa denna brottslighet. Vissa av förslagen kan dock befaras innebära att negativa effekter uppkommer i detta avseende. Vidare kan flera av förslagen befaras indirekt påverka den ekonomiska brottsligheten. Utformningen av den näringsrättsliga lagstiftningen och då särskilt reglerna om aktiebolagsformen är av stor betydelse för möjligheterna att begå ekonomisk brottslighet. Det är därför viktigt att en utredning och analys av effekter på ekobrottsligheten görs när förslag till ändrad lagstiftning på området läggs fram. Därvid bör tillses att lagstiftningen försvårar för ekobrottslingarna och underlättar för myndigheterna så att bekämpningen av den ekobrottsligheten effektiviseras. I sammanhanget bör framhållas att vissa av de ekonomiska brottslingarna, vilka ibland biträds av expertis bl.a. på det juridiska området, efter det att ny lagstiftning beslutats gör en egen sådan analys, dock i motsatt syfte. Fantasin och uppfinningsrikedomen när det gäller att finna sätt att utnyttja nya regler vid ekobrottslighet skall inte underskattas. I betänkandet har inte redovisats någon utredning eller analys av förslagens effekter för ekobrottsligheten. Detta är enligt min uppfattning utifrån vad som ovan redovisats en klar brist. Det är inte möjligt att inom ramen för ett remissyttrande kunna överblicka och bedöma de konsekvenser förslagen kan komma att medföra. De synpunkter och kommentarer som lämnas nedan skall därför inte betraktas som heltäckande. Jag anser att en utredning och analys av förslagens effekter för ekobrottsligheten bör utföras innan förslagen leder till lagstiftning.

Rikspolisstyrelsen

Rikspolisstyrelsen har, från polisiära utgångspunkter, inga invändningar mot förslagen i betänkandet. Styrelsen vill dock i sammanhanget framföra följande synpunkter.

Finansinspektionen

Finansinspektionen har ingen erinran mot huvuddragen i förslagen i delbetänkandet.

Riksgäldskontoret

Riksgäldskontoret har inte något att erinra mot de förslag som förs fram av aktiebolagskommittén i delbetänkandet.

Riksskatteverket

Betänkandet utgör ett led i förnyandet av aktiebolagslagen och syftar till att uppnå större flexibilitet i kapitalstrukturen som gynnar ett långsiktigt och effektivt utnyttjande av företagens och näringslivets resurser. Några skatterättsliga frågor behandlas inte i betänkandet. RSV har vid utarbetandet av detta remissvar i första hand beaktat de skatte- och exekutionsrättsliga aspekterna på förslagen i betänkandet men redovisar även vissa synpunkter övrigt.

Skattemyndigheten i Stockholms län Juridiska avdelningen

Skattemyndigheten tillstyrker i huvudsak de föreslagna lagändringarna. Myndigheten avstyrker dock förslaget att slopa de geografiska behörighetskraven för bolagsbildare och förslaget att dela upp bestämmelserna om låneförbudet i två separata lagregleringar.

Beskattningsfrågorna ligger utanför kommitténs direktiv. Skattemyndigheten vill ändå i detta sammanhang lämna några allmänna synpunkter på vissa beskattningsfrågor som aktualiseras pga de föreslagna ändringarna i aktiebolagslagen.

Skattemyndigheten i Göteborgs och Bohuslän

I betänkandet står ägarnas möjligheter att genomföra förändringar i företagens kapitalstruktur i förgrunden. Kommitténs förslag till ändringar i aktiebolagslagen har syftat till att uppnå en flexibilitet i kapitalstrukturen som gynnar ett långsiktigt effektivt utnyttjande av företagens och näringslivets resurser.

Aktiebolagslagen reglerar främst det civilrättsliga förhållandet mellan bolaget och dess företrädare, ägare samt fordringsägare. Förevarande förslag till ändringar är således en avvägning mellan de olika parternas intressen med beaktande av att åstadkomma en ändamålsriktig marknad för kapitalinvesteringar i näringslivet.

Skatterätten bygger i normalfallet på civilrätten, dvs beskattning sker med utgångspunkt från de civilrättsliga reglerna. Civilrätten kan således påverka skatterätten, varför det i vissa kan kan vara motiverat att beakta det fiskala intresset vid utformningen av de civilrättsliga reglerna. I förevarande fall anser skattemyndigheten att det inte finns skäl att vid utformningen av aktiebolagslagen ta hänsyn till eventuella skattemässiga aspekter, utan det får ankomma på skatterätten att anpassa sig till de förändrade civilrättsliga reglerna.

Skattemyndigheten anser för övrigt att de föreslagna ändringarna endast bör medföra marginella förändringar av skatterätten jämfört med nuvarande aktiebolagslag. Ifall det skulle visa sig att det uppkommer skatterättsliga problem, så får justeringar i första hand ske av de skatterättsliga reglerna.

Skattemyndigheten i Värmlands län

Det framgår av kommitténs övervägande att det övergripande syftet med de föreslagna ändringarna i aktiebolagslagen varit att främja en aktiv ägarfunktion och att uppnå flexibilitet i kapitalstrukturen. I betänkandet behandlas bl.a. aktiebolags bildande, ökning och nedsättning av aktiekapitalet, förvärv av egna aktier, erbjudandeplikt och inlösen av minoritetsaktier. Förslagen avser i huvudsak rent associationsrättsliga frågor som SKM saknar anledning att kommentera .

Varken i kommittédirektiven eller i kornmittens arbete synes skattefrågor ha spelat någon egentlig roll. Rent allmänt synes de föreslagna lagändringarna heller inte medföra några nya finansiella konstruktioner eller problem, som kan påverka skattesystemet i någon större utsträckning. Vissa synpunkter kan ändå finnas anledning att föra fram.

Skattemyndigheten i Umeå

Föreslagna ändringar synes inte påverka de skatterättsliga reglerna i någon nämnvärd omfattning. Skattemyndigheten har därför inget att erinra mot kommitténs förslag.

Statskontoret

Statskontoret har inte några synpunkter att redovisa och avstår därför från att yttra sig.

Allmänna pensionsfonden Fjärde fonstyrelsen

Fondstyrelsen har en i grunden positiv inställning till förslagen med några få undantag som framgår nedan.

Stockholms Universitet Juridiska fakulteten

Betänkandet framstår i huvudsak som väl övervägt och övertygande och är lämpat att ligga till grund för lagstiftning. Vissa frågor förtjänar dock några kommentarer.

Uppsala universitet Juridiska fakulteten

Betänkandet innehåller en genomgång av mycket centrala, och under senare år inte sällan debatterade, bolags- och börsrättsliga frågor. På några områden efterlyser fakultetsnämnden en bättre tidsmässig samordning av översynen av ABL, t.ex. bör reglerna om nedsättning av aktiekapitalet tidsmässigt samordnas med den kommande översynen av vinstutdelningsreglerna. I det stora hela menar dock fakultetsnämnden att kommittén har lagt fram ett väl avvägt förslag. I det följande kommenteras förslagen i den ordning de behandlas i betänkandet.

Handelshögskolan i Stockholm

Handelshögskolan i Stockholm som genom remiss 1997-03-18 beretts tillfälle att avge yttrande över rubricerade remiss får härmed meddela att högskolan icke avser att besvara densamma.

Konkurrensverket

Konkurrensverket får konstatera att kommittén genomfört ett omfattande och betydelsefullt utredningsarbete. Från de utgångspunkter Konkurrensverket har att beakta - att främja en effektiv konkurrens i privat och offentlig sektor till nytta för konsumenterna - finns all anledning att ha en positiv inställning till kommitténs förslag som ytterst syftar till att bidra till ett effektivare resursutnyttjande i ekonomin.

Konkurrensverket delar kommitténs uppfattning att en ny aktiebolagslag bör utformas så att den främjar en aktiv ägarfunktion i företagen. Det är även ett lovvärt syfte att göra aktiebolagslagen mera lättläst och lättbegriplig genom ett modernare språk, kortare paragrafer och flitigt användande av rubriker.

NUTEK

Sammanfattning NUTEK finner att kommitténs förslag avseende förvärv av egna aktier samt rätt att uppta kapitalandelslån innebär förbättrade möjligheter att finansiera tillväxtinriktade småföretag. Även i övrigt innebär förslaget betydande förbättringar och förenklingar.

LO Landsorganisationen i Sverige

Kommitténs förslag syftar till att främja en mer aktiv ägarfunktion i företagen. Genom att lättare möjliggöra förändringar i företagets kapitalstruktur gynnas ett långsiktigt, effektivare utnyttjande av företagets och näringslivets resurser.

LO delar i princip delbetänkandets utgångspunkter, men avstår från att kommentera de enskilda förslagen.

TCO

TCO avstår från att avge yttrande över rubricerade delbetänkande.

Svenska Arbetsgivareföreningen Sveriges Industriförbund

Som en allmän synpunkt vill organisationerna framhålla att kommittens förslag genomgående är väl motiverade och genomarbetade och att de har goda förutsättningar att främja ett effektivt och ändamålsenligt utnyttjande av företagets och näringslivets resurser. Överlag visar kommittén god förståelse för näringslivets behov och för de problem som svenska företag i en alltmer internationaliserad värld ställs inför. I allt väsentligt ansluter sig därför organisationerna till de &amlagda förslagen.

Svenska Fondhandlarföreningen Svenska Bankföreningen

- Föreningarna har en allmänt sett positiv syn på förslagen i betänkandet. På vissa punkter har dock föreningarna en annan syn än den kommittén presenterat. Särskilt gäller detta förslaget om att bibehålla LEO-lagens majoritetsregler vid vissa riktade emissioner.

- Föreningarna anser att kommittén onödigt långt driver sina förenklingssträvanden i det att vissa åtgärder som gällande lag medger utmönstras. Det gäller t ex möjligheten att emittera aktier till underkurs.

- Föreningarna hälsar med tillfredsställelse de förslag som läggs fram rörande möjligheter för aktiebolag att ta upp lån med återbetalning kopplad exempelvis till olika index. Det är enligt föreningarnas uppfattning viktigt att svenska aktiebolag har en frihet i dessa avseenden motsvarande den som förekommer i andra länder.

- Föreningarna anser den föreslagna möjligheten att ge ut fristående optionsrätter vara ett värdefullt tillskott till den svenska aktiebolagsrätten.

- Föreningarna avstyrker förslaget att behålla LEO-lagens majoritetskrav - dvs nio tiondelar av såväl avgivna röster som på stämman företrädde aktier - vid vissa riktade emissioner. Detta innebär att föreningarna ansluter sig till den kritik som framförts i ett särskilt yttrande till betänkandet. Genom ett så högt krav kan väsentliga strukturella förändringar i det svenska näringslivet hindras eller försvåras. Detta bör inte accepteras i synnerhet som de majoritetskrav som råder för riktade emissioner i allmänhet måste anses ge ett fullgott skydd mot otillbörliga förfaranden. Samma majoritetskrav bör gälla för alla riktade emissioner.

- Föreningarna anser förslagen rörande förenklningar i möjligheten att sätta ned aktiekapitalet väsentliga och väl ägnade att få till stånd ett förbättrat utnyttjande av det tillgängliga kapitalet.

- Föreningarna tillstyrker på samma grund att en rätt för aktiebolag att förvärva egna aktier införs i svensk rätt på samma sätt som gäller i andra länder. För att kapitalutnyttjandet skall vara så effektivt som möjligt är det viktigt att sådana aktier, på sätt föreslås, kan ges ut på nytt. På samma sätt som enligt förslaget skall gälla för aktier, bör enligt föreningarnas uppfattning egna konvertibler och teckningsoptioner som ett bolag förvärvat kunna ges ut på nytt.

- Föreningarna anser att förslagen i betänkandet är så viktiga att ikraftträdandet av dessa inte onödigt bör fördröjas. Av förenklings-skäl bör detta ske samtidigt med att de redan tidigare behandlade förslagen rörande aktiebolags organisation träder i kraft.

- Föreningarna understryker avslutningsvis vikten av att kornmitten i det fortsatta arbetet tar upp frågan om prospektansvaret i de avseenden som diskuteras i betänkandet.

Föreningarna anser att kornmitten med detta betänkande i många viktiga avseenden har presenterat förslag till en angelägen reformering av aktiebolagsrätten. Förslagen ligger så gott som genomgående i linje med föreningarnas uppfattningar. Det innebär att i de avseenden föreningarna i det följande inte lämnar några synpunkter ställer sig föreningarna bakom de i betänkandet framlagda förslagen.

I betänkandet tas således upp ett stort antal mycket viktiga förhållanden. Förslagen angår i hög grad hur aktiebolag skall få en effektiv tillgång till kapital för sin utveckling samt i vissa avseenden också hur kapitalet skall kunna utnyttjas effektivt i ett aktiebolag. Detta är givetvis mycket centrala förhållanden i bolagsrätten. Kommitténs förslag kan i många avseenden medverka till ett effektivare kapitalutnyttjande än för närvarande inom aktiebolagssfären. Det är därför viktigt att de huvudsakliga delarna av förslagen genomförs.

Kommittén lägger, i likhet med i sina tidigare betänkanden, fram lagförslag som språkligt och stilmässigt avviker från gällande rätt. Uppdelningen av bestämmelserna mellan olika paragrafer föreslås också bli en annan än enligt gällande lag samtidigt som detaljeringsgraden ökar. Mot en sådan modernisering vill föreningarna inte invända i vidare mån än att det förefaller mindre lämpligt att stegvis introducera nu och i kommitténs föregående betänkande föreslagna bestämmelser inom ramen för en alljämt gällande 1975 års aktiebolagslag. Föreningarna återkommer till frågan om ikraftträdandet. Som ett led i moderniseringen har kommittén jämsides en ambition att av förenklings-skäl avskaffa möjligheterna att vidta vissa åtgärder från bolagens sida. Således föreslås t ex att möjligheterna till successivbildning av bolag, till successiv teckning vid emission och till underkursemission bli utmönstrade. Föreningarna anser att kornmitten därigenom driver sina förenklingsambitioner för långt.

Visserligen har dessa möjligheter inte fått något större praktiskt utnyttjande. Man kan dock inte bortse från att ett behov av sådana åtgärder kan uppkomma. Särskilt torde emission till underkurs i vissa situationer kunna vara till gagn för ett bolag och underlätta dess finansiering med positiva effekter på dess utvecklingsmöjligheter som följd.

Finansbolagens förening

Föreningen välkomnar de förslag som innebär att svensk aktiebolagsrätt bringas i större överensstämmelse med rätten i de länder som i första hand utgör konkurrenter till svenskt näringsliv. Föreningen syftar därvid särskilt på möjligheterna att ge ut vinstandelslån och att förvärva egna aktier. Dessa förslag gagnar Sverige. Vidare delar föreningen merparten av de bedömningar kornmitten gjort.

Föreningen välkomnar också anslaget att främja en aktiv ägarfunktion. Det kräver i sig en tydlig separation mellan bolagsstämmans och styrelsens uppgifter och befogenheter.

Stockholms Handelskammare

Aktiebolagskommittén har gjort ett mycket omfattande arbete med förtjänstfulla analyser och väl genomarbetade förslag. Handelskammaren ansluter sig i allt väsentligt till slutsatserna och förslagen i betänkandet och kan därför begränsa yttrandet till några få frågor.

Sveriges Köpmannaförbund

Den nuvarande aktiebolagslagen har nu gällt i två decennier. Därför finns anledning att modernisera lagen rent redaktionellt och språkligt så att den blir lättläst och lättbegripligt. Förbundet anser att förslaget i denna del är bra och kan tillstyrkas.

Grossistförbundet Svensk Handel

Förbundet tillstyrker att s.k. successivbildning av aktiebolag utmönstras ur ABL eftersom det är ett tillvägagångssätt som inte tillämpas i praktiken och att simultanbildning istället blir det sätt på vilket aktiebolag bildas. Förbundet tillstyrker vidare kommitténs förslag till utformning av reglerna om simultanbildning av aktiebolag. Det framstår t ex som praktiskt och rimligt att kunna justera i stiftelseurkunden respektive öppningsbalansräkningen intill undertecknaridet av stiftelseurkunden. Det torde inte vara ovanligt att nya synpunkter eller oväntade problem dyker upp under bolagsbildandets gång vilka bör kunna korrigeras på ett enkelt men ändå balanserat och ansvarsfullt sätt.

Det finns naturligtvis många praktiska fördelar med att låta ett aktiebolag få rättskapacitet redan vid stiftelseurkundens undertecknande, allt under förutsättning att Patent- och registreringsverket senare registrerar bolaget. Med det föreslagna förenklade och avsevärt snabbare förfarandet vid bolagsbildandet är det rimligt att aktiebolag får ikläda sig rättigheter och skyldigheter på ett så tidigt stadium som möjligt. Många gånger kan det vara viktigt att "komma igång" med verksamheten i bolaget så snart som möjligt.

Förbundet delar däremot inte kommitténs förslag att ur ABL utmönstra regler som avser behörighetskrav för stiftare och istället låta allmänna regler om begränsning av rätthandlingsförmågan gälla. Angivande av denna typ av behörighetskrav återfinns på många olika områden t ex i fråga om domare och advokater. Även om det går att utläsa ur annan lagstiftning vilka behörighetskrav som skall gälla för stiftare av aktiebolag har en regel härom i ABL ett pedagogiskt värde som inte bör underskattas.

Enligt nuvarande lydelse av ABL behöver inte stiftare teckna sig för aktier. Enligt förslaget finns inte längre något "praktiskt behov" av en sådan regel (s 204 n) och därför föreslås att endast de som tecknar sig för aktier i det nya bolaget bildar detsamma. Även om förbundet inte utan vidare kan acceptera utredningens argument för förslaget i denna del framstår det som rimligt att den som deltar i bildandet av ett aktiebolag "tror på" affärsiden och därmed också är beredd att satsa ekonomiskt på densamma.

Från lagteknisk synpunkt är det enligt förbundet mening lämpligt att den föreslagna 7 § i 2 kap ABL - av pedagogiska skäl - flyttas till förslagsvis 2 eller 3 § samma kapitel då innehållet i stiftelseurkunden i övrigt behandlas redan här.

Byggentreprenörerna

Gemensamt yttrande över kommitténs förslag har lämnats av Svenska Arbetsgivareföreningen och Sveriges Industriförbund. Byggentreprenörerna delar dessa organisationers positiva uppfattning om kommitténs förslag och ansluter sig till de synpunkter som framförs i det gemensamma yttrandet.

Sveriges ackordscentral

Sveriges Ackordscentral avstår härmed från erbjudandet att avge remissyttrande över rubricerade betänkande.

Företagarnas Riksorganisation

Sammantaget anser FR att de av kommittén framlagda förslagen är väl avvägda. Generellt kan dock sägas om den föreslagna lagtexten att det inte i lagen föreslås bli den klara skillnad mellan privata och publika bolag som är önskvärd. Departementet bör därför ha detta i åtanke under det fortsatta lagstiftningsarbetet och således söka åstadkomma största möjliga förenkling för de privata bolagen och deras ägare, utan att för den skull föreslå materiella försämringar.

Försäkrings Förbundet

Förslaget är en del av den stora reformering av aktiebolagslagen som kommittén arbetar med. Tonvikten ligger i detta delbetänkande på att underlätta en flexibel kapitalstruktur genom ändring av reglerna för ökning och nedsättning av aktiekapitalet, för förvärv av egna aktier och för inlösen av minoritetsaktier. Förbundet är positivt till de framlagda förslagen som är till fördel för försäkringsbolagen både i det egna företaget (för försäkringsaktiebolagen) och som placerare i aktier i andra företag.

Stockholms Fondbörs AB

Fondbörsen stöder den utgångspunkt som kommittén angivit för sitt arbete, nämligen att utforma reglerna i aktiebolagslagen (ABL) så att en aktiv ägarfunktion så långt möjligt främjas. Kommitténs förslag, som ligger väl i linje med denna grundläggande utgångspunkt, synes välgrundade och är därför ägnade att läggas till grund för det fortsatta lagstiftningsarbetet. I fråga om förslaget att till ABL överföra LEO-lagens särskilda majoritetskrav vill emellertid Fondbörsen ansluta sig till den kritik som i ett särskilt yttrande uttalats av Lars Bredin m.fl.

Värdepapperscentralen VPC

VPC anser att delbetänkandet i huvudsak innehåller väl avvägda förslag. På ett antal punkter har dock VPC funnit skäl att kommentera förslagen på sätt som framgår nedan.

Allmänt anser VPC att kommittén har lyckats i sin ambition att göra förevarande bestämmelser mer lättlästa och lättbegripliga genom ett modernare språkbruk, kortare paragrafer och en mer ändamålsenlig kapitalindelning. Det är också, med hänsyn till omfattningen av ändringarna i lagen, naturligt att kommittén strävar efter en total omskrivning av lagtexten och en helt ny aktiebolagslag.

Vissa delar av förslagen kommer, om de genomförs, att för VPCs del innebära att tekniska omarbetningar och justeringar får göras i VPCs datasystem. Det måste t. ex. bli, möjligt att på

aktiekonton göra markeringar om samtyckes- och förköpsförbehåll. Dessutom byter delrätter namn till fondaktierätter vilket kräver vissa justeringar. VPC måste också kunna registrera rätter enligt föreslagna 17 kapitlet avseende kommande lösenbelopp (lösenrätter, lösenbevis). Vidare måste nyemissionssystemet utvecklas för att kunna ge möjlighet till successiv registrering av innehav på aktiekonto. Vissa andra justeringar kan också komma att bli nödvändiga. Såvitt VPC nu kan konstatera kommer det tekniska utvecklingsarbetet sammantaget att bli relativt omfattande. Det är därför nödvändigt att VPC erhåller skälig tid för utvecklingsarbetet innan eventuell lagstiftning träder ikraft.

Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR

Den föreslagna strukturen och de redaktionella förändringarna i förslaget bidrar till att lagen blir mer lättläst och överskådlig än den nuvarande aktiebolagslagen. FAR tillstyrker att lagen moderniseras på det sätt som föreslagits, men förordar att hela lagen erhåller samma redaktionella utformning vid ett och samma tillfälle.

Kommittedirektiven innebär att lagen skall anpassas till utvecklingen inom EU, bl.a. genom att så långt möjligt undanröja hinder mot företagsförvärv (s. 447), samt att kommittén skall överväga om minoritetsskyddet i vissa situationer behöver stärkas (s. 450). Kommittén menar i sin sammanfattning att en ny aktiebolagslag bör främja en aktiv ägarfunktion genom att underlätta ägarförändringar och ett effektivt utnyttjande av företagets och näringslivets resurser.

Denna målsättning, mot vilken inga invändningar kan riktas, måste emellertid balanseras mot ett tillräckligt starkt skydd för minoriteten.

Svenska Revisorsamfundet SRS

En utgångspunkt för utredningens förslag har varit att skapa en stark ägarfunktion i aktiebolagen. Samfundet delar denna utgångspunkt. Av väsentlig betydelse är därvid att tillskapa regler som skyddar aktieägarminoriteter. Inte heller får intresset av att ge aktieägarna en vid beslutanderätt i frågor som rör bolagets kapital minska borgenärernas skydd för det egna kapitalet. I huvudsak anser samfundet förslaget väl balanserat från dessa utgångspunkter. Som dock utvecklas i det följande är skyddet för minoritetens resp. borgenärernas intressen i enskilda delar inte tillräckligt.

Den föreslagna strukturen i lagstiftningen, uppdelningen av kapitel och paragrafer samt införande av mellanrubriker tillstyrks.

Sveriges Redovisningskonsulters Förbund SRF

SRF tillstyrker förslagen i delbetänkandet i stort, utom beträffande förslag till krav på reviderad öppningsbalansräkning vid bolagsbildning. SRFs ställningstagande är sammanfattningsvis följande.

- Koncentration av reglerna för bolagsbildning till ett alternativ, simultanbildning, tillstyrks.
- Krav på reviderad öppningsbalansräkning vid bolagsbildning avstyrks.
- Samordning av regler för nedsättning av aktiekapitalet för att täcka förlust, oavsett om förlusten inträffat under innevarande eller tidigare räkenskapsår, tillstyrks.
- Slopande av karenstid för utdelning efter nedsättning av aktiekapitalet tillstyrks.
- Vidgade möjligheter till nedsättning av aktiekapitalet, för återbetalning till aktieägarna, tillstyrks.
- Vidgade möjligheter till nedsättning av aktiekapitalet utan rättens tillstånd tillstyrks.
- Vidgade möjligheter att erbjuda personallån, för köp av aktier i det egna bolaget, yrkas.

Sveriges Advokatsamfund

Advokatsamfundet instämmer huvudsakligen i kommitténs förslag och bedömningar. vissa nedan angivna fall har kommittén lämnat frågeställningar utvecklade. Det gäller främst avsnitten om upptagande av vissa penninglån, nedsättning av aktiekapitalet och inlösen av minoritetsaktier, där advokatsamfundet inte anser kommitténs redovisade argument och analys tillräckliga för ett grundat ställningstagande. I det stora hela framstår emellertid argumenten för kommitténs förslag som pedagogiskt och tydligt redovisade.

Med den nya, och delvis omstrukturerade, textmassa som kommitténs förslag skulle leda till, är det advokatsamfundets uppfattning att det kunde vara lämpligt att samla samtliga definitioner på en särskild plats i lagens inledning. Detta skulle underlätta överskådligheten, och det skulle gå snabbare att konstatera om det förelåg en särskild legal definition av ett uttryck eller inte. Sådan uppsamling av definitioner föreligger t ex i lagen om handel med finansiella instrument, lagen om börs- och clearingverksamhet och insiderlagen.

Konkursförvaltarkollegiernas förening

Föreningen motsätter sig förslagen att tillåta kapitalandelslån, att möjliggöra nedsättning av aktiekapital, att täcka förlust under löpande bokföringsår samt att tillåta förvärv av egna aktier.

Föreningen har med tillfredsställelse noterat att enligt betänkandet samtyckesförbehåll inte gäller vid överlåtelse av utmätt aktie eller av aktie som ingår i konkursbo.

Aktiefrämjandet

Den omfattande omarbetning som nu genomförs av den svenska aktiebolagslagen och som sker mot bakgrund av den internationella utvecklingen är nödvändig för att upprätthålla en väl fungerande försörjning av riskkapital. När detta arbete i sin helhet är slutfört kommer Sverige förhoppningsvis att på detta område ha fått ett legalt ramverk som skapar goda förutsättningar för svenskt företagande.

Aktiefrämjandet vill dock framhålla att skaparidet av en modern aktiebolagslag bara är en del av det institutionella ramverket för aktiemarknaden. Väl så viktigt är att den svenska aktiebeskattningen anpassas till omvärlden och att skatteneutralitet mellan olika spar- och finanseringsformer erhållas. Idag är den effektiva skattesatsen för sparande i aktier högre än den för sparande i obligationer. Detta medför en allokering av sparkapital som är till nackdel för svenskt näringsliv och som ett aldrig så väl fungerande legalt ramverk kan kompensera. Aktiefrämjandet är väl medvetet om att skattefrågor inte ingått i kommitténs direktiv. Frånvaron av motsvarande reformarbete på skatteområdet gör dock att arbetet i aktiebolagskommittén i ett större aktiemarknadsperspektiv blir ofullständigt.

I det följande kommenterar Aktiefrämjandet de två förslagen rörande förvärv och överlåtelse av egna aktier samt inlösen av minoritetsaktier. I övrigt delar Främjandet i princip kommitténs betänkande.

Landstingsförbundet

Med hänsyn till att frågan har en mindre betydelse för landstingssektorn avstår Landstingsförbundet från att lämna synpunkter.

2. Aktiebolags bildande

Stockholms tingsrätt

Även om tingsrätten inte direkt har något att skaffa med bildningen av aktiebolag kan tingsrätten inte annat än tillstyrka att lagstiftningen anpassas till den verklighet som råder.

Bokföringsnämnden

Kommittén föreslår att bestämmelserna om aktiebolagsbildning ändras. Nuvarande huvudregel om successivbildning upphävs och simultanbildning - i en ny utformning - blir det enda tillåtna sättet att bilda ett aktiebolag. Enligt förslaget (2 kap. 1 §) skall stiftarna bl.a. upprätta en stiftelseurkund samt upprätta och låta en kvalificerad revisor granska en öppningsbalans för bolaget. I författningskommentaren erinras om att det följer redan av gällande rätt (11 § tredje stycket bokföringslagen /1976:125/) att aktiebolag skall upprätta en balansräkning när bokföringsskyldighet inträder. Enligt kommentaren anges att den konstituerande stämman torde vara den avgörande tidpunkten för bokföringsskyldighetens inträdande. Det stämmer inte med den tolkning av bokföringslagen som BFN gjorde år 1986 (cirkulärsvar C 23/3 Fråga angående tidpunkt för bokföringsskyldighetens inträdande vid nybildning av aktiebolag, i vilket nämnden ansåg att registreringsdagen var avgörande). Frågan bör klargöras och den föreslagna bestämmelsen samordnas med bokföringslagens bestämmelser.

Statsåklagarmyndigheten för speciella mål

Enligt min mening är det en svaghet i betänkandet att man koncentrerat sig mera på de tekniska aspekterna vid bolags bildande än på de faktiska frågorna. Frågor som rör hur man skall säkerställa att aktiekapitalet kommer bolaget till godo tillhör de senare. I olika sammanhang (se bl.a. Åklagarväsendet rapport 1996:1 s. 58f) har framhållits de svagheter i systemet som är förknippade med att det inte finns någon som helst garanti för att det aktiekapital som tillförts ett nybildat bolag inte omedelbart tas ut och används för andra ändamål än som avsetts. Det finns t.ex. inom ekobrottsbekämpningen åtskilliga exempel på hur samma apportegendom utnyttjats för flera bolagsbildningar vid samma tidpunkt.

Utredningen föreslår att man skall ersätta de s.k. bank- och revisorsintygen vid bolags bildande med en öppningsbalansräkning som skall granskas av auktoriserad eller godkänd revisor. Förslaget innebär enligt min mening en försvagning när det gäller möjligheterna att upptäcka och beivra oegentligheter. Det kan visserligen förefalla som om förslaget ger bättre information i ekonomiskt hänseende, men erfarenheterna visar att den som vill bilda bolag för att utnyttja detta i brottsligt syfte kan ha lättare att dölja och undgå ansvar för felaktigheter om dessa återfinns i en balansräkning än i enskilda handlingar av typen revisors- och bankintyg. Öppningsbalansräkningen kommer, i motsats till revisorsintyg och bankintyg, att framställas av de som vill bilda bolaget. Intygen däremot emanerar i sin helhet från utomstående personer. Det är alltid en styrka om en utomstående självständigt granskar och bedömer något och skriftligen redovisar resultatet av detta, jämfört med en genomgång och kontroll av en färdigställd handling. Jag förordar därför att man genomför förslaget med öppningsbalansräkning men att kraven på bank- och revisorsintyg samtidigt behålls.

Även värderingen av apportegendom har visat sig vara behäftad med svagheter (a. rapport s. 59). En ordning med öppningsbalansräkning kommer inte att förbättra något i det här avseendet. Snarast innebär det, som jag nyss påpekat, en försämring.

Det är vidare enligt min mening tveksamt om kravet på att en stiftare skall ha hemvist inom EES-området helt skulle ha förlorat sin praktiska betydelse, vilket påstås i betänkandet. Hemvistkravet

har självklart betydelse för möjligheten att kontrollera existensen av - och vid behov kontakta - personen i fråga. Det torde här röra sig om samma problematik som med registrering av styrelseledamöter (8 kap 4 § ABL). Ett utbrett missbruk, som består i att fiktiva utländska personer registreras som företrädare för aktiebolag, förekommer. Det är uppenbart att kontrollmöjligheterna minskar om stiftaren kan komma från vilket land som helst i världen. Eftersom stiftarna kan ådra sig personligt ansvar för rättshandlingar som företagits på bolagets vägnar före registreringen är det enligt min mening inte korrekt att hävda att bestämmelsen saknar praktisk betydelse.

Av författningskommentaren framgår att den nuvarande regeln i 2 kap. 3 § femte stycket ABL, som innebär att bestämmelser som inte uppfyller formkraven är utan verkan mot bolaget, föreslås upphävd. Utredningens mening synes vara att regeln inte längre behövs. Jag delar inte den uppfattningen. Visserligen kan bestämmelsen från strikt bolagsrättslig synpunkt te sig överflödigt med det förenklade sättet att bilda aktiebolag. Från andra utgångspunkter, exempelvis som bevisfaktum vid en straffrättslig bedömning av stiftarnas handlande kan en bestämmelse av detta slag emellertid ha ett stort värde.

Riksåklagaren Metodikutvecklingsenheten

Statsåklagarmyndigheten för speciella mål har i sitt yttrande uttalat farhågor om att förslagen om ett slopande av dels de s.k. bank- och revisorsintygen som i dag krävs vid bolags bildande dels kravet på att en stiftare skall ha sitt hemvist inom EES-området samt ändringen i låneförbudsbestämmelsen kan komma att få negativa effekter ur ekobrottsbekämpningssynpunkt. Jag hänvisar till vad statsåklagarmyndigheten sålunda har anfört.

Riksskatteverket

Kommittén föreslår vidare att stiftarna i samband med bildandet av ett aktiebolag ska upprätta och låta en kvalificerad revisor granska en öppningsbalansräkning för bolaget. Att intyg om tillfört aktiekapital ersätts av en av revisor granskad öppningsbalansräkning synes vara ändamålsenligt. I samband med förslagen ändring torde emellertid oklarhet uppkomma vad gäller frågan om tidpunkten för bokföringsskyldighetens inträde vid nybildning av aktiebolag. Kommittén har inte berört denna fråga i sitt betänkade. Frågan om när bokföringsskyldighet inträder står inte klart uttryckt i lag. I förarbetena (prop. 1975:104, s. 218) till nuvarande bokföringslag (BFL) framgår att för en juridisk person inträder bokföringsskyldigheten i och med att bolaget blir en juridisk person, dvs. vid registreringen. Detta framgår även av Bokföringsnämndens cirkulär C 23/3. Av 11 § 3:e st. BFL framgår att när bokföringsskyldigheten inträder skall en öppningsbalansräkning upprättas. En följd av att bokföringsskyldigheten inträder först i samband med att bolaget registreras är att det första räkenskapsåret i ett aktiebolag kan komma att omfatta affärshändelser under en period på 24 månader. Detta blir fallet om verksamheten startar sex månader före registreringen och det första räkenskapsåret förlängs till 18 månader. Vidare är det i nuläget inte alldeles klart vad som gäller i fråga om dokumentation av transaktioner som sker i bolag innan bokföringsskyldigheten inträtt, dvs. för tiden mellan bolagets bildande och registreringen. Förslagen ändring vad avser upprättandet av öppningsbalansräkning aktualiserar på nytt frågan om bokföringsskyldighetens inträde. RSV anser att kommitténs förslag ger anledning att ompröva frågan om tidpunkten för bokföringsskyldighetens inträde för nybildande bolag. Även ansvarsfrågan blir oklar i och med att kravet på öppningsbalansräkning nu skrivs in även i aktiebolagslagen. Enligt förslaget åligger det stiftarna att upprätta öppningsbalansräkning medan BFL och även förslaget till ny bokföringslag riktar kravet mot bolaget.

En skattemässig fråga som berör bolagsbildningen är huruvida beskattningsregeln om förbjudna lån (21 § anv.p. 15 KL) kan tillämpas på ett ”lån” som lämnas före det att bolaget registreras, dvs.

innan aktiebolaget får rättskapacitet. Denna fråga påverkas inte direkt av kommitténs föreslagna förändringar, men är ändå beaktningsvärd i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

I gällande rätt uppställs vissa behörighetskrav på den som skall bilda ett aktiebolag. Behörighetskraven innebär bl.a. att bolagsbilderna skall ha sin hemvist inom EES-området. Kommittén föreslår att detta krav slopas. Förslaget innebär t.ex. att juridiska personer som bildats och har sin hemvist i länder med en från svensk utgångspunkt helt avvikande rättsordning kan bilda svenska aktiebolag. Vidare föreslår kommittén att de som bildar ett aktiebolag i fortsättningen även skall teckna sig för aktier i det nya bolaget. Ett aktiebolags ägarförhållanden har betydelse såväl vid taxeringen som vid debitering och indrivning av skatt. Enligt RSV:s bedömning leder förslaget till att skattemyndigheternas nuvarande svårigheter att i vissa fall utreda vilka fysiska eller juridiska personer som står bakom s.k. fåmansbolag kan komma att öka väsentligt delen. RSV avstyrker därför förslaget i den delen.

Skattemyndigheten i Stockholms län Juridiska avdelningen

I gällande rätt uppställs vissa behörighetskrav på den som skall bilda ett aktiebolag. Behörighetskraven innebär bl.a. att bolagsbilderna skall ha sin hemvist inom EES-området. Kommittén föreslår att detta krav slopas. Förslaget innebär t.ex. att juridiska personer som bildats och har sin hemvist i länder med en från svensk utgångspunkt helt avvikande rättsordning kan bilda svenska aktiebolag. Vidare föreslår kommittén att de som bildar ett aktiebolag i fortsättningen även skall teckna sig för aktier i det nya bolaget.

Ett aktiebolags ägarförhållanden har avgörande betydelse såväl vid taxeringen som vid debitering och indrivning av skatt. Enligt SKMs bedömning leder förslaget till att skattemyndigheternas nuvarande svårigheter att i vissa fall utreda vilka fysiska eller juridiska personer som står bakom s.k. fåmansbolag kan komma att öka väsentligt. Skattemyndigheten avstyrker därför förslaget.

Skattemyndigheten i Malmö

Enligt kommitténs förslag avskaffas successivbildning av aktiebolag. Vid den kvarvarande metoden för bolagsbildning, simultanbildning, genomförs de olika momenten i ett sammanhang. Förfarandet är därför snabbare. Ur skattemyndighetens synpunkt är detta en fördel, eftersom bolag under bildande ofta startar sin näringsverksamhet direkt. Det utdragna förfarandet vid en successivbildning innebär en rättsosäkerhet, vad gäller avtal och andra åtgärder som vidtagits före bolagets registrering hos PRV.

Skattemyndigheten i Värmlands län

Aktiebolagskommittén föreslår att reglerna om successivbildning upphävs. Att dessa regler upphävs torde i sig inte ha någon skattemässig betydelse.

Kommittén föreslår vidare att stiftarna i samband med bildandet av ett aktiebolag ska upprätta och låta en kvalificerad revisor granska en öppningsbalansräkning för bolaget. Att intyg om tillfört aktiekapital ersätts av en av revisor granskad öppningsbalansräkning synes vara ändamålsenligt. I samband med föreslagen ändring torde emellertid oklarhet uppkomma vad gäller frågan om tidpunkten för bokföringsskyldighetens inträde vid nybildning av aktiebolag. Kommittén har inte berört denna fråga i sitt betänkande.

Frågan om när bokföringsskyldighet inträder står inte klart uttryckt i lag. I förarbetena (prop. 1975:104, s. 218) till nuvarande bokföringslag (BFL) framgår att för en juridisk person inträder

bokföringsskyldigheten i och med att bolaget blir en juridisk person, dvs. vid registreringen. Detta framgår även av Bokföringsnämndens cirkulär C 23/3. Av 11 § 3:e st. BFL framgår att när bokföringsskyldigheten inträder skall en öppningsbalansräkning upprättas.

En följd av att bokföringsskyldigheten inträder först i samband med att bolaget registreras är att det första räkenskapsåret i ett aktiebolag kan komma att omfatta affärshändelser under en period på 24 månader. Detta blir fallet om verksamheten startar sex månader före registreringen och det första räkenskapsåret förlängs till 18 månader.

Vidare är det i nuläget inte alldeles klart vad som gäller i fråga om dokumentation av transaktioner som sker i bolag innan bokföringsskyldigheten inträtt, dvs. för tiden mellan bolagets bildande och registreringen.

Föreslagen förändring vad avser upprättandet av öppningsbalansräkning aktualiserar på nytt frågan om bokföringsskyldighetens inträde. SKM anser att kornmittens förslag ger anledning att ompröva frågan om tidpunkten för bokföringsskyldighetens inträde för nybildande bolag.

Även ansvarsfrågan blir oklar i och med att kravet på öppningsbalansräkning nu skrivs in (även) i aktiebolagslagen. Enligt förslaget åligger det stiftarna att upprätta öppningsbalansräkning medan BFL (även förslaget till ny bokföringslag) riktar kravet mot bolaget.

En skattemässig fråga som berör bolagsbildningen är huruvida beskattningsregeln om förbjudna lån (32 § anv.p. 15 kommunalskattelagen) kan tillämpas på ett "lån" som lämnas före det att bolaget registreras, dvs. innan aktiebolaget får rättskapacitet. Denna fråga påverkas inte direkt av kornmittens föreslagna förändringar, men kan ändå vara värd att nämna.

Antag t.ex. att ett bolag direkt efter bildandet påbörjar sin verksamhet och träffar avtal som enligt särskilda regler i aktiebolagslagen blir bindande för bolaget i och med att bolaget senare registreras. Som en följd av träffade avtal uppbär bolaget medel som stiftarna använder för privata ändamål, fram till det att bolaget registreras. Kan stiftarna då anses ha tillgodogjort sig bolagets medel på sådant sätt att det står i strid med bestämmelserna om förbud mot penninglån till bolagets ägare?

Uppsala universitet Juridiska fakulteten

Kommitténs förslag i denna del präglas av det praktiska rättslivets behov. Fakultetsnämnden har inget att invända emot förslaget att aktiebolag i framtiden enbart - genom ett något förenklat förfarande - skall kunna bildas genom simultanbildning. Vad gäller den föreslagna revisorsgranskningen av öppningsbalansen har kravet på nytta utmönstrats som rakvisit i lagtexten. Kravet på verkligt värde kvarstår. Kornmitten menar att det är osannolikt att en revisorn tillmäter egendomen något värde för bolaget med mindre egendomen kan antas bli till nytta för bolagets verksamhet. Fakultetsnämnden delar denna bedömning. Vid en bedömning av det verkliga värdet för bolaget måste man beakta egendomens nytta för bolaget.

NUTEK

Förslaget om ett förenklat förfarande vid bildande av aktiebolag är bra. Revisorn kan, för att fullgöra sin kontrollfunktion, antas begära ett skriftligt saldobesked från banken. Enligt NUTEKs uppfattning blir det därför ingen extra belastning att av kontrollskäl bibehålla kravet på bankintyg vid kontantemission.

Patent- och registreringsverket

PRV tillstyrker förslaget att modifiera reglerna om simultanbildning och att utmönstra reglerna om successivbildning av aktiebolag.

PRV tillstyrker även införandet av att en öppningsbalansräkning skall upprättas och kommenteras vid bildandet, men föreslår att reglerna om att skicka in bankintyget till PRV vid bolagsbildande där kapitaltillskottet sker kontant, skall finnas kvar.

Såsom utredningen funnit bildas så gott som alla aktiebolag genom simultanbildning. PRV instämmer därför i utredningens förslag att reglerna om simultanbildning modifieras samt att det sker en urmönstring av reglerna om successivbildning av aktiebolag.

Verket tillstyrker införandet av att en öppningsbalansräkning skall upprättas och kommenteras vid bildandet, men ifrågasätter dock förslaget om att öppningsbalansräkningen helt och hållet skall ersätta bankintyget vid registrering. Vid bildande av aktiebolag är ingivande av bankintyg en självklarhet när kapitaltillskottet sker kontant. Bankintygsinstitutet är väl etablerat, inte bara hos PRV, utan hos bolagen och de större ombuden vid bolagsbildning. Bankintygen utgör en säkerhet för att aktiekapitalet verkligen inbetalts och är ett hinder mot oseriösa förfaranden. Såväl näringslivet som PRV har genom erfarenhet byggt upp rutiner för hantering och granskning av bankintyg. Det kan dessutom vara av vikt att ett bankintyg finns tillgängligt i bolagets arkiverade handlingar för att undanröja tvivel huruvida bolaget verkligen tillförts aktiekapitalet. PRV föreslår därför att revisorn vid bildande av aktiebolag för upprättandet av öppningsbalansräkningen åläggs att granska bankintyget, men att bolaget skall bifoga bankintyget till registreringsanmälan för att registrering skall kunna ske.

Enligt förslaget skall de allmänna behörighetskraven i nuvarande 2 kap. 1 § aktiebolagslagen utmönstras. PRV tillstyrker att hemvistreglerna i nämnda paragraf utmönstras, men anser att övrig reglering bör finnas kvar. Risker med en urmönstring av de regler som framgent skall gälla är, att vissa stiftare är omedvetna om att de inte får bilda bolag och att detta inte upptäcks förrän de anmält bolaget för registrering. PRV anser därför att det av pedagogiska skäl även i fortsättningen skall framgå av aktiebolagslagen, att den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken eller som är underkastad näringsförbud inte kan vara stiftare av ett aktiebolag.

I utredningens förslag till vad bolagsordningen skall innehålla stadgas precis som idag i 2 kap. 5 § punkt 3 aktiebolagslagen, att bolagsordningen skall ange föremålet för bolagets verksamhet, angivet till sin art. Detta stadgande korresponderar med reglerna i firmalagen (1974: 156). Enligt 6 § nämnda lag anses kännetecken förväxlingsbara endast om de avser verksamhet av samma eller liknande slag. Vid bedömning av om kännetecken kan anses förväxlingsbara gör PRV en utredning om sökt firma är förväxlingsbar med registrerade objekt i näringslivsregistret (ca 900.000). Dessutom granskas den sökta firman mot kännetecken registrerade i varumärkesregistret och efternamn i namnregistret (ca 130.000 respektive 500.000).

Nuvarande regler ger dock bolagen en möjlighet att ange en vidare verksamhetsbeskrivning än vad bolaget rent firmarättsligt har nytta av. De breda verksamhetsbeskrivningarna och antalet registrerade objekt leder till att ett stort antal bolag inte kan registrera den firma de önskar på grund av förväxlingsrisken med andra registrerade objekt. PRV har därför en rutin att kräva att alltför vidsträckt verksamhetsbeskrivningar skall preciseras. Har ett bolag enbart uppgivit att det skall bedriva konsult- eller handelsverksamhet har verket önskat att verksamheten preciseras så att det går att utläsa inom vilken specifik branch konsult- eller handelsverksamheten bedrivs. PRVs uppfattning delas inte alltid av domstolarna (se bl.a. RA 1991 ref 102).

PRV vill därför framhålla vikten av att det klart framgår av aktiebolagslagen att verksamheten skall preciseras, och att det stadgas att verksamheten inte bara anges till sin art, utan att den till

varje del skall anges till sin specifika art. En sådan reglering i frågan bör, enligt PRVs uppfattning, inte endast beröra de tillfällen där ett bolag bildas eller då ett bolag byter firma, utan även de tillfällen då ett aktiebolag behåller befintlig firma, men byter eller lägger till ny verksamhet. Detta med hänsyn till att firma- och varumärkeslagarnas regler om skydd för kännetecknen skulle urholkas om PRV inte skulle företa granskning av den nya verksamheten även ur känneteckensrättsligt hänseende.

Svenska Arbetsgivareföreningen Sveriges Industriförbund

Kommittén föreslår att bestämmelserna om successivbildning av aktiebolag upphävs och att reglerna om simultanbildning får en helt ny utformning. Organisationerna delar kommittens uppfattning att metoden att successivbilda ett aktiebolag på grund av dess ringa praktiska betydelse kan utgå och har därför inget att erinra mot förslaget i denna del. När det gäller den närmare utformningen av reglerna om simultanbildning framgår det av förslaget att ett bolag anses bildat den dag stiftelseurkunden undertecknats av samtliga stiftare om PRV bifaller ansökan. Enligt författningskommentaren förutsätts samtliga aktier vara till fullo betalda när stiftelseurkunden undertecknas. Vidare sägs att om inte samtliga stiftare fullgör sitt betalningsåtagande samt undertecknar stiftelseurkunden är frågan om bolagsbildning förfallen. Den fråga som därvid uppkommer, och som inte besvaras i betänkandet, är till vem betalning för aktierna skall ske eftersom bolaget ju inte kan anses bildat innan sådan betalning faktiskt har skett.

Kommittén föreslår bl.a. att en särskild öppningsbalansräkning skall upprättas och att denna skall granskas av kvalificerad revisor. I författningskommentaren till bestämmelsen sägs att det av 11 § bokföringslagen (1976:125) framgår att varje bolag skall upprätta en särskild balansräkning när bokföringsskyldighet inträder samt att det i gällande rätt torde vara den konstituerande stämman som är den avgörande tidpunkten (s. 305). Det framgår inte av uttalandet om kommittens avsett att ta ställning till frågan vid vilken tidpunkt bokföringsskyldighet inträder för ett nybildat bolag och om kommittén i så fall har uppfattningen att bokföringsskyldighet inträder i samband med konstituerande stämma, vilken enligt förslaget närmast motsvarar undertecknaridet av stiftelseurkunden (jfr Bokföringsnämndens cirkulär C 23/3). Organisationerna efterlyser ett klagande i frågan.

Svenska Fondhandlarföreningen Svenska Bankföreningen

Nu gällande ordning för bolagsbildning anger att ett aktiebolag bildas vid konstituerande bolagsstämma, varefter stiftarna betalar in aktiekapitalet till bolaget. Detta är således redan bildat när betalning sker och kan ta hand om det inbetalda beloppet eller den tillskjutna egendomen.

Enligt det framlagda förslaget (2 kap 1 § tredje stycket) anses bolaget bildat den dag stiftelseurkunden undertecknats av samtliga stiftare om registreringsmyndigheten senare bifaller ansökan om registrering. Betalning kan göras redan innan undertecknaridet skett. Enligt 11 § kan bolaget innan det har registrerats inte förvärva rättigheter. Det kan således inte heller ske före undertecknaridet. Om en betalning görs innan bolaget har bildats måste av praktiska skäl klargöras vad som gäller. Det är viktigt inte minst för berörda banker. Såsom förslaget är utformat skulle en stiftare kunna disponera över sin betalning eller sin tillskottsegendom till dess stiftelseurkunden undertecknats av alla stiftare och således innan dess bolaget efter registrering med retroaktiv verkan bildats. Detta kan skapa problem inte minst i förhållande till 2 §, som säger att annan egendom än kontanter som lämnas som betalning "skall tillföras bolaget på ett sådant sätt som skyddar egendomen mot anspråk från aktietecknarens borgenärer." Saken bör förtydligas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

I 2 § tredje stycket bör lydelsen "betalas kontant genom insättning" ändras till något mer adekvat, eftersom den normala betydelsen av kontant betalning är en annan än insättning på konto.

4 § andra stycket synes, vid en strikt tolkning, bygga på förutsättningen att rörelsen drivits under minst två räkenskapsår. Av specialmotiveringen (s 308) framgår det att så inte behöver vara fallet. Det senare bör givetvis gälla. Lagtexten bör därför jämkas så att den inte leder till en onödigt restriktiv tolkning.

Finansbolagens förening

Föreningen har ingen invändning mot att successivmetoden avskaffas.

Det föreslagna förfarandet för bildande av aktiebolag framstår dock inte som alldeles logiskt och lättförståeligt. För det första framstår frågan om ett bolags bildande som varande i första hand en fråga för stiftare och aktieägare. Mot bakgrund därav kan det vara tveksamt att låta bildandet bero också på styrelsens och revisorers åtgärder. Det ter sig dock också rimligt att ställa direkt krav på att styrelse och revisor utsetts. Utan att direkt krav reses därom följer dock av förslaget att både styrelse och revisor måste ha utsetts eftersom dels en öppningsbalansräkning skall upprättas, vilket synes vara styrelsens uppgift, och dels revisorn ha yttrat sig över den innan ett aktiebolag kan registreras.

Förslaget saknar positiva uppgifter om när ett aktiebolag skall anses bildat och om när bolagets funktionärer träder i funktion. Kan en styrelse fatta några beslut eller en revisor ha några befogenheter innan ett bolag är bildat? Utan särreglering därom ter det sig logiskt att besvara sådana frågor nekande.

Föreningen finner det olämpligt om förfarandet för bildande av aktiebolag inte är logiskt klart och förståeligt.

Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR

FAR tillstyrker förslaget att bolagsbildning alltid skall ske genom simultanbildning på det sätt kommittén föreslår, och att öppningsbalansen skall granskas av revisor. Kornmitten föreslår att reglerna om behörighetskrav på stiftare i nuvarande 2 kap. 1 § utmönstras, med hänvisning till att dessa krav följer redan av de allmänna reglerna om begränsning i rättshandlingsförmåga. FAR förutsätter att den behörighetskontroll som ändå måste vidtas kommer att åvila Patent- och registreringsverket såsom registreringsmyndighet.

Svenska Revisorsamfundet SRS

Samfundet tillstyrker att successivbildning utmönstras ur lagen. Vidare tillstyrks att simultanbildning; som utgör normalförfarandet idag, förenklas i huvudsak enligt kornmittens förslag. I några hänseenden föreslår samfundet dock modifieringar av utredningens förslag.

Även om samfundet förordar en flexibel ordning för att bilda bolag anser samfundet att det finns skäl att klarare ange att bolaget bildats genom undertecknandet av stiftelseurkunden och knyta revisorspåteckningen till denna tidpunkt. Revisorspåteckning bör därför ske på stiftelseurkunden och öppningsbalansen bör vara en del av denna. Skälen är framförallt att undvika all osäkerhet om egendomen avskilts för bolagets räkning, att det inte kan råda någon tvekan om att stiftarna är bundna vid bolagsbildningen och ökad säkerhet för att det inte skett några ändringar efter teckningen och upprättandet av öppningsbalansen som påverkar stiftelseurkunden. Det bör framhållas att frågor om apportegendom är avskild kan innefatta komplexa juridiska

frågeställningar varför det är angeläget att reducera dessa. Ett särskilt problem i dessa sammanhang är när hela eller delar av rörelser överläts vilket innefattar både tillgångar och skulder. I praktiken krävs ofta att det finns något rättssubjekt att överlåta till, inte minst för att kunna hantera olika säkerheter. Förslaget hindrar inte att granskningen kan och bör ske innan stiftelseurkunden färdigställs och att den flexibilitet som utredningen eftersträvar i praktiken ändå kan uppnås. Samfundet ifrågasätter dock om det finns behov av flexibilitet och skyndsamhet i denna fas av bolagsbildningen, i praktiken torde det vara mer angeläget att registrering kan ske snabbt.

Enligt förslaget kan endast aktietecknare vara stiftare. Detta förutsätter att juridiska personer kan vara stiftare i aktiebolag eftersom det finns ett praktiskt behov för juridiska personer att bilda bolag. Det kan dock ifrågasättas om det är helt igenom praktiskt att agera med stiftare som är juridiska personer. Samfundet förordar därför att en möjlighet bibehålls för att en stiftare inte själv tecknar aktier i bolaget och att aktier kan tecknas och betalas i slutfasen av bildandet av de som senare skall äga bolaget.

Samfundet tillstyrker att revisorn skall granska öppningsbalans istället för olika intyg. Inte heller har vi något att erinra mot de föreslagna uppgifterna. Som framhållits ovan kan dock frågan om apportegendomen är avskild innefatta svårbedömda juridiska frågor. Revisorn skall dock inte längre uttala sig om egendomen kan förväntas vara till nytta för bolaget. Kommittén synes därvid ha förutsatt att egendom som inte blir till nytta för bolaget inte kan tillmätas något värde av revisorn. Samfundet delar inte denna uppfattning. Det är uppenbart att det finns egendom som kan ha ett entydigt värde, som är verkligt i den mening som avses i redovisningslagstiftningen, utan att detta kan antas ha någon nytta för bolagets verksamhet. Om avsikten är att sådan egendom inte skall kunna utgöra apportegendom bör detta klart framgå av lagtexten, samfundet anser att starka skäl talar för en sådan begränsning. Behovet av en sådan begränsning bör också ses mot bakgrund av att det finns ytterst få begränsningar när det gäller vilken typ av egendom som godtas som apportegendom.

Sveriges Redovisningskonsulters Förbund SRF

Kommitténs strävan efter förenkling av regelverket och formerna för bolagsbildning är en viktig utgångspunkt. SRF tillstyrker därför att alternativet successivbildning slopas, eftersom alternativet inte används i praktiken men komplicerar regelutformningen.

På en punkt invänder dock SRF mot kommitténs förslag till regler för bolagsbildning. Kommittén föreslår att reviderad öppningsbalansräkning ska ersätta bankintyg för kontant aktiebetaling och revisorsintyg för betaling med apportegendom. Krav på öppningsbalansräkning blir dock ett rent formaliakrav som är direkt motstridigt kommitténs strävan efter förenkling.

En öppningsbalansräkning kommer i de allra flesta fall endast att visa två poster, "Banktillgodohavande" respektive "Ej registrerat aktiekapital". Att öppningsbalansräkningen är enkel kan föranleda motargument som att det skulle vara ett överkomligt arbete att upprätta den. Det stämmer dock inte med allmänna förenklingssträvanden att införa krav på dokument som upprättas "för att det ska vara så", utan att någon egentlig information tillförs. Än mer oproportionerligt blir det när öppningsbalansräkningen ska revideras, ett extra moment och därmed en extra kostnad jämfört med dagens förfarande för bolagsbildning.

Till detta kommer den märkliga situationen att krav ställs på upprättande av redovisning i ett företag som ännu inte finns. Bokföringsnämnden, BFN, har i cirkulär C 23/3 behandlat frågan om tidpunkt för bokföringsskyldighetens inträde vid nybildning av aktiebolag. Enligt BFN inträder bokföringsskyldigheten för aktiebolag från och med dagen för registreringen. Texten i cirkuläret fortsätter: "Huruvida bokföringsskyldighet kan föreligga för annan dessförinnan är en särskild fråga." Det vore tacknämligt om denna kvarstående oklarhet kan redas ut i samband med den fortsatta handläggningen av det nu aktuella betänkandet, helst samordnat med beredningen av

redovisningskommitténs slutbetänkande "Översyn av redovisningslagstiftningen" (SOU 1996:157). SRFs ståndpunkt är att krav på öppningsbalansräkning inte bör ställas, vare sig i aktiebolag eller i andra företagsformer. Ingående balans i ett nyregistrerat företag bör rimligtvis vara noll.

SRF yrkar att bankintyg respektive revisorsintyg för apportegendom även fortsättningsvis används vid bolagsbildning, i stället för reviderad öppningsbalansräkning. Kommittén visar på att flexibilitet i processen att bilda ett bolag kan behövas. Dessa omständigheter kan föreligga i större bolag men knappast i privata bolag. SRF yrkar att om behov av reviderad öppningsbalansräkning trots allt kan påvisas i vissa situationer bör krav på en sådan räkning endast ställas på publika bolag.

Sveriges Advokatsamfund

Den modifierade simultanbildningen synes väl svara mot det praktiska behovet presumtiva bolagsbildare kan ha. Genom förslaget kan också, som kommittén anför, en rad i praktiken inte tillämpade bestämmelser slopas, varigenom lagtextmassan förtydligas.

Advokatsamfundet känner en tveksamhet till kommitténs förslag att aktieteckning inte skulle vara bindande förrän betalning skett. Vid bildandet av bolag är det många gånger av vikt för en investerare/ aktieägare att veta att övriga intressenter de facto kommer att delta i bolaget. Det kan också vara en förutsättning för deltagande att viss annan medinvestor finns som aktieägare. I sådana situationer är det inte alltid tillräckligt att man obligationsrättsligt sinsemellan förbundet sig att tillskjuta kapital (bl a med hänsyn till möjligheten att påvisa eventuell skada vid avtalsbrottet). En önskan finns att bolaget skall kunna inkräva teckningslikviden. Frågeställningen blir än tydligare då det är fråga om många investerare i ett större projekt som läggs i ett aktiebolag.

Skulle en tecknare ångra sig (efter det teckning skett) är inte detta annorlunda än andra avtalsituationer där en avtalspart ångrar sig eller blir tveksam. Konsekvensen av kornmittens förslag kan bli att fler bolagsbildningar "spricker" och att parterna på ett mer omständligt sätt måste bevaka att betalningar de facto sker. De skäl som angivits för att en aktieteckning inte skulle vara bindande (att ett intyg försvinner) är enligt advokatsamfundets uppfattning inte tillräckligt tungt vägande för att ändra en tidigare fungerande rättsregel. Advokatsamfundet delar inte kommitténs förmodan att "kapitalet förutsätts inbetalt när urkunden undertecknas", utan utgår från att den omvända ordningen är vanligare.

3. Aktier, aktiebrev m.m. och aktiebok

3.1 Aktier och aktieslag

Riksåklagaren Metodikutvecklingsenheten

Bulvanutredningen hemställde i februari i år hos bl.a. Riksåklagaren om preliminära synpunkter på ett skisserat förslag om avskaffande av pappersbaserade aktier och en övergång till ett generellt kontosystem. Utredningen kommer att före årsskiftet redovisa ett slutligt förslag i ett betänkande.

Aktiebolagskommitténs förslag angående aktier, aktiebok och aktiebrev kommer att sakna betydelse för det fall Bulvanutredningens förslag genomförs.

Svenska Arbetsgivareföreningen Sveriges Industriförbund

Organisationerna vill erinra om att Bulvanutredningen eventuellt kommer att lägga fram förslag om att man avskaffar pappersbaserade aktier och övergår till ett generellt kontosystem. Detta utredningsarbete bör samordnas med Aktiebolagskommitténs förslag.

Sveriges Advokatsamfund

För giltigt beslut om avvikelse från aktieägares företrädesrätt till nya aktier krävs kvalificerad majoritet. Eventuella missbruk från majoritetens sida skall fångas upp av den bolagsrättsliga generalklausulen som förbjuder bolagsorgan att fatta beslut som är ägnat att bereda otillbörlig fördel åt aktieägare eller annan till nackdel för bolaget eller annan aktieägare. Vid en tillämpning av dessa bestämmelser är det ofta problem att fastställa vad som är "otillbörlig fördel" och "annan till nackdel". Frågeställningen är inte helt ovanlig vid nyemissioner i onoterade bolag med icke ringa antal aktieägare.

Kommittén borde i samband med den genomgående revidering som sker av aktiebolagslagen gjort en utvärdering av befintlig praxis och doktrin såvitt avser den grundläggande aktiebolagsrättsliga likhetsprincipen samt också analyserat denna fråga djupare.

3.2 Aktiers överlåtbarhet

Stockholms tingsrätt

Aktiebolagskommittén har i 3 kap. föreslagit två nya rättsfigurer som vid sidan av det redan existerande institutet hembud inskränker den fria överlåtelseätten av aktier, nämligen förköpsförbehåll och samtyckesförbehåll. Tingsrätten har inte någon erinran mot förslaget i den mån det leder till en anpassning till lagarna i övriga EU-länder. Emellertid saknar lagförslaget, liksom nu gällande hembudsbestämmelser, anvisningar om hur en lösenberättigad aktieägare skall tillvarvara sin rätt till förköp eller hembud om anmälan enligt lagen inte görs av den därtill förpliktade. (I fråga om samtyckesförbehåll torde styrelsen och bolagsstämman ha vissa påtryckningsmöjligheter och om de inte utnyttjas får väl anses att samtycke är meddelat.) Både i fråga om hembud och i fråga om förköp innebär förslaget att förfarandet skall igångsättas genom en anmälan från den som kan tvingas avstå aktieinnehavet. Särskilt ifråga om hembud kan befaras att den hembudsskyldige aktieförvärvaren inte är så hågad därtill. Det är heller inte otänkbart att styrelsen och en röstmajoritet på bolagsstämma är villiga att bortse från att lösenförfarande bortse i fråga om en viss aktiepost.

Om det är meningen att en tvist om inlösenvillkoren skall kunna väckas utan att anmälan om lösenmöjlighet först har gjorts till styrelsen/bolaget, bör detta framgå tydligare av lagtexten.

Dessutom bör lagtexterna om anmälan enligt förköpsbestämmelsen i 13 § 5 och enligt hembudsbestämmelsen i 18 § 5 avfattas likformigt i frågan om anmälan skall ske till "styrelsen" eller till "bolaget".

Riksskatteverket

För prissättningen på aktier vars överlåtbarhet är begränsad på grund av samtyckesförbehåll förköpsförbehåll och hembud finns en gemensam reglering som dock inte framgår av lagtexten utan enbart av författningskommentaren till 7 §. På s. 317 anges "I bolagsordningen skall också anges hur villkoren för övertagandet skall bestämmas (punkten S). Bestämmelsen ger aktieägarna fria

händer att föreskriva t.ex. att aktierna skall övertas till marknadsvärdet eller substansvärdet. De kan också föreskriva att ordinarie bolagsstämma årligen skall bestämma villkoren för övertagande aktier som sker under tiden till nästföljande ordinarie stämma. Som ytterligare exempel kan nämnas föreskrift om att beloppet skall motsvara nominella värdet eller den på aktien belöpande andelen av bolagets behållna tillgångar beräknade enligt reglerna om kontrollbalansräkning. Om den valda värderingsmetoden skulle bereda någon otillbörlig fördel eller nackdel, kan enligt andra stycket jämkning ske."

RSV ifrågasätter om det är motiverat med ett uttryckligt stöd att frånga en värdering av aktierna till verkligt värde. Kommittén följer här den gamla praxis som gällde för hembud. Samtyckesförbehåll och förköpsförbehåll är nya företeelser i aktiebolagslagen. Enligt RSV erfordras en uppdatering av villkoren för prissättning av aktierna i dessa fall. Som stöd härför kan åberopas att skatterättsligt finns krav på marknadsvärdering dels inom näringsverksamhet i 22 § 1 mom. KL och dels inom inkomstslaget kapital i 24 § 3 mom. SIL. Enligt sistnämnda lagrum medges inte avdrag för realisationsförlust till följd av att egendom avyttrats till ett pris under marknadsvärdet om det inte framgår av omständigheterna att överlåtaren saknat avsikt att öka mottagarens förmögenhet.

RSV anser att en ändring bör ske antingen direkt i lagtexten under 3 kap. 7 § punkt 5 eller i författningskommentaren innebärande att priset skall bestämmas till vad som kan påräknas vid en försäljning under normala förhållanden.

Skattemyndigheten i Linköping

Prissättning, frågor aktualiseras i följande sammanhang

- vid begränsningar i aktiers överlåtbarhet, 3 kap. 7 §, 13 § och 18 §
- vid inlösen av minoritetsaktier, 17 kap. 4 §

När det gäller prissättningen av minoritetsaktier har principerna för denna intagits direkt i lagtexten. Priset skall bestämmas till vad som kan påräknas vid en försäljning under normala förhållanden. För aktie som är föremål för handel vid börs eller auktoriserad marknadsplats skall lösenbeloppet motsvara det noterade värdet, om inte särskilda skäl föranleder annat. Av betänkandet framgår, att kommittén utformat regeln med utgångspunkt från det s.k. Balkenmålet, NJA 1996 s. 296. Kommittén har i denna del inte varit helt enig, vilket framgår av särskilda yttranden från Lars Milberg respektive Rolf Åbjörnsson och Ulrika Stuart. Meningskiljaktigheterna gäller vad som utgör aktiernas verkliga värde, dvs om aktier som ingår i en kontrollpost skall värderas högre än övriga aktier. Man är dock enig om att det är aktiernas verkliga värde som skall ligga till grund.

För prissättningen på aktier vars överlåtbarhet är begränsad på grund av samtyckesförbehåll, förköpsförbehåll och hembud finns en gemensam reglering, som dock inte framgår av lagtexten utan enbart av författningskommentaren till 7 §. På s. 317 anges

" I bolagsordningen skall också anges hur villkoren för övertagandet skall bestämmas (punkten 5). Bestämmelsen ger aktieägarna fria händer att föreskriva t.ex. att aktierna skall övertas till marknadsvärdet eller substansvärdet. De kan också föreskriva att ordinarie bolagsstämma årligen skall bestämma villkoren för övertagande aktier som sker under tiden till nästföljande ordinarie stämma. Som ytterligare exempel kan nämnas föreskrift om att beloppet skall motsvara nominella värdet eller den på aktien belöpande andelen av bolagets behållna tillgångar beräknade enligt reglerna om kontrollbalansräkning. Om den valda värderingsmetoden skulle bereda någon otillbörlig fördel eller nackdel, kan enligt andra stycket jämkning ske."

SKM ifrågasätter om det är motiverat med ett uttryckligt stöd att frånga en värdering av aktierna till verkligt värde. Kommittén följer här den gamla praxis som gällde för hembud. Samtyckesförbehåll och förköpsförbehåll är nya företeelser i aktiebolagslagen. Enligt SKM

erfordras en uppdatering av villkoren för prissättning av aktierna i dessa fall. Som stöd härför kan åberopas att skatterättsligt finns krav på marknadsvärdering dels inom näringsverksamhet i KL 22 § 1 mom. och dels inom inkomstslaget kapital i SIL 24 § 3 mom. Enligt sistnämnda lagrum medges inte avdrag för realisationsförlust till följd av att egendom avyttrats till ett pris under marknadsvärdet om det inte framgår av omständigheterna att överlåtaren saknat avsikt att öka mottagarens förmögenhet.

SKM anser att en ändring bör ske antingen direkt i lagtexten under 3 kap. 7 § punkt 5 eller i författningskommentaren innebärande att priset skall bestämmas till vad som kan påräknas vid en försäljning under normala förhållanden.

Skattemyndigheten i Malmö

Inskränkningar i den fria rätten att överlåta/förvärva aktier föreslås ske genom hembudsförbehåll (menligt gällande regler), förköpsförbehåll (nya regler) och samtyckesförbehåll (nya regler för privata bolag). Det finns säkert en risk för att de nya begränsade reglerna kan missbrukas, såväl civil- som skatterättsligt. I praktiken innebär det emellertid inte, enligt vår mening, så stor förändring jämfört med vad som gäller. Redan idag förekommer det nämligen i stor omfattning konsortialavtal och andra avtal mellan aktieägare, som begränsar den fria överlåtbarheten av aktier. Närmast är det en fördel, ur skattemyndighetens synpunkt, att avtalens innebörd kan ges offentlighet genom att tas in i bolagsordningen.

Skattemyndigheten i Värmlands län

Aktieöverlåtelser utgör den vanligaste händelsen som utlöser reavinstbeskattning. Skattemyndigheterna har här ett legitimt intresse av att det finns kontrollmöjligheter. Det kan t.ex. gälla uppgifter om belopp, tidpunkt, kontrahenter. Om det inte medför större olägenheter bör därför underliggande associationsrättsliga regler vara sådana att deklara- och kontrolluppgiftsskyldigheten och kontrollen därav kan fullgöras på ett enkelt sätt.

Det förefaller välmotiverat att förköps- och samtyckesförbehåll tillkommer för att underlätta ägarförändringar i mindre bolag. Skattemässigt kan dock problem uppstå om en aktieägare säljer aktier till en utomstående utan att ta hänsyn till att förköps- och samtyckesförbehåll finns inskrivet i bolagsordningen. Antag att en sådan försäljning sker i slutet av år ett. I början av år två kommer försäljningen till bolagets kännedom. Efter diskussioner beslutar de gamla aktieägarna att godta försäljningen. Då uppstår frågan vilket år aktierna ska anses vara avyttrade, år ett eller år två?

Stockholms Universitet Juridiska fakulteten

Hembud

I den nya 3 kap 18 § föreskrivs att det i en hembudsklausul måste anges vem som skall kunna utöva rösträtten för hembudspliktiga aktier under tiden från överlåtelserna till dess att förvärvsren har införts i aktieboken. Fakultetsnämnden delar Aktiebolagskommitténs uppfattning att det förhållandet att det enligt nu gällande regler inte går att utöva rösträtten under denna period medför betydande nackdelar. Å andra sidan kan konstateras att syftet med den nuvarande regeln, att en ny aktieägare som inte har de övrigas gillande inte skall kunna påverka skötseln av bolaget, i betydande mån förfelas med den föreslagna bestämmelsen. Det blir ju med denna möjligt att kort före en bolagsstämma överlåta hembudspliktiga aktier och därmed ge förvärvsren rätt att rösta för de överlåtna aktierna antingen direkt eller indirekt genom att överlåtaren åtar sig att rösta som förvärvsren önskar. Det kan visserligen sägas att de praktiska implikationerna av det anförda inte behöver bli så stora, eftersom det finns en möjlighet för bolaget att ta in en förköps- eller

samtyckesklausul i bolagsordningen och därigenom förhindra att aktier över huvud taget överläts till någon oönskad. Oaktat detta anser fakultetsnämnden att möjligheten att rösta för hembudspliktiga aktier bör begränsas till överlåtaren.

För det fall det skulle införas en möjlighet för förvärvsren av hembudspliktiga aktier att rösta för dessa måste förvärvsren i ansvarshänseende anses som aktieägare under hembudsperioden, oavsett om hembudsrätten utövas eller inte. Annars kommer förvärvsren att kunna rösta för de hembudspliktiga aktierna utan att behöva stå något ansvar enligt nuvarande 15 kap 3 § ABL.

Som nyss anförts kan enligt den föreslagna 3 kap 18 § en förvärvare ges möjlighet att rösta för de förvärvade aktierna redan innan lösningfrågan är avgjord. Vad som gäller för övriga aktieägarbefogenheter regleras i 3 kap 21 §. Där föreskrivs att förvärvsren redan innan lösningsfrågan är avgjord även har rätt till vinstutdelning och företrädesrätt till teckning vid en tillskottsemission. Huruvida en röstberättigad förvärvare har rätt att delta i diskussionerna på stämman samt att ställa frågor framgår däremot inte av den föreslagna lagtexten. För att undvika osäkerhet bör lagtexten kompletteras i dessa hänseenden.

Samtyckesförbehåll

Av ett bolags beslut att lämna eller vägra samtycke till en aktieöverlåtelse skall de skäl som bestämt utgången anges, förslagets 3 kap 9 §. Det föreslås inte någon generell begränsning av vilka skäl som ett bolag kan anföra till stöd för att lämna eller vägra samtycke. Däremot anförts att regler härom kan tas in i bolagsordningen (s 320). Vidare anförts att ett samtyckesförbehåll kan missbrukas (s 319 f) och, i kommentaren till den föreslagna 3 kap 12 §, att en vägran att lämna samtycke kan komma under prövning av allmän domstol eller skiljemän (s 322). Detta medför att det framstår som oklart huruvida en domstol alltid kan materiellt överpröva ett beslut att lämna eller vägra samtycke eller om detta endast kan ske såvitt de begränsningar som föreskrivs i lagen eller bolagsordningen.

Uppsala universitet Juridiska fakulteten

Kommittén föreslår att rätten att begränsa aktiers fria överlåtbarhet, som idag består i rätten att införa en hembudsklausul i bolagsordningen, skall utvidgas till att avse även samtyckes- och förköpsklausuler. Lagstiftningen skall vara exklusiv, vilket innebär att kommittén har tagit avstånd från tanken att införa en möjlighet för stiftarna att fritt förordna om begränsningar i överlåtelseätten. I huvudsak har det varit skyddet för minoriteten som motiverat en sådan inskränkning i ägarnas rätt att fritt reglera frågan. Förslaget tillstyrks i denna del.

Kommittén föreslår vidare att det skall vara tillåtet att ha överlåtelsevillkor som innebär att givet tillstånd kan avse del av den post som överlåtelsen eller den planerade överlåtelsen avser. Frågan handlar ytterst om behovet av att skydda en minoritetsägars som vill lämna bolaget. Det är sannolikt att värdet av en aktiepost i vissa fall minskar - eller aktierna blir omöjlig att omsätta - om man begränsar postens storlek. Problemet blir speciellt påtagligt vid hembudssituationer i vilka köpet redan fullbordats. I denna fråga bör man enligt fakultetsnämndens mening överväga om man inte skulle begränsa rätten att tillåta delposter till samtyckes- och förköpsklausuler, men förbjuda dem vid hembudsklausuler.

Kommittén föreslår vidare att beslut om införande av en överlåtelsebegränsning för redan utgivna aktier är giltigt om det biträtts av samtliga vid stämman närvarande aktieägare företrädande 9/10 av aktierna. Bestämmelsen föreslås införas i vad som idag motsvaras av 9 kap. 15 § 1 st. 2 p. ABL. Samma majoritetskrav gäller enligt 3 p. för det fall rättsförhållandet mellan aktier rubbas. Majoritetskravet är motiverat med att de i lagrummet nämnda ändringarna medför ett kraftigt ingrepp i den rätt som tillkommer aktier som redan är utgivna. Däremot kommer klausuler om överlåtelsebegränsningar, i likhet med gällande rätt, kunna tas bort eller mildras med sedvanlig

2/3-majoritet. Det kan enligt fakultetsnämnden ifrågasättas varför man skall ha olika majoritetskrav vid införande resp. avskaffande av överlåtelseklausuler. Ett beslut om borttagande av t.ex. en förköpsklausul innebär ett ju väsentligt ingrepp i den rätt som tillkommer en aktieägare som är förköpsberättigad enligt klausulen. Juridiska fakultetsnämnden föreslår därför att beslut om borttagande av klausuler som begränsar aktiers fria överlåtbarhet i bolagsordningen skall fattas med samma majoritet som beslut om införandet av sådana klausuler. En dylik lösning ryms inom nu gällande 9 kap. 1 § 1 st. 3 p. som är avsedd att träffa även fall då aktier med olika rätt genom ändring av bolagsordningen får samma rätt (prop. 1975:103 s. 409).

Reglerna angående hembud föreslås bli förändrade på ett par väsentliga punkter. För det första skall av den i bolagsordningen intagna klausulen framgå vem som har förvaltningsrätten tillkommande de aktuella aktierna under tiden som frågan om hembud prövas. För det andra utmönstras huvudregeln om att tvist i anledning av hembud skall prövas enligt skiljemannalagen. Enligt förslaget skall det av klausulen framgå på vilket sätt tvist skall slitas. Också reglerna om vilka fång som omfattas av klausulen föreslås ändras på det sättet att det av klausulen skall framgå vilka slags fång som omfattas. Förslagen innebär att man undanröjt de två stora bristerna i den tidigare hembudsregeln; hindren mot utnyttjandet av rösträtten och indubioregeln om skiljeförfarande. Fakultetsnämnden tillstyrker därför förslagen.

NUTEK

Samtyckesförbehåll

Tidsgränsen om två månader för frågan om samtycke kan synas för kort. Sökande efter någon som är villig att överta aktierna och som har betalningsförmåga kan ta lång tid och det är viktigt att en presumtiv aktieägare får lära känna bolaget, dess verksamhet och ledning. En utökad tid till åtminstone tre månader, anser NUTEK vara av värde.

Förköpsförbehåll

Som komplement till hembud är det positivt med förköpsförbehåll innan aktieförsäljningen verkställs.

Hembud

NUTEK ser positivt på att det regleras vem som skall utöva rösträtt för hembudsaktier under hembudstiden.

Patent- och registreringsverket

PRV tillstyrker förslagen om modifierad hembudsklausul och möjligheten att i bolagsordningen kunna ta in förköps- och samtyckesklausuler. PRV anser dock att det beträffande äldre hembudsklausuler bör regleras att säljaren skall rösta för aktierna under hembudsörfarandet. Dessutom bör reglerna rörande hembud, förköp och samtycke inte tillåta att klausulerna i fråga utformas på ett oklart sätt i bolagsordningen.

Bakgrund

Förslaget till en utvidgning av undantaget från principen om akties fria överlåtbarhet, från dagens möjlighet till hembudsöfreskrift i bolagsordningen, till möjlighet att även föfreskriva om rätt till förköp och samtycke vid aktieförsäljning, synes välmotiverad. PRV tillstyrker därför förslaget.

Hembud

PRV delar utredningens uppfattning om att bolagen själva skall vara tvungna att ange vem som röstar för aktierna under hembudsörfarandet. Verket anser dock att det för bolagen kan bli oklart vilka regler rörande hembud som gäller, eftersom de redan registrerade hembuden inte påverkas utav ny lagstiftning. För att få en enhetlig reglering föfreslår PRV att det i

övergångsbestämmelserna rörande de äldre hemudsklausulerna stadgas att det är säljaren av aktierna som röstar för dessa. Se nedan under avsnittet rörande övergångsbestämmelserna.

Förköp

Förköpsklausuler förekommer i dag i s.k. konsortialavtal mellan aktieägarna. PRV ser positivt på möjligheten att i bolagsordningen reglera dessa. Förköpsbestämmelserna blir därigenom kända och giltiga även mot tredje man. Därmed undviks en del konflikter som i dag uppstår. PRV tillstyrker därför förslaget till möjligheten att införa förköpsklausuler i bolagsordningen.

Samtycke

PRV tillstyrker även förslaget om införande av samtyckesklausuler.

Övrigt PRV är som framgått ovan positivt till de föreslagna reglerna om modifierad hembudsklausul och reglerna rörande förköps- och samtyckesklausuler i bolagsordningen. Verket hyser dock vissa farhågor vad gäller tydligheten beträffande klausulerna. Med nuvarande förslag till utformning finns det inga föreskrifter för hur klausulerna skall skrivas i bolagsordningen. Klausulerna kan textmässigt komma att skrivas i samma paragraf i bolagsordningen. Sådana sammanskrivna klausuler kan lätt bli föremål för oklarheter och tolkningar. Med hänsyn till att ovan nämnda regler är ett undantag från principen om akties fria överlåtbarhet bör, enligt verkets mening, hårda krav ställas på utformningen i bolagsordningen. PRV föreslår därför att möjligheterna till s.k. mixade förköps- och samtyckesklausuler i författning förhindras och att PRV ges möjlighet att vägra registrering av klausuler som inte uppfyller kravet på bestämmelsens utformning.

Svenska Arbetsgivareföreningen Sveriges Industriförbund

På s. 207 i betänkandet konstaterar kommittén inledningsvis att den uppräknade som görs i lagen av tillåtna begränsningar i rätten att överlåta och förvärva aktier är uttömmande. Det finns därmed, enligt kommittén, inte utrymme för aktieägarna att genom t.ex. bestämmelser i bolagsordningen föreskriva skyldighet för den som förvärvat en viss andel av bolagets samtliga aktier att inlösa återstående aktier (erbjudandeplikt) om inte bestämmelserna har stöd i lag. Kommitténs slutsats är att egna konstruktioner av nu nämnt slag är ogiltiga.

Organisationerna delar inte kommitténs slutsatser i nu angivna hänseende. Tvärtom anser organisationerna att sådana klausuler om erbjudandeplikt som kommittén beskriver är väl förenliga med nuvarande aktiebolagslag. Det kan nämligen hävdas att ett förbehåll om erbjudandeplikt inte utgör någon inskränkning i den rätt att fritt överlåta och förvärva aktier som föreskrivs i aktiebolagslagen eftersom minoritetsaktieägarna ju inte har någon skyldighet att överlåta aktierna till majoritetsägaren utan kan sälja dem till vem som helst eller välja att behålla dem. Annan än majoritetsägaren är inte heller förhindrad att förvärva minoritetsposten.

Vad som talar för slutsatsen att förbehåll om erbjudandeplikt inte strider mot aktiebolagslagen är det faktum att sådana förbehåll förekommer i dag i flera börsbolag. Om klausulerna hade varit olagliga borde PRV som registreringsmyndighet ha reagerat. Då så inte skett får det antas att PRV delar organisationernas uppfattning i frågan. Med hänsyn till den osäkerhet som kommitténs uttalande skapat på området efterlyser organisationerna någon form av klargörande att en i bolagsordningen föreskriven erbjudandeplikt är förenlig med aktiebolagslagen.

Hembud

Kommittén föreslår att ett hembudsförbehåll alltid skall innehålla föreskrift om vem som skall utöva rösträtten för en hembudspflichtig aktie under tiden från det aktien övergått till en ny ägare och till dess den definitiva ägaren är införd i aktieboken.

Enligt organisationerna är det bra att kommittén genom förslaget löst problemet med passiveringen av rösträtten under lösningsperioden. Av övergångsbestämmelserna framgår emellertid att äldre hembudsförbehåll skall ha fortsatt giltighet även om de strider mot den nya bestämmelsen. Kommitténs förslag löser därmed inte problemet fullständigt. För att komma till rätta med passiveringsproblemet även i bolag med äldre hembudsförbehåll bör man enligt organisationernas mening överväga att införa en presumptionsregel beträffande rösträtten som blir tillämplig i det fall bolagsordningen inte ändras. Organisationerna föreslår vidare att en sådan presumptionsregel bör peka ut säljaren som innehavare av rösträtten under lösningsperioden.

Svenska Fondhandlarföreningen Svenska Bankföreningen

Föreningarna tillstyrker förslagen vad avser de begränsningar som föreslås i överlåtbarheten av aktier. Ett viktigt mål bör vara att samtliga begränsningar i överlåtbarheten anges i aktiebolagslagen på ett sådant sätt att de tillåtna begränsningarna kan föras in i ett aktiebolags bolagsordning och därmed ha verkan mot bolaget. Därigenom kan man i många fall komma ifrån den ordning med dubbla handlingar - såväl bolagsordning som aktieägaravtal - som nu förekommer. Skälet för dubbla handlingar är ofta endast att stipulera en hembudsplikt eller förköpsrätt. Föreningarna noterar härvid att 13 § i förslaget bara behandlar överlåtelse. Det förekommer emellertid för närvarande hembud även vid universalsuccession. För att komma ifrån behovet av aktieägaravtal vore det därför angeläget att även sådana omfattades och inte endast överlåtelse.

Finansbolagens förening

Föreningen välkomnar införandet av dessa institut och noterar de ökar förutsättningarna för att driva näringsverksamhet i effektiva former.

Föreningen noterar att kommittén i 3 kap. 7 § föreslår att samtyckesförbehåll inte skall få uppställas vid överlåtelse av utmätt aktie eller av aktie som ingår i konkursbo. Föreningen inser att ett effektivt exekutionsförfarande kräver att sådana aktier kan överlåtelse men noterar också att förbehållets mål därmed kanske inte uppnås och att förbehåll till och med kan kringgå genom att arrangera en överlåtelse i någon av dessa former. Det vore därför av stort värde om detta dilemma kunde lösas så att förbehållet blir verksamt också i dessa situationer. Visserligen synes inget hindra att i en bolagsordning ta såväl ett samtyckesförbehåll som ett förköps- och/eller hembudsförbehåll. Det vore dock värdefullt om samtyckesförbehållet kunde hävdas självständigt vid alla överlåtelse.

Stockholms Handelskammare

Kommittén föreslår att det skall bli möjligt att i bolagsordningen ta in förköpsförbehåll vid sidan av förbehåll om hembud. I de privata aktiebolagen föreslår kommittén att det även ska bli tillåtet med samtyckesförbehåll. Handelskammaren tillstyrker förslagen.

I anslutning till förslagen i den delen konstaterar emellertid kommittén att den uppräknade som görs i lagen av tillåtna begränsningar i rätten att överlåta och förvärva aktier är uttömmande. Det finns därmed enligt kommittén inte utrymme för aktieägarna att genom t.ex. föreskrifter i bolagsordningen om skyldighet för den som förvärvat en viss andel av bolagets samtliga aktier att inlösa återstående aktier om inte föreskrifterna har stöd i lag. Kommitténs slutsats är att egna "konstruktioner vid sidan av de lagfästa möjligheterna till inskränkningar i den fria omsättningen av aktier är ogiltiga och krav på fullgörande av en sådan erbjudandeplikt som avses i exemplet skall ogillas".

Handelskammaren delar inte kommitténs slutsats och anser inte heller att en reglering i enlighet därmed lämplig. Det framstår inte som självklart att förbehåll om erbjudandeplikt utgör en sådan inskränkning som föreskrivs i aktiebolagslagen eftersom minoritetsaktieägarna inte har någon skyldighet att överlåta aktierna till majoritetsägaren utan kan sälja dem till vem som helst eller behålla dem. Annan än majoritetsägare är inte heller förhindrad att förvärva minoritetspost. Det bör också noteras att förbehåll om erbjudandeplikt förekommer i flera börsbolag.

Det bör klargöras i propositionen att en i bolagsordningen föreskriven erbjudandeplikt är förenlig med aktiebolagslagen.

Grossistförbundet Svensk Handel

Hembud

Förbundet instämmer i kommitténs redogörelse för nackdelarna med de nuvarande reglerna om hembud, särskilt vad gäller passiviseringen av rösträtten för de aktuella aktierna, och delar uppfattningen att regeln bör ändras. Kornmitten har inte ansett det lämpligt att i lagen ange vem som skall vara röstberättigad i en sådan situation eftersom varken överlåtaren eller förvärvaren generellt kan bedömas bära ha företrädesrätt framför den andre. Istället överlåts åt aktieägarna att i bolagsordningen bestämma vem som skall ha rösträtt för aktierna. Förbundet har i och för sig inget att invända mot förslaget som sådant.

I utredningen har emellertid endast resonerats kring varför varken överlåtaren eller förvärvaren generellt sett kan anses lämpliga att inneha rösträtten. Det är dock oklart huruvida valet skall vara begränsat till dessa båda parter eller om även andra, t ex andra aktieägare i bolaget, de aktieägare som vill utnyttja hembudet eller helt utomstående personer, skall kunna erhålla rösträtt för de överlåtna aktierna. Det kan inte uteslutas att det ofta torde finnas viss intressegemenskap mellan överlåtaren och förvärvaren varför det inte alltid är lämpligt att någon av dessa får rösta för aktierna. Eftersom det är svårt att i förväg bedöma när, i vilken situation och på vilket sätt det kan bli aktuellt att tillämpa hembudsklausulen kan det därför vara lämpligt att låta en helt utomstående, utan någon inblandning i aktieaffären men med erforderliga kunskaper ifråga om näringsverksamhet, få utöva rösträtten för aktierna. Det är möjligt att detta åsyftats men i så fall bör det framgå tydligare av förarbetena.

Förköp

Förbundet tillstyrker att en möjlighet till förköp införs i ABL som alternativ till hembud. Utformningen av den föreslagna regeln förefaller väl avvägd. Förbundet bedömer dock att intresset för den här typen av klausuler kommer att bli begränsat eftersom de förköpsberättigade inte vet vem de har att skydda sig emot. Möjligheten att i bolagsordningen inta en förköpsklausul bör dock finnas.

Samtycke

Samtyckesförbehåll skiljer sig inte mycket från möjligheten till hembud. Frågan är om det finns ett behov av ett sådant förbehåll med beaktande av kornmittens förslag som syftar till att komma tillrätta med passiviseringen av rösträtten vid ett hembuds-förfarande. Förbundet motsätter sig dock inte att bestämmelser om samtyckesförbehåll införs i ABL eftersom det uppenbarligen finns ett visst intresse för en sådan möjlighet.

Försäkrings Förbundet

Förbundet finner det naturligt att svenska aktiebolag ska ha att samma möjligheter att använda olika överlåtelsebegränsningar som utländska bolag har. Möjlighet bör därför ges även i svensk lag att använda förköps- och samtyckesförbehåll. Det är en fördel att kunna utöva rösträtt under tiden som ett förköpsförbehåll gäller.

Värdepapperscentralen VPC

Förköps- och samtyckesförbehåll

VPC har inget att invända i sak mot de nya förslagen om förköps- och samtyckesförbehåll. Reglerna blir dock komplicerade eftersom olika förutsättningar för överlåtelse kommer att gälla för förbehållen. Ett förköpsförbehåll kan omfatta alla typer av överlåtelser vilket inte är fallet beträffande samtyckesförbehåll. Dessutom kan bolagen i bolagsordningen bestämma vilka typer av överlåtelser som skall omfattas i respektive bolag.

De nya reglerna kräver att de personer som skall vidta registreringsåtgärderna är väl medvetna om reglernas innehåll. Risken för rättsförluster p.g.a. försenade eller felaktiga registreringar skall inte överdrivas men den ökar. Kompetenshöjande åtgärder torde dock bli nödvändiga beträffande den personal som skall vidta registreringsåtgärderna hos kontoförande institut och VPC. Vidare ges också t. ex. i förköpsfallet en möjlighet för förvärvande aktieägare i avstämningsbolag att bli införd i aktieboken med uppvisande av överlåtelsehandling och särskilt intyg från bolaget utvisande rätten att förvärva. Ett sådant intyg skall gälla i sex månader. Sistnämnda möjlighet ställer också krav på den personal som skall hantera registreringar.

VPC måste rent tekniskt kunna göra förköps- och samtyckesmarkeringar på aktiekonto och i utskrift av aktiebok. Detta innebär att visst utvecklingsarbete är nödvändigt i denna del.

Hembud

Kommittén föreslår att reglerna om hembudskyldigheten ändras på så sätt att rösträtt för en hembudspflichtig aktie får utövas under hembudstiden. Det skall i bolagsordningen således anges vem som skall kunna utöva rösträtten under tiden från det att aktien övergått till ny ägare och till dess att den definitiva ägaren är införd i aktieboken. I princip kan bolagsordningen föreskriva rösträtt för överlåtaren eller den på vilken aktien övergått.

VPC har inget att invända mot förslaget i sak. För avstämningsbolagen kan förslaget medföra visst mararbete vid upprättandet av röstlängd. VPC skall enligt nuvarande bestämmelser i aktiebolagslagen ta fram en aktiebok tio dagar före bolagsstämman. Denna aktiebok skall vara underlag för upprättande av röstlängden. I nuvarande aktieböcker finns de hembudspflichtiga aktierna endast upptagna under punkten "aktier under hembudsprövning". Dessa aktier härleds inte till någon viss person. Någon sådan information är i dagsläget inte nödvändig eftersom dessa aktier inte kan grunda rösträtt. Om förslaget nu genomförs måste även dessa aktier kunna identifieras och kunna härledas till någon för att rösträtten överhuvudtaget skall kunna utövas. En lösning kan vara att ange den nye köparen i aktieboken. Om bolagsordningen i det läget föreskriver rösträtt för överlåtaren är det upp till bolaget att reda ut rösträttsfrågan med hjälp av befintliga transaktionsavtal.

Den föreslagna förändringen medför dock att VPC måste göra relativt omfattande tekniska förändringar i syfte att anpassa aktieboken till den nya rösträttsregeln.

Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR

FAR avstyrker att samtyckesförbehåll införs. FAR tillstyrker att förköpsförbehåll införs och att rösträttsreglerna vid hembud förtydligas i bolagsordningen i enlighet med förslaget. Samtyckesförbehåll är avsett att gälla för privata bolag och innebär en form av hembud innan aktien övergått till köparen. Motivet för denna variant på hembud är att köparen inte behöver lägga ner onödiga kostnader för ett förvärv som eventuellt inte blir av. Eftersom köparen ändå skall vara identifierad, och det angivna priset inte får underskridas vid affären, måste köparen rimligen ha gjort så omfattande undersökningar att huvuddelen av kostnaderna för förvärvet redan har burits. FAR kan därför inte se något behov av möjligheten till samtyckesförbehåll. Härtill kommer att

hembudsinstitutet har förbättrats på en viktig punkt genom att bolagsordningen skall föreskriva vem som har rösträtten för aktierna under hembudstiden.

Förköpsförbehåll, som avses gälla såväl privata som publika bolag, har den fördelen framför samtyckesförbehåll och hembud att någon annan köpare inte behöver identifieras när de förköpsberättigade erbjuds att förvärva aktierna. Om dessa avböjer har säljaren sex månader på sig att sälja till någon annan till ett pris som inte är förmånligare än det tidigare erbjudna.

Svenska Revisorsamfundet SRS

Principen om den fria överlåtbarheten av aktier är enligt samfundets mening en central aktiebolagsrättslig princip som bör slås vakt om. Även om det finns skäl som talar för att tillåta även relativt långtgående inskränkningar i denna princip, särskilt i privata bolag, är dock särskilt den fria överlåtbarheten väsentligt även i dessa bolag för att skydda minoriteter och hindra maktmissbruk från en majoritet. I de fall aktieägarna är eniga innebär nuvarande begränsningar knappast några problem vid tillämpningen. Reglerna bör därför utformas för att reglera situationer när aktieägarna är oeniga, den praktiska erfarenheten visar att risken för maktmissbruk i dessa fall är relativt stort varför det finns behov av att ställa upp regler som skyddar minoriteten. Vid utformning av reglerna måste också beaktas att det finns en möjlighet för aktieägarna att reglera hithörande frågor i avtal mellan aktieägarna vilket minskar behovet av särregler i aktiebolagslagen. Enligt samfundets mening kan det dessutom finnas fördelar med sådana särskilda aktieägaravtal varför denna lösning kan vara att föredra framför inskränkningar i den fria överlåtbarheten.

I likhet med utredningen anser samfundet att behovet av inskränkningar är störst i privata bolag. Mot bakgrund av regelsystemen i andra länder och nackdelarna med inskränkningar i rätten att överlåta aktier anser samfundet att det kan ifrågasättas om det bör vara tillåtet att inskränka den fria överlåtbarheten såvitt avser de publika bolagen i den utsträckning som utredningen föreslår. Även om innebörden av att ett bolag är publikt är att det har en rätt att sprida sina aktier och att handel får äga rum framstår det som rimligt att utforma regelsystemen utifrån att aktierna är spridda och att handel äger rum. Med hänsyn till de nackdelar som inskränkningen i den fria överlåtbarheten har framstår det därför som rimligt att det inte bör tillåtas några begränsningar i publika bolag. Även i dessa fall finns möjlighet för aktieägare att sluta avtal om olika inskränkningar vilket minskar styrkan i de argument som talar för inskränkningar. Om detta inte är tillräckligt finns alltid möjligheten att låta bolaget vara privat.

Vid en samlad bedömning anser samfundet att möjligheterna att göra avsteg från den fria överlåtbarheten bör inskränkas såvitt gäller publika bolag. Därvid framstår det som om hembudsklausuler har de största nackdelarna när olika former av inskränkningar. Härtill kommer att denna form är ovanlig internationellt. Samfundet föreslår därför att hembudsklausuler inte bör få förekomma i publika bolag. Om någon inskränkning skall få förekomma bör detta ske i form av förköpsklausuler, därvid förutsätts att reglerna om förköp modifieras (se nedan).

Risken för missbruk synes särskilt stor när det gäller samtyckesklausuler. Samtidigt torde denna form lämpa sig bäst för överenskommelser mellan aktieägare (konsortialavtalet). Mot bakgrund härav ligger det nära till hands att inte införa en möjlighet att ta in samtyckesklausuler i bolagsordningen i privata bolag. Samfundet vill dock inte motsätta sig att sådana klausuler införs om det finns tillräckligt starka skäl för detta. Om de införs måste dock minoritetens ställning stärkas väsentligt, denna fråga behandlas ytterligare i det följande.

När det gäller den närmare utformning av klausulerna tillstyrker samfundet att regler införs som undanröjer effekterna av en passivering av rösträtten under hembudsförfarandet. Utredningens förslag till lösning innebär dock att alla hembudsklausuler måste ändras. Med hänsyn till att de är vanligt förekommande föreslås en annan lösning. Det är som utredningen anför inte självklart vem som skall utöva rösträtten. Detta bör dock inte utgöra hinder för att införa en presumtionsregel som

innebär att någon av parterna skall utöva denna om inte annat beslutats. Samfundet förordar att säljaren skall få utöva rösträtten om inte aktieägarna kommit överens om annat. Med den föreslagna lösningen behöver inte alla hembudsklausuler ändras vilket innebär en betydande administrativ förenkling.

Samfundet har inget att erinra mot att förköpsklausuler tillåts, särskilt inte i privata bolag. Som utredningen anför kan emellertid en sådan möjlighet missbrukas, t.ex. genom att söka tvinga fram en försäljning till underpris. Detta gäller särskilt när förhållandet mellan parterna inte är likvärdigt, säljaren torde därvid typiskt sett vara den svagare parten. Därför bör övervägas att stärka säljarens ställning. Detta kan ske antingen genom materiella regler för att stärka säljarens ställning när det gäller prissättning eller ändring av de processuella reglerna. Dessa kan i sin tur ta sikte på bevisbörderegler eller kostnaderna för en processuell prövning. Vid en samlad bedömning förordar samfundet att särskilda regler införs som begränsar säljarens ansvar för kostnaderna vid en prövning, jämför reglerna vid tvångsinlösen. I detta fall kan man möjligen tänka sig att inte gå lika långt, säljaren bör i vart fall bära sina egna kostnader.

När det gäller utformningen av förköpsklausuler avstyrker samfundet att regeln endast görs tillämplig vid frivilliga överlåtelse. En invändning mot att de skall vara tillämpliga vid andra typer av överlåtelse är att de kan begränsa aktiernas värde, särskilt som säkerhet. Enligt samfundets mening torde emellertid begränsningen till frivilliga överlåtelse innebära en reell begränsning när det gäller att använda förköpsklausuler istället för hembudsklausuler. Dessutom torde det i många fall inte vara något problem för aktieägarna att möjligheten att använda aktierna som säkerhet begränsas. I vart fall finns alltid möjligheten att inskränka förköpsklausulen till frivilliga överlåtelse i bolagsordningen.

Om samtyckesklausuler ändå införs är det väsentligt att regleringen utformas så att minoriteten ges ett bättre skydd än vad som följer med utredningens förslag. Detta gäller både när det gäller beslut att införa samtyckesklausuler och när dessa skall tillämpas.

Införande av samtyckesklausuler innebär en långtgående inskränkning i aktiernas fria överlåtbarhet och innebär en risk för minoritetsmissbruk. Därför bör även en liten minoritet kunna motsätta sig att samtyckesklausuler införs. Mot bakgrund härav och då klausulen fyller en funktion i bolag med en begränsad krets aktieägare anser samfundet det rimligt att kräva enhällighet på stämma och att aktieägarna vid denna skall företräda minst 90 % av rösterna.

Vid tillämpning av reglerna tar den detaljerade regleringen sikte på förfarandet och öppnar möjligheter för en majoritet att på olika sätt förhålla förfarandet och ger inget effektivt materiellt skydd. Som exempel kan tas regeln om att ett avslagsbeslut skall motiveras. I praktiken ger en sådan regel endast ett begränsat skydd och förhindrar inte missbruk från majoritetens sida. Eftersom samtyckesklausuler har långtgående verkan anser samfundet det motiverat att stärka minoritetens ställning, t.ex. genom att reglera ett lägsta pris eller förändra de processuella reglerna. Här bör framhållas att i många fall torde de ekonomiska ramarna för en enskild aktieägare vara begränsade varför denne kan ha svårt att tillvarata sin rätt, särskilt om skiljedoms-klausuler förekommer. Detta talar för att bolaget bör bära huvuddelen av kostnaderna för förfarandet, säljaren bör dock i vart fall bära sina egna kostnader om han förlorar prövningen.

Sveriges Bokförings- Revisionsbyråers Förbund

SBRF stöder kommitténs förslag till möjlighet att i bolagsordning kunna inta förköps- och samtyckesklausuler. Före lagens ikraftträdande måste emellertid ett detaljerat regelverk upprättas som även skäligen tillgodoser minoritetsägarens intresse.

Sveriges Advokatsamfund

Förköp på aktier i gemensamt ägda privata bolag är mycket vanligt, och det framstår som en fördel att förköp kan införas genom bolagsordningen, i stället för att ett konsortialavtal skall behöva upprättas mellan aktieägare enbart av skälet att man önskar införa förköp.

I fråga om kommitténs införda s k samtyckesklausul noteras att skälen för vägrat samtycke skall framgå av beslutet, samtidigt som den enda inskränkning som finns är att bolagets beslut i samtyckesfrågan inte får ge någon otillbörlig fördel eller nackdel. Advokatsamfundet anser, för tydlighet och förutsebarhet, att utgångspunkter för bedömningen av vad som är otillbörligt bör anges tydligare. Detta särskilt som kommitténs beskrivning av de s k missbruksmöjligheterna är något vag. Enligt advokatsamfundets uppfattning behöver det inte alltid vara någon nackdel för en aktieägare som vill sälja aktier att han måste sälja till den befintliga majoriteten, förutsatt att priset är marknadsmässigt.

Konkursförvaltarkollegiernas förening

Även om samtyckesförbehåll enligt förslaget inte får omfatta överlåtelse av utmätt aktie eller aktie som ingår i konkursbo, önskar föreningen påpeka det väsentliga i att konkursförvaltarens fria förfogande över egendom som ingår i konkursboet inte äventyras och att det således ur obeståndsrättslig synpunkt är av avgörande betydelse att det framlagda förslaget till 3 kap 7 § 1 st 2 inte sakligt ändras.

3.3 Aktiebok och aktiebrev

Stockholms tingsrätt

Tillstyrks.

Statsåklagarmyndigheten för speciella mål

Jag har i ett remissvar över det av Bulvanutredningen skisserade förslaget om ett generellt kontosystem för aktier framfört att jag delar utredningens uppfattning att en sådan registrering inte rimligen kan anses som något intrång eller hinder för den seriöse näringsidkaren. Jag har förordat att utredningen arbetar vidare med förslaget och särskilt framhållit att frågan om ägarregistrering är central för möjligheterna att effektivt bekämpa ekonomisk brottslighet. Om ett generellt kontosystem för aktier enligt utredningens modell införs torde kommitténs förslag rörande aktiebrev och aktiebok i stort bli överspelade.

Rikspolisstyrelsen

Rikspolisstyrelsen vill peka på att det i åtskilliga utredningar angående ekonomisk brottslighet visat sig att bestämmelserna i 3 kap. 7 § aktiebolagslagen (1975:1385) om förande av s.k. aktiebok inte efterlevs. Detta är dock inte endast ett problem från ekobrottsbekämpningssynpunkt utan också för affärslivet. På grund av att det i många fall är svårt att få snabb och säker information om ett bolags ägarförhållanden ökar risken för företag och myndigheter att komma i kontakt med oseriösa och kriminella näringsidkare.

Rikskriminalpolisen har under beredningen av förevarande remissyttrande framfört att ett centralt register med information om ägare i samtliga aktiebolag skulle kunna vara ett effektivt medel i kampen mot den ekonomiska brottsligheten. Om ett sådant register införs torde också kunna

övervägas att låta den civilrättsliga ägarförändringen bli avhängig av att förändringen förts in registret på motsvarande sätt som gäller för aktier som registrerats hos Värdepapperscentralen VPC AB enligt bestämmelserna i aktiekontolagen (1989:827).

I den s.k. Bulvanutredningen (Dir. 1996:55, Åtgärder mot vissa bulvanförhållanden m.m.) utreds för närvarande frågan om att införa ett register för information om ägare i fåmansbolag. Utredningen skall redovisa sitt uppdrag före utgången av december 1997. Det kan finnas skäl att i samband med beredningen av utredningens förslag överväga att införa ett ägarregister för samtliga aktiebolag.

Riksskatteverket

I kommitténs författningsförslag handlar fjärde kapitlet om aktieboken och femte kapitlet om aktiebrev. I båda kapitlen finns bestämmelser om såväl kupongbolag som avstämningsbolag. I sammanhanget finns anledning att påminna om det preliminära förslag till generellt kontosystem för aktier som bulvanutredningen lagt fram 1997-02-26. Förslaget innebär att alla fysiska aktiebrev avskaffas samt att VPC svarar för alla registreringar. Ur RSV:s synpunkt skulle ett sådant generellt kontosystem för aktier få flera gynnsamma effekter, såsom:

- ägareuppgifter som är säkrare än de som finns i våra register och som dessutom ständigt aktualiseras
- utvidgade kontrolluppgifter enligt bestämmelserna i 3 kap. 27 § LSK.

Ur RSV:s synpunkt skulle det därför vara en fördel om kommitténs förslag samordnas med de förslag som bulvanutredningen lämnat.

Prissättningsfrågor aktualiseras i följande sammanhang

- vid begränsningar i aktiers överlåtbarhet, 3 kap. 7 §, 13 § och 18 §
- vid inlösen av minoritetsaktier, 17 kap. 4 §

Skattemyndigheten i Malmö

I kommitténs författningsförslag handlar fjärde kapitlet om aktieboken och femte kapitlet om aktiebrev. I båda kapitlen finns bestämmelser om såväl kupongbolag som avstämningsbolag. I sammanhanget finns anledning att påminna om det preliminära förslag till generellt kontosystem för aktier som bulvanutredningen lagt fram 1997-02-26. Förslaget innebär att alla fysiska aktiebrev avskaffas samt att VPC svarar för alla registreringar. Ur skattemyndighetens synpunkt skulle ett sådant generellt kontosystem för aktier få flera gynnsamma effekter, såsom:

- ägareuppgifter som är säkrare än de som finns i våra register och som dessutom ständigt aktualiseras
- utvidgade kontrolluppgifter enligt bestämmelserna i 3 kap 27 § LSK.

Ur skattemyndighetens synpunkt skulle det därför vara en fördel om kommitténs förslag samordnas med de förslag som bulvanutredningen lämnat.

Skattemyndigheten i Värmlands län

Skattemyndigheterna har ofta intresse av att känna till ägarförhållandena i ett aktiebolag. Det finns många skatteregler som på något sätt är kopplade till ägandet. Det kan gälla fåmansföretag, överlåtelse inom en koncern, utdelning och koncernbidrag, m.m. Kännedom om ägarsamband kan vidare rent allmänt öka förståelsen av olika transaktioner och förbättra skattemyndigheternas kontrollarbete. Skattemyndigheternas egna möjligheter att skaffa uppgifter om aktieägare och på ett lätt och tillförlitligt sätt aktualisera och kontrollera dessa uppgifter har hittills inte varit bra. Vid

affärstransaktioner med utländska företag (vilka blir allt vanligare) kan internationellt informationsutbyte om bl.a. ägarförhållanden i bland vara en viktig del i kontrollarbetet. Bolagens aktieböcker torde hittills i många fall inte ha förts med den noggrannhet som skulle kunna önskas. Det är för övrigt inte bara vid myndighetsutövning utan även i affärlivet som det finns ett legitimt behov av att känna till vem som är aktieägare och därigenom kanske den egentliga motparten. Det är svårare att se när det kan finnas legitima behov att försvåra insynen i ett aktiebolags ägarbild. Det bör därför övervägas om reglerna om aktiebok kan utformas så att inhämtande av korrekta ägaruppgifter vid olika tillfällen underlättas jämfört med dagens situation.

NUTEK

Aktiebok NUTEK ser positivt på att organisations/personnummer införs i aktieboken. Aktieägaren bör, enligt NUTEKs uppfattning, ha ansvar för att meddela styrelsen sin rätta (ev ändrade) adress, så att kallelser och meddelanden skickas till korrekt adress.

NUTEK föreslår att det till årsredovisningen tillförs ett uttalande (standardtext) från styrelsen att aktieboken är förd enligt gällande lagstiftning.

För kupongaktiebolag med få aktieägare förefaller det onödigt att kräva Datainspektionens tillåtelse att föra aktiebok med hjälp av dator. Undantag från licens för personregister avseende aktiebok understigande förslagsvis 10 personer borde, enligt NUTEKs uppfattning, införas.

Aktiebrev NUTEK har ingenting att erinra eng uteslutning av nominellt belopp på aktiebrev.

Patent- och registreringsverket

PRV tillstyrker att de nuvarande reglerna i 3 kap. aktiebolagslagen delas upp på flera kapitel.

En uppdelning av reglerna i 3 kap aktiebolagslagen på ett eller flera kapitel motiveras av utredningen av att lagen skulle vinna i överskållighet. PRV anser att utformningen synes pedagogisk och tillstyrker den föreslagna kapitalindelningen.

Inom ramen för bulvanutredningen diskuteras införande av ett register över aktieägare i alla aktiebolag.

Ägarförhållanden i ett aktiebolag kan normalt utläsas av bolagets aktiebok. Aktieboken kan i många fall vara ofullständig eller i värsta fall inte existera.

Ägarförhållanden kan även utläsas av till PRV insända bolagsstämmoprotokoll. Hos PRV sker dock inte någon fortlöpande registrering av ägare av aktier i aktiebolag. Däremot sker detta i aktiemarknadsbolag, vars aktier registreras av VPC.

PRV har i sitt remissvar beträffande bulvansutredningens promemoria, Ägarregister i fåmansföretag, påpekat ätt det finns många skäl för att föra in ett ägarregister samt att PRV bör vara det organ som för ägarregistret.

Enligt PRV:s mening skulle en fördel med ett aktieägarregister i sammanhanget vara att man med hjälp av registret kunna utläsa om rätt till att lösa in återstående aktier eller rätt att fa sina aktier inlösta föreligger eller inte. Därigenom skulle enligt PRV:s uppfattning tvister om rätt eller skyldighet till inlösen kunna undvikas. Även begränsningen av publika bolags innehav av egna aktier till högst en tiondel av samtliga aktier i bolaget blir lättare att kontrollera med ett sådant register. Samma sak synes också gälla beträffande sådana aktier som bolagen förvärvat genom återköp.

Svenska Fondhandlarföreningen Svenska Bankföreningen

Dessa båda kapitel berörs av förslag, som f n bearbetas inom Bulvanutredningen. Föreningarna återkommer till detta under rubriken Ikraftträdandet i det följande. Om Bulvanutredningens förslag fullföljs, torde det föranleda avsevärda ändringar i de båda kapitlen.

Grossistförbundet Svensk Handel

Förbundet delar kommitténs förslag till indelning av 3-5 kap och har inte i övrigt några synpunkter på innehållet som sådant i denna del.

Värdepapperscentralen VPC

Bolagets innehav av aktier medför ingen rösträtt för bolaget. Av bolagsstämмоaktieboken kommer att framgå vilket innehav bolaget har och vilket röstvärde dessa aktier betingar. VPC ser dock ingen olägenhet i detta utan den ordningen torde kunna bestå. Vid upprättande av röstlängden bortser man då från av bolaget innehavda aktier.

Svenska Revisorsamfundet SRS

Samfundet tillstyrker utredningens förslag (se dock författningskommentaren).

Sveriges Aktiesparares Riksförbund

Aktiespararna anser att gränsen för aktiebokens offentlighet bör gå vid 0,5 procents innehav. Den nuvarande gränsen 500 aktier fyller ingen funktion idag. Regelen är dessutom integritetskränkande för bland annat privatpersoner.

4. Ökning av aktiekapitalet m.m.

4.1 Allmänt

Skattemyndigheten i Stockholms län Juridiska avdelningen

Kommittén har enligt sina direktiv att överväga frågor som rör aktiebolagets kapital och finansiella instrument. I rubricerade kapitel har kommittén behandlat de i nuvarande aktiebolagslagen angivna metoderna för att öka aktiekapitalet genom fondemission, nyemission av aktier och genom emission av konvertibler och teckningsoptioner.

Skattemyndigheten noterar att kommittén inte alls berört aktieägartillskott som en metod att öka kapitalet i bolaget. Uppfattningen om hur dessa tillskott skall behandlas, såväl civil- som skatterättsligt, går i sär. Lagreglering saknas. Mot den bakgrunden hade, enligt skattemyndighetens mening, en analys av aktieägartillskottens rättsliga ställning varit önskvärd.

Skattemyndigheten i Värmlands län

Ingen erinran mot kommitténs förslag under denna rubrik. En reflektion dock. Det har funnits en avsevärd innovationsförmåga när det gäller nya finansiella instrument med koppling till bl.a. aktier. Om detta har fyllt ett affärsmässigt behov finns inte mycket att erinra mot detta. Om det däremot främst motiverats av skatteskal blir man mera tveksam och önskar sig antingen en civilrättslig lagstiftning som är mera restriktiv gentemot sådana nymodigheter eller en skattelagstiftning som är mera följsam eller mera generell.

Uppsala universitet Juridiska fakulteten

Utöver den redaktionella översyn av regleringen som görs - vilken fakultetsnämnden inte har några invändningar emot - föreslår kommittén tre ändringar av principiell betydelse.

För det första föreslår kommittén att det skall vara möjligt att ge ut fristående teckningsoptioner. Förslaget är motiverat med att det nuvarande kravet på koppling till emission av skuldebrev är enkelt att kringgå och en möjlighet att ge ut fristående teckningsoptioner underlättar och förbilligar kapitalanskaffningen. Det ursprungliga argumentet för att knyta optionerna till emissionen av skuldebrev -för att göra skuldebrevsemissioner intressanta - är inte längre relevant. Kommitténs förslag tillstyrks därför i denna del.

För det andra föreslår kommittén att möjligheten att emittera aktier i marknadsnoterade bolag till underkurs avskaffas. Motiveringen är att reglerna aldrig har utnyttjats. Några principiella skäl som talar för att behålla reglerna finns inte. Därför tillstyrks förslaget.

För det tredje föreslår kommittén att det skall vara möjligt att registrera successiva inbetalningar av aktiekapitalet vid nyemissioner. Detta är inte möjligt enligt gällande rätt. Förslaget är motiverat av praktiska skäl. Enligt kommittén är det principiellt felaktigt att registrera kapitalökningar innan betalning skett. Också enligt fakultetsnämndens mening bör det, liksom i gällande rätt, uppställas ett krav på inbetalning av aktiekapitalet innan registrering får ske. Nämnden vill dock understryka att något krav på full betalning före registrering av nyemission inte ställs i artikel 26 i EGs andra bolagsdirektiv. Kommittén har redovisat men inte utvärderat rättsläget i andra EG-länder. I Tyskland, Frankrike och England är det möjligt att registrera nyemissioner utan full betalning. Enligt fakultetsnämnden hade varit önskvärt med en analys av vad som motiverar det uppställda kravet på full betalning. Särskilt i belysning av att man i betänkandet ofta betonar vikten av rättslikhet med utlandet för att tillgodose det svenska näringslivets konkurrenssituation.

Patent- och registreringsverket

PRV ställer sig bakom kommitténs förslag att möjligheten för vissa bolag att registrera en kapitalökning trots att en del av denna ännu inte betalats tas bort. PRV avstyrker förslaget om att tillåta registrering av ökningsbeloppet efter hand som betalningen för de nytecknade aktierna flyter in.

Enligt PRV:s uppfattning innehåller kommitténs förslag en alltför knapphändig reglering av de fall då nyemission sker genom s.k. kvittningsförfarande.

PRV föreslår att det nu gällande kravet på ingivande av bankintyg i registreringsärenden avseende nyemission bibehållas och att ett sådant krav även införes beträffande ärenden avseende konvertibla skuldebrev.

PRV anser att kungörelse av emissionsbeslut skall ske i en rikstäckande daglig tidning för publika bolag och i en ortstidning som styrelsen bestämmer i privata bolag. Kungörelse för båda typerna av bolag bör dessutom ske i den av PRV utgivna kungörelsetidningen.

En ny begreppsbildning

Förslaget till ny begreppsbildning innebär en konsekvent utformning av reglerna om ökning av bolagets aktiekapital beroende på om denna sker med eller utan tillskott från aktieägarna. PRV tillstyrker därför förslaget. Den nya kapitalindelningen och utformningen av de däri ingående lagbestämmelserna synes vidare såväl pedagogisk som ändamålsenlig.

Emission till underkurs

PRV instämmer i slutsatsen att det inte finns något praktiskt behov av bestämmelser om emission till underkurs.

Successiv inbetalning av aktiekapitalet

PRV delar kornmittens uppfattning att det är olämpligt att ett bolag kan registrera en kapitalökning trots att alla tecknade och tilldelade aktier ännu inte betalats. Principiellt är det felaktigt att ett aktiebolag kan stå registrerat för ett aktiekapital som är större än det som faktiskt har inbetalats till bolaget.

PRV ifrågasätter dock förslaget att ge ett bolag rätt att registrera ökningsbeloppet efter hand som betalningen för tillskottsemissionen flyter in. En sådan ordning medför svårigheter att utöva en effektiv kontroll av när emissionen slutförts.

PRV vill även peka på de svårigheter som kan uppkomma för det fall att ett bolag anmält och erhållit delregistrering av en tillskottsemission sedan teckningen väl fullföljts, men innan full betalning för samtliga tecknade aktier eller konvertibler erlagts. Om betalningen för en post sedan uteblir, kan det redan registrerade beloppet komma att underskrida emissionens lägsta tillåtna belopp. Styrelsen kan därefter förklara aktierätten förverkad för de aktier som inte betalats. Vad som händer i motsvarande fall med konvertibler som inte betalats framgår inte av förslaget. Det belopp som sålunda slutligen blir registrerat i emissionen kan därmed komma att stå i strid med det av bolaget fattade emissionsbeslutet. Betalt och registrerat belopp understiger således emissionens lägsta belopp. Vissa tecknare kan ha gått med på att teckna under förutsättning av att ett visst lägsta belopp tecknas och betalas. Regeln i den föreslagna 20 § tar enbart sikte på det fall att emissionsbeslutet upphör om inte emissionens lägsta belopp tecknas, men inget sägs om att vissa aktier respektive konvertibler inte betalats. Om möjligheten till delregistrering av tillskottsemissioner skall kvarstå, bör som villkor för delregistrering stadgas att emissionens lägsta belopp skall vara såväl tecknat som betalt.

Utredningens förslag innebär också att successiv registrering av att aktierna respektive konvertiblerna betalats för ett flertal tillskottsemissioner tillåts ske samtidigt för ett och samma bolag.

Beslut om framför allt nyemission, men även beslut om konvertibler förutsätter ofta ett samtidigt beslut om ändring av bolagsordningens gränser för aktiekapitalet. För att den beslutade nyemissionen och det därav följande beslutet om ändring av bolagsordningen skall kunna registreras, måste ett belopp motsvarande bolagsordningens minimiaktiekapital ha tillförts bolaget. Om ett flertal nyemissioner och emissioner av konvertibla skuldebrev med successiv registrering av betalningen tillåts ske samtidigt, kan det uppstå problem i samband med registrering av bolagsordningsändringar.

De registreringsärenden där det framgår att betalning erlagts för en del av emissionsbeloppet uppgår för närvarande till endast en handfull fall per år. PRV ställer sig därför frågande till om det finns något större behov för bolagen att redovisa successiv betalning av nytecknade aktier. Med nuvarande teknik inom bankvärlden och möjligheten för de aktuella bolagen att utnyttja teckning

genom betalning torde problemen för de bolag vilka emitterar aktier på främmande länders börser vara begränsade.

PRV avstyrker förslaget om att tillåta delregistrering av tillskottsemissioner. I stället föreslår PRV att det som i dag föreskrivs att samtliga nyemissioner skall vara till fullo betalda för att registrering skall få äga rum och att en tidigare beslutad emission skall vara registrerad innan en senare beslutad emission kan registreras.

Övrigt

Ett betydande antal beslut om nyemission anger att betalning för nytecknade aktier skall ske genom kvittning av bolagets skuld till aktietecknaren. Detta förfaringsätt lämnar stora möjligheter till kringgående av kravet runt det bundna kapitalet i bolagen.

Vid granskningen av det nya lagförslaget har PRV funnit att kvittningsförfarandet regleras i alltför begränsad omfattning. PRV föreslår därför att om betalning för nytecknade aktier skall ske genom kvittningsförfarande, bolagets styrelse åläggs att upprätta och inför stämman lägga fram en redogörelse för kvittningsfordran, över vilken även bolagets revisor åläggs avge yttrande. En särskild lagbestämmelse bör enligt PRV:s mening ange minimikraven på styrelsens redogörelse avseende kvittningsfordran. Denna bör ange vem som är fordringsägare, fordringens belopp samt hur stort belopp av fordran som upphör genom kvittningsförfarandet. Enligt PRV:s mening bör bolagen åläggas att ge in handlingarna i fråga i registreringsärendet.

PRV har inget att erinra mot förslaget om att samtliga beslut om tillskottsemission, med undantag av dem som i efterhand godkänts av bolagsstämman, skall anmälas för registrering inom sex månader från beslutsdagen.

Vad PRV anfört angående ingivande av bankintyg vid registrering av nybildning av aktiebolag äger även giltighet beträffande samtliga ärenden avseende tillskottsemission. PRV föreslår därför att kravet på ingivande av bankintyg vid registrering av nyemission och emission av konvertibla skuldebrev genom kontant betalning bibehållas.

För att åstadkomma större ordning i registret och för att få en mera rättvisande bild av bolagens skuldbörda bör enligt PRV:s uppfattning bolagen åläggas att för registrering anmäla när konvertibla skuldebrev inlösts, när dessa konverterats till fullo och när teckningsoptioner utnyttjats till fullo. PRV föreslår därför att en sådan bestämmelse införes. Samma synpunkt kan också göras gällande för det fall att delregistrering av nyemissioner och emissioner av konvertibla skuldebrev införes.

PRV delar kommitténs uppfattning att kungörelse skall kunna ske beträffande samtliga typer av emission. Beträffande sättet för kungörelse anser PRV att sådan skall ske i en rikstäckande dagstidning för emissioner i publika bolag och i en ortstidning som styrelsen bestämmer i privata bolag. Enligt PRV:s mening bör det övervägas om det för de senare fallen skall stadgas att kungörelsen skall ske i en ortstidning i den del av landet där bolaget bedriver sin verksamhet eller där bolaget har sitt säte. PRV tycker inte att förslaget om kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar är någon självklarhet. PRV föreslår att kungörelse för båda typerna av bolag bör kunna göras i den av PRV utgivna kungörelsetidningen, som för närvarande innehåller information om inkomna årsredovisningshandlingar samt uppgift om meddelade näringsförbud.

Ett annat alternativ är att stadga att kungörelse skall ske i den ordning regeringen bestämmer. Detta för att det skall vara möjligt att vid varje tid välja det snabbaste och det mest effektiva sättet för kungörelse.

PRV efterlyser ett stadgande om att undantagsegeln i föreslagna 8 kap. 16 § färde stycket inte skall vara tillämplig på de fall då styrelsen fattar beslut om tillskottsemission. Enligt PRV:s uppfattning skall kungörelse alltid ske när styrelsen beslutat om tillskottsemission. En sådan regel kan tas in i föreslagna 8 kap. 35 §.

Den föreslagna 8 kap. 35 § hänvisar till 34 §. Hänvisningen borde rimligen avse 33 §. Vidare anges inte vad som skall gälla för anmälan och registrering av styrelsebeslut i enlighet med bolagsstämmans bemyndigande. Hänvisningen bör därför enligt PRV:s uppfattning även omfatta de föreslagna 26 - 28 §§ i samma kapitel.

Svenska Fondhandlarföreningen **Svenska Bankföreningen**

Föreningarna anser att den nyordning som föreslås för kapitalökning medför klara förbättringar i aktiebolagsrätten. Särskilt vill föreningarna tillstyrka förslaget om rätt för bolag att ge ut fristående optionsrätter. Detta kan ses som en anpassning till de faktiska förhållandena, där optionsrätt och skuldebrev för närvarande mycket ofta skiljs åt omedelbart efter emission. Det är därför följdriktigt att tillåta att optionsrätter ges ut oberoende av skuldebrev. Inget skall givetvis hindra det bolag som så önskar att såsom hittills emittera optionsrätt och skuldebrev tillsammans i ett paket, exempelvis för att med optionsrätten som "krydda" göra ett obligationslån attraktivt.

Föreningarna anser, som redan nämnts, det vara olämpligt att ta bort möjligheten till underkursemission. Det är visserligen riktigt, som sägs i betänkandet, att sådana emissioner inte behövt tillgripas. Möjligheten tillkom dock på grund av ett förmodat behov härav, vilket sedan inte uppstått beroende på en förbättrad kursutveckling. Det kan inte uteslutas att behovet kan uppstå i framtiden, varför möjligheten till underkursemission bör finnas kvar, i all synnerhet som en sådan emission inte skulle stå i strid med de principer som bär upp aktiebolagsrätten och EG:s bolagsrätt. Såsom föreningarna i annat sammanhang tagit upp och som påpekas i det följande bör det nominella beloppet på aktier slopas. Frågan om underkurs kommer i sådant fall i en annan dager.

Det synes föreningarna rimligt att bland de villkor för ett konvertibellån som anges i 7 § också skall tas med räntan för konvertibler. Detta är ett villkor som för aktieägarna är av samma betydelse som konverteringskursen.

I 8 § punkten 2 stadgas att nominella beloppet på de aktier, till vilka konvertering skall ske, skall anges i förslag till beslut (och därmed i beslut, se under 7 kap ovan). Föreningarna kan inte se något behov av uppgiften om nominellt belopp. Kravet härpå bör därför kunna utgå. Även i andra delar av lagstiftningen där nominellt belopp förutsätts bör detta krav enligt föreningarnas uppfattning utgå. Det gäller i 6 § första stycket 2 och 10 § första stycket 2. Av motiven (s 359) framgår för övrigt att det nominella beloppet kan komma att ändras efter en emission. Föreningarna har i en framställning tillsammans med Industriförbundet föreslagit att kravet på nominellt belopp på aktier generellt slopas. Saken är för närvarande föremål för en särskild utredning.

I 8 § första stycket 6e och 10 § första stycket 6e sägs att i förslag till beslut skall anges konvertibelinnehavares respektive optionsinnehavares rätt när kontant utdelning gjorts med osedvanligt stort belopp. Föreningarna anser inte att det finns anledning att särskilt behandla just denna situation. Det vore viktigare att i villkoren ange hur utdelning i allmänhet, kontant eller i annan form, skall påverka den rätt som tillkommer konvertibelinnehavarna eller optionsinnehavarna.

Rubriksättningen i anslutning till 26 och 27 §§ (Registrering resp Registrering m m) bör ändras. .

Grossistförbundet Svensk Handel

Kommitténs uppdelning i fondemission och tillskottsemission på föreslagna tre kapitel framstår som pedagogiskt och ger en tydlighet och överskådlighet. Förbundet menar, i likhet med kommittén, att av principiella skäl registrering av nyemitterat belopp inte skall få ske av hela beloppet så länge detta inte influerar praktiken. Den registrerade uppgiften speglar inte det verkliga

förhållandet vilket kan få konsekvenser för det fall kreditgivare och liknande fattar beslut på grundval av en icke korrekt uppgift. De praktiska olägenheter som kan uppkomma på grund av denna lagändring kompenseras väl av den föreslagna möjligheten att kunna registrera ökningsbeloppet efter hand. Även i övrigt delar förbundet kommittens förslag i nu aktuellt avseende.

Försäkrings Förbundet

Förbundet tillstyrker uppdelning i lagen i ett kapitel om fondemission och ett om nyemission.

Förslaget att kopplingen mellan optionsrätt och skuldförbindelse slopas så att fristående teckningsoptioner kan användas är positivt.

Kommittén föreslår att det ska bli möjligt att registrera inflytande betalningar successivt inom en sexmånadersperiod vid nyemission istället för att som nu gäller registrera tillskottet i två omgångar. Vi anser att i fall där det är mycket sannolikt att alla de tecknade och tilldelade aktierna vid en nyemission kommer att betalas framstår det som en betungande administrativ omgång att endast ha möjlighet att successivt registrera den kapitalökning som faktiskt har skett. Av praktiska skäl vore det ändamålsenligt att vid sidan av möjligheten till successivregistrering behålla de gamla bestämmelserna om registrering av hela det tecknade och tilldelade ökningsbeloppet innan de aktier som ingår i beloppet betalats till fullo. Vi föreslår därför att båda möjligheterna får förekomma.

Värdepapperscentralen VPC

Kommittén föreslår att det ges möjlighet att successivt registrera delar av en tillskottsemission. Detta ger i sin tur möjlighet för en enskild aktieägare att aktiekontoregistrera de aktier som berörs. VPC vill dock framhålla att det nuvarande nyemissionssystemet inte kan hantera byte från interimsktieförskott (BTA) till aktier för delar av aktieägarkollektivet när det gäller kontant nyemission. Nuvarande system kan hantera omläggning av hela aktieägarkollektivet. För att det skall bli möjligt att successivt registrera måste VPC göra relativt omfattande ändringar i nyemissionssystemet.

VPC har i övrigt insett att erinra mot den föreslagna regleringen.

Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR

FAR tillstyrker att den nuvarande möjligheten för noterade bolag att göra nyemission till underkurs tas bort, att teckningsoptioner skall kunna emitteras utan anknytning till skuldebrev, att successiv registrering av tillskottsemission medges, samt att den s.k. Leo-lagen tas in i ABL i ett eget kapitel

FAR tillstyrker i princip också att kapitalandelslån tillåts, men anser att texten i 6 kap. 9 § inte på ett tillräckligt tydligt sätt motsvarar vad kommittén anför i sina överväganden (sid. 231 ff). Om rätten att utforma villkoren för kapitalandelslån helt överläts på bolaget kan det i praktiken innebära en möjlighet att skapa ett instrument motsvarande rösträttslösa aktier i Sverige. Skillnaden mot dessa är emellertid att kapitalandelslån redovisas som skuld och att skuldbeloppet löpande måste kunna fastställas. Villkoren för kapitalandelslån måste få en hanterlig utformning.

Svenska Revisorsamfundet SRS

Utredningens förslag tillstyrks.

Sveriges Advokatsamfund

Advokatsamfundet instämmer i förslaget.

Särskilt noterar advokatsamfundet med tillfredsställelse förslaget om delregistrering som på ett praktiskt sätt förefaller ta tillvara alla intressen.

4.2 Nyemission

Svenska Fondhandlarföreningen Svenska Bankföreningen

I 2 § andra stycket i förslaget hänvisas, i fråga om aktieägarnas rätt till fondaktier, till 3 kap 3 §, vilken paragraf dock - oavsett rubriken "Företrädesrätt vid emission" - endast behandlar nyemission. Vid en sådan kan emellertid annan fördelning gälla än vid en fondemission. Exempelvis kan en nyemission vara riktad. Hänvisningen till 3 kap 3 § ger därför inte nödvändigtvis en adekvat ledning för vad som skall gälla vid fondemission. Bestämmelsen i 7 kap 2 § bör därför förtydligas, exempelvis genom en koppling endast till huvudregeln i 3 kap 3 § andra stycket.

I 3 § anges - på samma sätt som i andra delar av lagförslaget (t ex 8 kap 6 §) - vad ett förslag till bolagsstämmobeslut skall innehålla. Inget sägs dock direkt om vad själva beslutet skall innehålla. En bättre ordning vore att i lagtexten ange beståndsdelarna i ett beslut.

Värdepapperscentralen VPC

Vid fondemission erhåller aktieägare för närvarande s.k. delrätter (-bevis). Kommittén föreslår att dessa emissionsbevis byter namn till fondaktierätter (-bevis).

VPC har inget att erinra mot att delrätter byter namn på sätt som föreslås. Vid övergången förutsätts dock att de delrätter som finns utestående behåller det gamla namnet och att de emissionsrätter som ges ut efter ikraftträdandet erhåller det nya namnet. VPC måste också tekniskt tillse att namnförändringen genomförs i datasystemen.

4.3 Fondemission

Inga synpunkter har framförts.

4.4 Upptagande av vissa penninglån

Riksskatteverket

Kommittén föreslår att kapitalandelslån skall bli lagliga. Innehavaren av kapitalandelsbevis är en kreditgivare men får även en andelsrätt i bolagets förmögenhet. Vad som skiljer ett kapitalandesbevis från en aktie är framför allt rösträtten. Skatterättsligt kan därför ifrågasättas om kapitalandesbevis skall beskattas som en fordran enligt 29 § SIL eller som ett aktieliknande instrument enligt 27 § SIL. Införandet av kapitalandelslån förutsätter enligt RSV särskilda skatteregler.

Skattemyndigheten i Stockholms län Juridiska avdelningen

Kommittén föreslår att kapitalandelslån skall bli lagliga.

Innehavaren av kapitalandelsbevis är en kreditgivare men får även en andelsrätt i bolagets förmögenhet och intar därmed en ställning som ligger mycket nära aktieägarens. Skatterettsligt kan det därför ifrågasättas om kapitalandelsbevis skall beskattas som en fordran enligt 29 § SIL eller som ett aktieliknande instrument enligt 27 SIL. En särskild skatterättslig reglering av kapitalandelslån torde krävas. Vid en sådan lagreglering talar mycket för att kapitalandelsbevis bör jämföras med vinstandelsbevis och beskattas enligt bestämmelserna i 27 § SIL.

Skattemyndigheten i Malmö

Efter vissa överväganden föreslår kommittén att aktiebolag får rätt att ge ut kapitalandelslån. Det blir tillåtet att ge ut lån som exempelvis är relaterade till bolagets egen utveckling.

För sådana lån, som emitterats till privatpersoner, bör den löpande avkastningen behandlas som ränta även om den benämnes något annat. Realisationsvinsten vid avyttring av ett kapitalandelslån, som emitterats på kapitalmarknaden, bör betraktas som ränta (samma behandling som av en marknadsnoterad fordran). Rent teoretiskt får detta också anses korrekt, eftersom förändringen av kapitalvärdet utgör hela eller en del av avkastningen på lånet.

För fåmansföretag är det mera komplicerat. Reglerna måste utformas så att de förhindrar att lön kan tas ut som kapitalinkomst. Någon form av spärr måste införas för delägare eller närstående om kapitalavkastningen överstiger vad som är skälig årlig ränta. Belopp överstigande marknadsräntan plus något risktillägg bör därför behandlas som löneinkomst.

Skattemyndigheten i Värmlands län

För att anpassa lagstiftningen till omvärlden föreslår kommittén att bolag skall få ta kapitalandelslån. Kapitalandelslån kan innebära att fordringsägarna tillförsäkras rätt till betalning ur bolagets tillgångar vid bolagets likvidation eller upplösning med belopp som t.ex. motsvarar viss kvotdel i bolagets tillgångar eller som beräknas som den genomsnittliga marknadskursen på bolagets aktier under en tid före uppsägningen eller likvidationen.

Om kapitalandelslånen införs bör klarläggas hur denna typ av lån ska redovisas av bolaget. Vidare bör klarläggas vilka beskattningsregler som ska gälla. Ska samma beskattningsregler tillämpas som för vinstandelslånen? När är "räntan" avdragsgill för bolaget? Hur skall kapitalandelslånen beskattas hos långivaren?

Ytterligare frågetecken är om kapitalandelslånen kan göras konvertibla och om bolagen kommer att kunna notera kapitalandelslånen på börsen?

Uppsala universitet Juridiska fakulteten

Kommittén föreslår att det åter skall bli tillåtet att emittera s.k. kapitalandelslån (som även kallas delägardebentures). Förbud mot sådana lån infördes i 1975 års ABL. I huvudsak är det näringslivets behov och en annan bedömning av risken med sådana lån, än den som gjordes i 1975 års lag, som ligger till grund för förslaget.

Ett kapitalandelslån kan innebära att fordringsägarnas tillförsäkras rätt till betalning ur bolagets tillgångar vid bolagets likvidation eller upplösning med ett belopp som t.ex. motsvarar en viss kvotdel i bolagets tillgångar eller som beräknas som den genomsnittliga marknadskursen under en tid före uppsägningen eller likvidationen. Lånen har likheter med rösträttslösa aktier som är förbjudna i svensk rätt. De har också likheter med andra finansieringslösningar såsom vinstandelslån och aktieägartillskott (se t.ex. förarbetena till den nya regeln om kapitalandelslån i den finska aktiebolagslagen). Fakultetsnämnden hade därför gärna sett att man tagit ett större grepp på frågan. Det framlagda förslaget är för snävt avgränsat till kapitalandelslånen för att man skall kunna överblicka konsekvenserna av det. Utöver de renodlat juridiska frågorna hade också varit lämpligt om kornmitten uppmärksammat de redovisningsfrågor kapitalandelslånen aktualiserar (vilket man gjort på andra områden t.ex. vid underkursemission av konvertibler). Redovisningsfrågorna har nämligen ett intimt samband med olika finansieringslösningar. Vad som hade varit intressant att få belyst är bl.a. hur olika finansiella instrument påverkar möjligheten att analysera bolagets kapitalstruktur t.ex. gränsdragningen mellan eget och främmande kapital. Mot denna bakgrund kan inte fakultetsnämnden ta ställning till om kapitalandelslånen bör tillåtas eller inte.

Vad gäller utformningen av själva lagtexten omfattar förslaget till 6 kap. 9 § ABL lån där återbetalningen relateras till utdelningen eller bolagets vinst. De typfall på kapitalandelslån som diskuteras i betänkandet tycks dock relatera återbetalningen till andra förhållanden än utdelning eller vinst. Det framgår inte av lagförslaget om det är tillåtet att emittera andra lån än sådana som relateras till utdelning eller vinst, och vad som i så fall gäller rörande beslutsordningen för dessa.

NUTEK

NUTEK ser positivt på förslaget till lättnad i reglerna om att ta upp kapital- och vinstandelslån. Detta kan ha betydelse för att underlätta kapitaltillskott för utveckling av nya företag med nya produkter på nya marknader.

Bland finansiärer finns ett stort utbud av finansieringsalternativ. Inte minst bland de offentliga finansiärerna har det utvecklats ett antal alternativ till eget kapital. Ett antal varianter av villkorslån och medel med återbetalning i form av en rörlig ersättning (royalty) har prövats. I vissa fall är återbetalningen kopplad till bolagets vinst eller ekonomiska ställning. För NUTEK är det angeläget att klargöra var gränserna mellan finansieringsformerna som kräver beslut av bolagsstämma och övriga skall dras. Enligt NUTEKs uppfattning bör medel där återbetalning baseras på vinst för viss produkt eller vinst från annan intäktskälla, som inte är specifikt relaterad till bolagets ställning eller bolagets vinst, inte kräva beslut av bolagsstämma. Självfallet krävs, om åtagandet är väsentligt för bolaget, en omfattande notupplösning i årsredovisningen, för att en extern läsare skall förstå innebörden. Detta gäller oavsett om bolagsstämmobeslut krävs eller inte.

Svenska Arbetsgivareföreningen Sveriges Industriförbund

Organisationerna tillstyrker förslaget att kapitalandelslån åter blir tillåtna.

Svenska Fondhandlarföreningen Svenska Bankföreningen

Föreningarna hälsar med tillfredsställelse förslaget i 9 § och därav följande förbättrade möjligheter för aktiebolag att koppla sin upplåning till den ekonomiska utvecklingen av rörelsen eller till den ekonomiska utvecklingen på andra områden. Bestämmelsen i 9 § om hur upptagande av vissa kapitalandels- och vinstandelslån skall handläggas synes därvid lämplig. Det förbud mot vissa

sådana lån, liksom mot lån med återbetalningsskyldigheten kopplad till vissa index, som för närvarande gäller är unikt för Sverige. I internationella affärsförhållanden har det därför inte sällan förekommit att långivning kunnat ske på återbetalningsvillkor, vilka kunnat accepteras av utländska men inte av svenska låntagande aktiebolag. I sådana sammanhang är det inte ovanligt med återbetalning kopplad till exempelvis ett börsindex eller ett index som har samband med syftet med bolagets upplåning, t ex ett index för visst råvaruslag när upplåningen anknyter till en viss råvara. Detta förekommer i oljebranschen med koppling till prisutvecklingen på olja.

Finansbolagens förening

Föreningen finner förslaget att aktiebolag skall få ta upp lån vars återbetalning skall bero på bolagets utdelning eller vinst mycket välkommet. Det är av stor betydelse för aktiebolags möjlighet att finansiera sig, särskilt med riskkapital, och därför angeläget att detta förslaget bevaras i kommande lagtext.

Grossistförbundet Svensk Handel

Förbundet har inga särskilda synpunkter på förslaget i denna del.

FörsäkringsFörbundet

Vi tillstyrker att aktiebolag åter får möjlighet att ta upp kapitalandelslån. I sammanhanget vill vi understryka vikten av att försäkringsaktiebolag också ges denna möjlighet samt att försäkringsaktiebolag också får möjlighet att ge ut konvertibla skuldebrev och skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning. Försäkringsutredningen har i sitt betänkande (SOU 1995:87) Försäkringsrörelse i förändring förordat att försäkringsaktiebolag ska ha samma möjlighet till kapitalanskaffning som andra aktiebolag. Som skäl mot att tills vidare inte medge försäkringsbolag rätt att utfärda konvertibla skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning angavs i förarbetena till försäkringsrörelselagen, (FRL), (prop 1981/82:180, s 94), att slutlig ställning borde tas till dessa upplåningsformer först då ställning tagits i fråga om utlänningars rätt att förvärva aktier i svenskt försäkringsaktiebolag. Då denna fråga numera inte är aktuell, är det mycket angeläget att förbuden i 5 kap 1 § FRL omprövas så att försäkringsaktiebolag i enlighet med Försäkringsutredningens förslag får samma möjlighet till kapitalanskaffning som andra aktiebolag.

Värdepapperscentralen VPC

VPC har inget att invända mot att kapitalandelslån blir tillåtna. För VPCs del blir det fråga om en ny lånetyp som måste kunna hanteras.

Svenska Revisorsamfundet SRS

När det gäller upptagande av kapitalandelslån anser samfundet att det från associationsrättslig synvinkel alltså finns anledning att rikta invändningar mot denna form med hänsyn främst till att denna finansieringsform kan innebära ett kringgående av förbudet mot rösträttslösa aktier och innehavarens ställning. Samtidigt kan skäl anföras för att svenska bolag bör ha liknande finansieringsmöjligheter som står till buds i andra länder. Under förutsättning att företag i andra länder har möjlighet att ta upp kapitalandelslån, på liknande villkor som de komitéé föreslår, kan samfundet godta att en sådan möjlighet införs också i Sverige. Därvid förutsätts också att det finns ett verkligt behov av att ta upp kapitalandelslån, kommittén har inte visat att så är fallet.

Sveriges Advokatsamfund

Advokatsamfundet kan inte utifrån kommitténs befintliga argumentation instämma i förslaget. Enligt advokatsamfundets uppfattning återstår fortfarande för utredningen att redovisa erforderliga argument för ett ställningstagande i denna del.

Sedan lång tid har gällt ett förbud mot kapitalandelslån (s k delägardebentures). Förbudet kan (enligt sid 141 f i Rodhe Aktiebolagsrätt, 17 uppl, en bok som angivits som referens av kommittén) ytterst härledas ur principen att den som har makten i ett företag skall ha en mot makten svarande risk. De skäl för att nu tillåta kapitalandelslån som kommittén anför, främst att det finns andra riskfyllda placeringar och att svenskt näringsliv med nuvarande regler hindras att ta upp lån på motsvarande villkor som i jämförbara länder, räcker enligt advokatsamfundet inte som analys. Argumentet i sig känns inte heller helt övertygande. Innan någon ändring vidtas erfordras en grundligare genomgång av argument för och emot, framför allt ur aktieägar- och borgenärsperspektiv gentemot bolaget.

Konkursförvaltarkollegiernas förening

Föreningen motsätter sig förslaget att tillåta kapitalandelslån. Föreningen anser att de uppgivna fördelarna med förslaget inte är tillräckligt belysta för att de skall överväga de nackdelar ur borgenärernas perspektiv som kan uppstå, bland annat såvitt avser vem som har den reella makten i aktiebolaget. Föreningen anser att risk föreligger - att man genom föreslagen reglering kommer att "sanktionera" bulvanförhållande.

5. Konvertibla skuldebrev och teckningsoptioner

Skattemyndigheten i Malmö

Kommittén föreslår att svenska aktiebolag ges rätt att emittera fristående teckningsoptioner. Det gällande förbudet att emittera sådana har i praktiken kringgåts på ett enkelt sätt, vilket kommittén visat med olika exempel. Ur skattesynpunkt leder förslaget även till förenklingar. För närvarande är förhållandet det, att skuldebrev och optionsrätt förvärvas gemensamt, men därefter separeras och avyttras var för sig. I sådana fall måste det gemensamma anskaffningsvärdet delas upp på de två värdepapperna. Fördelningen sker enligt reglerna i 27 §, 3 mom SIL. En separat emission av fristående teckningsoptioner innebär naturligtvis att denna fördelning blir obehövlig.

Lagregeln i 27 §, 3 mom SIL kan emellertid inte utmönstras, eftersom möjligheten att emittera optionslån även kommer att finnas i framtiden. Då kapital kan anskaffas till låg kostnad genom att ge ut optionslån, talar det mesta för att så även kommer att ske.

NUTEK

I den mån teckningsoptioner riktas till andra än aktieägare (bolagets ledning etc) bör det av årsredovisning framgå förekomsten av sådana.

NUTEK ser positivt på möjligheten till att emittera teckningsoptioner utan koppling till någon skuldförbindelse. I vissa utvecklingsprojekt kan det finnas möjligheter att få finansiering för det första tidiga skedet om finansiären redan från början är klar över priset och om tekniken/projektet blir bärkraftigt. Ett optionsprogram kan byggas upp i etapper där optionerna utnyttjas allteftersom projektet framskrider.

NUTEK har inget att erinra mot förslaget till redaktionell förändring.

Svenska Arbetsgivareföreningen Sveriges Industriförbund

Organisationerna tillstyrker förslaget att det blir möjligt att utfärda fristående optionsrätter, dvs. optionsrätter som inte är kopplade till en skuldförbindelse.

6. Emissionsprospekt

Stockholms tingsrätt

I anledning av den diskussion som förs vid punkt 4.6.4 i betänkandet om ansvaret för fel och brister i prospektet tillstyrker tingsrätten förslaget att bolagsstyrelsens skadeståndsansvar för icke-kontraktuell förmögenhetsskada fastslås genom uttryckliga stadganden i aktiebolagslagen. Detta bör ske genom den föreslagna ändringen i 15 kap. aktiebolagslagen.

Finansinspektionen

Inspektionen har inte något att erinra mot att bestämmelserna om prospekt i aktiebolagslagen med flera lagar upphävs och ersätts av bestämmelser i lagen om handel med finansiella instrument och lagen om börs- och clearingverksamhet. Att i samband därmed ersätta begreppet öppen krets med begreppet vidare krets är välmotiverat. Om förslaget genomförs måste dock en ändring även göras av 1 kap. 3 § 5 lagen (1991:981) om värdepappersrörelse. Ordet "öppen" skall i så fall utgå och ersättas av "vidare".

Beträffande den nya lydelsen av 2 kap. 1 § lagen om handel med finansiella instrument har inspektionen inte någon erinran mot att ytterligare undantag skrivs in i bestämmelsen. Lydelsen av bestämmelsens sista stycke har dock blivit oklar. Lämpligen bör efter ordet "avse" införas orden "emissioner gjorda av". Syftet med ändringen av detta stycke har som inspektionen uppfattat det inte varit att ta ifrån inspektionen möjligheten att meddela undantag från skyldigheten att upprätta prospekt såvitt avser andra typer av erbjudandeprospekt än erbjudande om försäljning av fondpapper av aktieägare i publika bolag. Enligt inspektionens mening saknas skäl att ytterligare inskränka inspektionens möjlighet att meddela undantag från skyldigheten att upprätta prospekt, om detta varit kornmittens avsikt. Detta gäller särskilt som inspektionen för närvarande överväger om vissa typer av prospekt avseende derivat bör undantas från prospektskyldigheten. Om t.ex. ett publikt bolag innehar aktier i ett annat publikt bolag och önskar utfärda optioner på det innehavet är det inte självklart att ett prospekt är nödvändigt. Jfr t.ex. OM Stockholm AB:s kontinuerliga utfärdande av nya optionsserier. Avslutningsvis vill inspektionen för undvikande av missförstånd anföra att det inte är aktuellt att meddela undantag från skyldigheten att upprätta prospekt i de fall en juridisk eller fysisk person riktar ett erbjudande till samtliga aktieägare i ett bolag att förvärva aktierna i bolaget. Beträffande denna typ av prospekt överväger inspektionen tvärtom att utfärda föreskrifter om vad prospektet skall innehålla.

Finansinspektionen har inte skäl att ifrågasätta kommitténs slutsats att prospektbestämmelserna är att anse som privaträttsliga och att de åtminstone till sina viktigaste delar skall vara lagfästa. Inspektionen vill dock peka på några oklarheter i de nu föreslagna bestämmelserna.

Av 4 kap. 20 § första stycket aktiebolagslagen framgår bl.a. att i bestämmelserna nämnda handlingar i normalfallet skall innehålla finansieringsanalys samt att om så inte är fallet handlingarna måste kompletteras med sådan analys. Den föreslagna lydelsen av 2 kap. 6 § andra

stycket överensstämmer således inte med nu gällande bestämmelser. Någon motivering till ändringen har inte angetts. Enligt inspektionens mening bör finansieringsanalys regelmässigt utgöra del av innehållet i ett prospekt som är riktat till en vidare krets. Den nu föreslagna bestämmelsen bör därför utgå och ersättas av "4. finansieringsanalys för de tre senaste räkenskapsåren".

I 17 kap. 33 § Finansinspektionens föreskrifter om prospekt (FFFS 1995:21) anges bl.a. att en delårsrapport skall minst omfatta räkenskapsårets första sex månader (jfr 2 kap. 55 § nämnda föreskrifter och 5.1.5 i bilagan till det andra börsdirektivet (80/390/EEG). Inspektionen har inte bibringats uppfattningen att detta krav upplevts som särskilt betungande i förhållande till andra uppgifter. I 2 kap. 7 § nu aktuellt förslag har emellertid kravet utelämnats och genom bestämmelsens lydelse kan antalet månader som rapporten omfattar bli färre. Inspektionen föreslår att kravet att rapporten minst skall omfatta räkenskapsårets första sex månader behålls.

Enligt den föreslagna lydelsen av 2 kap. 6 § skall ett prospekt bl.a. beträffande vissa bolag innehålla en kapitaltäckningsanalys. Emellertid anges i 2 kap. 8 § bl.a. att nämnda bolag i prospektet skall lämna uppgift om kapitaltäckningen och dess betydelse för bolaget. Sistnämnda uppgifter torde emellertid ingå i den kapitaltäckningsanalys som enligt 2 kap. 6 § skall upprättas. Inspektionen föreslår därför att vad som anges om kapitaltäckning m.m. i 2 kap. 8 § utgår. Om så inte sker måste det närmare preciseras vilka ytterligare uppgifter som avses genom bestämmelsen i 2 kap. 8 §.

Beträffande den föreslagna 2 kap. 9 § bör övervägas om inte orden "men har gjort det tidigare" kan läggas till efter ordet verksamhet på tredje raden. Därigenom klargörs att bestämmelsen inte avser nystartade bolag.

Innehållet i den föreslagna 2 kap. 10 § innebär en utvidgad granskningskyldighet för revisorer jämfört med vad som för närvarande är fallet, då revisorn enligt förslaget även blir skyldig att granska uppgifterna som anges i 2 kap. 8 §. Någon motivering till ändringen har inte angivits. Bolagets revisorers nuvarande skyldigheter i nämnda avseende framgår av 17 kap. 7 § i nämnda föreskrifter. Inspektionen önskar en redogörelse för syftet med den utvidgade granskningskyldigheten.

Slutligen utgår inspektionen från att begreppet platser som använts i 2 kap. 11 § även innefattar exempelvis ett bolags hemsida på Internet. Möjligen borde ett tillägg göras av vilket det framgår att ett prospekt i pappersform alltid skall kunna tillhandahållas kostnadsfritt av bolaget, vilket för närvarande är fallet.

Erbjudandeprospekt

För närvarande skall inspektionen beträffande erbjudandeprospekt endast registrera dessa prospekt. Som anförts ovan överväger inspektionen emellertid att utfärda föreskrifter avseende innehållet i prospekt som avser de fall en juridisk eller fysisk person riktar ett erbjudande till samtliga aktieägare i ett bolag att förvärva aktierna i bolaget. Vidare kommer inspektionen att överväga att utfärda föreskrifter avseende innehållet i prospekt som omfattar erbjudande om försäljning av fondpapper av aktieägare i publika bolag, vilka antingen kompletterar de i den föreslagna lagtexten intagna bestämmelserna eller, om förslaget inte genomförs, omfattar även dessa bestämmelser. Inspektionen vill därför beträffande de två nämnda typerna av erbjudandeprospekt föreslå att dessa skall - på samma sätt som emissionsprospekt - såväl godkännas som registreras av inspektionen. Det finns inget sakligt skäl att behandla nämnda typer av erbjudandeprospekt annorlunda än ett emissionsprospekt. Därutöver bör även prospekt avseende förvärv eller avyttring av ett bolags egna aktier - i linje med vad som anförts ovan - såväl godkännas som registreras av inspektionen. Lämpligen kan i 2 kap. 4 § andra stycket lagen om handel med finansiella instrument i dess nuvarande lydelse göras ett tillägg som omfattar nämnda kategorier av erbjudandeprospekt.

Övergångsbestämmelse

Om kommitténs förslag genomförs bör en övergångsregel införas av innebörden att prospekt som inkommit till inspektionen före dagen för ikraftträdande av de nya bestämmelserna skall handläggas enligt gamla bestämmelser.

Övrigt

Utöver nu aktuella förslag vill inspektionen i sammanhanget beröra några oklarheter beträffande bestämmelserna i 2 kap. 5 § lagen om handel med finansiella instrument avseende ömsesidigt godkännande av prospekt. Genom denna bestämmelse har artikel 21 i prospektdirektivet (89/298/EEG) implementerats i svensk rätt. Tillämpningen av lagbestämmelsen har emellertid vållat inspektionen vissa bekymmer. Den första frågan som infinner sig är om prospektet skall registreras av inspektionen eller om inspektionen endast skall vidta åtgärden att bekräfta mottagandet av prospektet. Den andra frågan är hur de tillägg som omnämns i andra stycket skall behandlas. Skall inspektionen godkänna och registrera de tillägg till prospektet som inspektionen begär? Eller skall ärendet avslutas genom att inspektionen meddelar ingivaren att prospektet uppfyller av inspektionen ställda tilläggskrav? Slutligen inställer sig frågan om ansökningsavgift skall utgå. I sammanhanget bör även tilläggas att det av bestämmelsen inte framgår att prospektet skall inges till inspektionen (jfr artikel 21 punkt 3 prospektdirektivet).

Slutligen vill inspektionen beträffande 2 kap. 4 § tredje stycket föreslå att ett tillägg görs till lagtexten, så att bestämmelsen får den innebörd som uttryckts i förarbetena (se prop 1992/93:90 sid 80 ö). Efter ordet "länderna" bör införas orden "Inspektionen får avvakta att ett godkännande sker i hemlandet innan en registrering av prospektet görs.

Skattemyndigheten i Värmlands län

SKM har inga synpunkter.

Uppsala universitet Juridiska fakulteten

Fakultetsnämnden har inga invändningar emot kommitténs förslag att upphäva prospektreglerna i ABL. De kommer fortsättningsvis endast att finnas i lagen om handel med finansiella instrument (LHF). Det förefaller dock lämpligt att man i anslutning till emissionsreglerna i ABL gör en uttrycklig hänvisning till LHF.

Kommittén behandlar relativt ingående frågan om regleringen av styrelsens skadeståndsansvar för tillhandahållande och utformning av prospekt. Fakultetsnämnden har inga invändningar mot den föreslagna lösningen att komplettera bestämmelsen i 15 kap 1 § ABL med en uttrycklig hänvisning till reglerna i LHF.

NUTEK

Med tanke på det ökande antalet företag på aktiemarknaden, är det väsentligt att kraven på prospekten inte ställs lägre än för närvarande.

Prospekten ska kunna ge ett fullödigt underlag för investeringar för alla typer av potentiella aktieägare. Kravet för styrelsen att tydligt ange såväl nuvarande verksamhet som planerad bör snarare skärpas och tydliggöras. Framför allt gäller detta avsikten med planerad emission eller dvl. NUTEK har inget att erinra mot att reglerna om prospekt utgår ur ABL.

Patent- och registreringsverket

PRV har inget att erinra mot de föreslagna bestämmelserna om prospektskyldighet. Att bestämmelserna härom förts samman till ett begränsat antal ställen i lagen är positivt. PRV vill dock erinra om att de bolag, vilka omfattas av prospektskyldigheten även i fortsättningen bör genom föreskrift i aktiebolagsförordningen åläggas att till PRV ge in upprättade prospekt i samband med registrering av emissioner.

Grossistförbundet Svensk Handel

Prospekt

Styrelseledamöters med fleras skadeståndsansvar för prospekts innehåll m.m. bör regleras genom en uttrycklig regel för att undanröja eventuella oklarheter härom. Även i övrigt delar förbundet kommitténs synpunkter.

Svenska Revisorsamfundet SRS

Samfundet tillstyrker utredningens förslag.

Sveriges Advokatsamfund

Advokatsamfundet instämmer i förslaget.

Det framstår som en god ordning att bestämmelser om prospekt samlas i lagen om handel med finansiella instrument respektive lagen om börs och clearingverksamhet, samtidigt som styrelsens ansvar för innehållet i prospekt slås fast i aktiebolagslagen.

7. Leo-lagen

Stockholms tingsrätt

Kommittén föreslår att de speciella reglerna om riktade emissioner till vissa bolagsfunktionärer m.m. inom en koncern (Leo-lagen) skall bibehållas i huvudsak oförändrade och tagas in i själva aktiebolagslagen (9 kap. i förslaget). Den förändringen föreslås dock att bestämmelsen om ogiltighet för emissionsbeslut som inte fattas med föreskriven majoritet på bolagsstämman skall utgå. Enligt kommentaren skall detta medföra att godtrosvörvärv blir möjliga, f.o.m. för de "förbjudna" förvärvarna själva. Detta synes öppna alltför stora möjligheter för ett kringgående av lagen. Om de särskilda Leo-bestämmelserna skall behållas bör också ogiltighetsbestämmelsen vara kvar. Dessutom verkar det inkonsekvent att behandla dessa förvärv annorlunda än dem som företagits i strid mot samtyckes- och förköpsförbehållen.

Skattemyndigheten i Värmlands län

Ur skatteförvaltningens synvinkel torde det vara bra om reglerna vid riktade emissioner är hårda och därigenom utgör en effektiv spärr mot ett otillbörligt utnyttjande av reglerna om avvikelser från aktieägarnas företrädesrätt.

Skattemyndigheterna torde nämligen i många fall ha svårt att upptäcka, påvisa och värdera eventuella skattepliktiga förmåner till t.ex. vissa anställda.

Allmänna pensionsfonden

Fjärde fonstyrelsen

Fondstyrelsen registrerar med tillredeställelse att kommittén inarbetat LEO-lagens bestämmelser i ABL med oförändrat mycket höga majoritetskrav. I sammanhanget vill fondstyrelsen påpeka vikten av att de ursprungliga - mycket förtjänstfulla - förarbetena till LEO-lagen hålls levande.

Stockholms Universitet

Juridiska fakulteten

Aktiebolagskommittén föreslår att den s k LEO-lagen i princip arbetas in i aktiebolagslagen. Fakultetsnämnden delar här den uppfattning som kommer till uttryck i det särskilda yttrandet av Lars Bredin m fl. Emissioner och överlåtelser som omfattas av de särskilda LEO-reglerna bör således kunna fattas med två tredjedels majoritet. Skulle en emission otillbörligt gynna de teckningsberättigade och vara till nackdel för bolaget eller dess aktieägare kan ju detta hindras genom tillämpning av de s k generalklausulerna.

På s 221 diskuterar Aktiebolagskommittén bl a verkan av att ett utländskt dotterbolag till ett svenskt bolag genomför en nyemission, eller med den föreslagna nya terminologin en tillskottsemmission, som LEO-lagen enligt sin lydelse är tillämplig på. Om detta sker utan att emissionen godkänns av bolagsstämman i det svenska moderbolaget är emissionen enligt svensk bolagsrätt ogiltig. Som Aktiebolagskommittén mycket riktigt påpekar är det emellertid lagstiftningen i det land där dotterbolaget har sitt säte som bestämmer huruvida en emission är giltig eller inte. Om t ex ett italienskt dotterbolag till ett svenskt publikt aktiebolag genomför en nyemission på vilken LEO-reglerna är tillämpliga men det svenska moderbolaget underlåter att behandla emissionen på sin bolagsstämma får detta således inte några konsekvenser för emissionens giltighet. Effekten av bestämmelsen i den föreslagna 9 kap 3 § blir i ett sådant fall endast att möjligheterna att kräva skadestånd kan öka, eftersom underlåtenheten innefattar en överträdelse av aktiebolagslagen.

Uppsala universitet

Juridiska fakulteten

Fakultetsnämnden delar kommitténs uppfattning om att regleringen på detta område bör kvarstå. Vad gäller den föreslagna utvidgningen av kretsen av bolag som skall omfattas av regleringen - som skall gälla inte enbart aktiemarknadsbolag utan alla publika bolag - ställer sig nämnden dock något tveksam. Motiveringen av förslaget är mycket kortfattad. Frågan är här om skälen för att bibehålla det höga majoritetskravet även gör sig gällande i bolag som inte är aktiemarknadsbolag. Riskerna för missbruk av riktade emissioner torde vara större i fall då det finns en väl fungerande andrahandsmarknad för aktierna i fråga än då så ej är fallet. Motiven bakom LEO-lagen - behovet av information och syftet att skapa ett förtroende för aktiemarknaden - framträder starkast då emittenten är börsnoterad (se prop. 1986/87:76 s. 17-22 och 27).

Vid tillkomsten av LEO-lagen uttalades att utvecklingen av de riktade emissionerna skulle följas för att man längre fram skulle kunna avgöra om det höga majoritetskravet även skulle omfatta andra bolag än börsnoterade (prop 1986/87:76 s. 23). Några praktiska erfarenheter av LEO-lagen redovisas emellertid inte av kommittén. Huruvida den föreslagna utvidgningen av bolagskretsen är motiverad eller inte är därför svårt att ta ställning till.

NUTEK

De hårdare majoritetskraven när det gäller emissioner riktade till bolagsledning och närstående personer bör kvarstå.

Att låta reglerna ingå i ABL är tydligt och positivt.

Patent- och registreringsverket

PRV delar uppfattningen att LEO-lagens bestämmelser inte bör upphävas helt. PRV ställer sig bakom förslagen till justeringar av LEO-lagen och att bestämmelserna härom infogas i aktiebolagslagen, bankaktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen.

Svenska Arbetsgivareföreningen Sveriges Industriförbund

Kommittén föreslår bl.a. att ett publikt aktiebolags överlåtelse av aktier eller andra värdepapper i ett dotterbolag skall godkännas av det publika bolagets bolagsstämma endast om aktierna överläts till befattningshavare i det överlåtande bolaget eller dess moderbolag eller någon närstående till en sådan befattningshavare. Om det publika bolagets moderbolag också är ett publikt aktiebolag skall överlåtelsen dessutom godkännas av moderbolagets bolagsstämma. Förslaget underlättar angelägna och ändamålsenliga transaktioner och tillstyrks därför.

Kommittén föreslår vidare att det särskilda majoritetskravet (9/10) i LEO-lagen bibehålls. Organisationerna motsätter sig detta förslag och anser att en majoritet på två tredjedelar väl tillgodoser de skyddsintressen som lagstiftningen avser att bevaka. Organisationerna hänvisar i denna del till vad som anförs i det särskilda yttrandet av bl.a. Ulf Magnusson.

Svenska Fondhandlarföreningen Svenska Bankföreningen

Föreningarna hälsar med tillfredsställelse förslaget att den s k LEO-lagen skall upphävas, att förenklingar görs i lagens regelverk och att de förenklade bestämmelserna införlivas med aktiebolagslagen. Såsom anförts i ett särskilt yttrande av de sakkunniga i kommittén Bredin, Böckmark, Gernandt, Jansson och Magnusson finns det inte skäl att motsätta sig en sådan ordning.

De sakkunniga har dock vidare anfört att det är orimligt med det höga majoritetskravet på nio tiondelar för beslut, vilket enligt förslaget tas över från LEO-lagen. Det sägs i det särskilda yttrandet att eljest vällovliga transaktioner kan hämmas av ett så närmast prohibitivt majoritetskrav. Föreningarna instämmer i det särskilda yttrandet och anser följaktligen att det numera normala majoritetskravet vid en emission på två tredjedels majoritet väl tillgodoser de skyddsintressen som kan finnas. Det är viktigt att möjligheterna till strukturella förändringar i svenskt näringsliv inte onödigtvis hämmas. Det höga majoritetskravet kan få sådana effekter.

Stockholms Handelskammare

Handelskammare tillstyrker i allt väsentligt de föreslagna förändringarna i denna del. Handelskammare anser dock att även det särskilda majoritetskravet i LEO-lagen på nio tiondelar av såväl avgivna röster som på stämman företrädda aktier bör förändras och anpassas till aktiebolagslagens majoritetskrav. Handelskammaren hänvisar därvid till vad som anförs i det särskilda yttrandet av bland andra Ulf Magnusson.

Grossistförbundet Svensk Handel

Den sk LEO-lagen bör, i likhet med vad som föreslagits, inarbetas i ABL varpå LEO-lagen kan upphöra att gälla. Däremot saknas i betänkandet förslag till ändring i Bankaktiebolagen respektive Försäkringsrörelselagen vilket torde vara en förutsättning för att låta LEO-lagen upphöra.

I fråga om huruvida beslut om emissioner riktade till vissa "närstående" skall fattas med två tredjedelars majoritet eller nio tiondelars majoritet finns viktiga argument som talar för det förstnämnda alternativet. B1 a det förhållandet att övriga Norden och många EU-länder tillämpar två tredjedelars majoritet och följaktligen har bedömt detta vara tillfyllest men även att ett högre majoritetskrav skulle strida mot systematiken i ABL. Emellertid har LEO-lagen - såsom kommittén även uttalat - utgjort en effektiv spärr mot ett oriktigt användande av reglerna om riktade emissioner. Skälen som anfördes för nio tiondelars majoritet vid införandet av LEO-lagen har knappast upphört. Det finns en risk att ett lägre majoritetskrav vid riktade emissioner till närstående missbrukas till förfång för minoritetsägare som inte ens tillsammans kan hindra ett, i deras tycke, oriktigt bolagsstämmebeslut där det räcker med två tredjedelars majoritet. För att undanröja denna risk är förbundet berett att acceptera ett fortsatt krav på nio tiondelars majoritet vid sådana riktade emissioner som nu är i fråga.

Försäkrings Förbundet

I samband med den föreslagna reformeringen av LEO-lagen bör bestämmelserna justeras så att de får en mer praktisk utformning. Lagen bör inte omfatta fall där det är uppenbart att ett otillbörligt utnyttjande av reglerna om avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt till förmån för vissa personer i ledningsställning i bolaget eller koncernen inte är för handen.

Svenska Revisorsamfundet SRS

Samfundet tillstyrker att LEO-lagen inarbetas i aktiebolagslagen. Skäl kan anföras för att tillämpningsområdet bör utvidgas till att gälla samtliga aktiebolag. Behovet av minoritetsskydd gör sig gällande även i dessa fall. En sådan utvidgning torde dock förutsätta en öve syn av majoritetskraven. Om en utvidgning inte sker kan samfundet godta utredningens förslag om särskilt hög kvalificerad majoritet även om kraven kan förefalla väl höga.

Sveriges Advokatsamfund

Advokatsamfundet går emot förslaget. Advokatsamfundet delar i stället den uppfattning som framförts av de sakkunniga Bredin m fl angående det från LEO-lagen hämtade särskilda majoritetskravet. Enligt advokatsamfundet är en majoritet om 2/3-delar en lämpligare utformning med hänsyn till systematiken i aktiebolagslagen, samtidigt som skyddsintressena tillgodoses. I övrigt instämmer advokatsamfundet i förslaget.

Sveriges Aktiesparares Riksförbund

Aktiespararna vill betona värdet av att behålla Leo-lagens majoritetsbeslutsregel på 90 procent oförändrad. I likhet med kommittén anser Aktiespararna att "LEO-lagens majoritetskrav har utgjort en effektiv spärr mot ett otillbörligt utnyttjande av reglerna om avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt för att gynna personer i ledarställning i bolaget eller koncernen."

En bärande tanke i Leo-kommissionens arbete var att om den typ av närståendetransaktioner som Leo-lagen reglerar överhuvudtaget skall tillåtas skall detta i princip förutsätta total enighet bland

aktieägarna. Leo-kommissionen definierade total enighet som att aktieägare representerade minst 90 procent av kapital eller röster på stämman skulle ställa sig bakom förslaget. Den senaste tidens händelser, exempelvis Trustor-Kanthal-affären, tyder på att en skärpning eller komplettering av vissa delar av Leo-lagens bestämmelser skulle vara erforderlig.

Aktiespararna vill dessutom, i polemik med utredningen, slå fast den stora betydelse utspädningseffekter kan ha på ägandet. Aktiespararna finner det vara svårförståeligt att kornmitten anser att utspädning inte försämrar aktieägarnas rätt i den mening som detta begrepp har i aktiebolagslagen.

8. Nedsättning av aktiekapitalet

Stockholms tingsrätt

Förslagen är väl avvägda och tillstyrks. Tingsrätten vill särskilt understryka värdet av att domstol inte tyngs med registreringsärenden utan tas i anspråk för sin huvuduppgift att slita tvister.

Riksskatteverket

Efter en förnyad analys av artiklarna 32 och 33 i EG:s andra bolagsdirektiv har kommittén kommit fram till att ordalyctelsen i artikel 33 inte utesluter nedsättning av aktiekapitalet för täckning av förlust under det löpande räkenskapsåret. Kornmitten har emellertid varken i sitt tidigare betänkande närmare redovisat vilka omständigheter som vägts in i analysen. I det tidigare betänkandet verkar kornmitten närmast ha tagit för givet att undantaget i artikel 33 avser förluster enligt fastställd balansräkning. Den förnyade analysen synes falla tillbaka på att direktivets ordalydelse inte utesluter nedsättning för täckning av förlust under löpande räkenskapsår och att en sådan ordning sedan länge tillämpas i flera av EU:s medlemsstater. Fördelen med en sådan tillämpning skulle ligga i att minska risken för onödiga likvidationer. På det underlag som kornmitten redovisat är det svårt att ha någon klar uppfattning om tyngden i argumenten. Uppenbart är att förslaget som det nu utformats kan möjliggöra missbruk så att nedsättning sker med större belopp än som kommer att motsvara den slutliga förlusten och att kapital på så sätt överförs från aktiekapital till fritt eget kapital. Mot bakgrund av att nämnda artiklar i andra bolagsdirektivet avser att uppställa vissa minimikrav till skydd för bolagets borgenärer hade det varit av värde om kornmitten ingående belyst fördelarna med den nu intagna ståndpunkten och vägt dessa mot förslagets nackdelar ur framförallt borgenärssynpunkt. Det är inte visat att de av kornmitten anförda riskerna med onödiga likvidationer är något praktiskt problem idag. Vill man tillskapa en möjlighet till en sådan nedsättning av aktiekapitalet för förlusttäckning under löpande räkenskapsår som inte kräver rättens tillstånd är alternativet med inrättandet av en för ändamålet särskild tillskapad fond att föredra. Därigenom skulle borgenärerna vara bättre skyddade samtidigt som alternativet inte förefaller innebära några betänkligheter ur EG-rättslig synpunkt.

Kommittén föreslår även slopande av förbudet att dela ut vinst under en treårsperiod efter nedsättning av aktiekapitalet. Återigen är det fråga om en avvägning mellan borgenärs- och ägarintressen. När nedsättningen ansetts nödvändig för att täcka en förlust ter sig en konsolideringsperiod som naturlig. Det är i en sådan situation befogat med regler som uppställer spärar mot att kapital förs över till ägarna i strid mot borgenärernas intressen. Regeln om treårig karenstid fyller en sådan funktion och innebär ett starkare skydd för borgenärerna än enbart de allmänna bestämmelserna om vinstutdelning som kommittén tycker är tillräckliga. I sammanhanget bör även observeras att artikel 33 punkten 2 i andra bolagsdirektivet innehåller en bestämmelse som innebär en skyldighet för medlemsstaterna att föreskriva de åtgärder som krävs för att belopp som härrör från nedsättning av aktiekapitalet för förlusttäckning inte används för utbetalning till aktieägarna. I sitt förra betänkande (SOU 1992:83 s. 302) hänvisade kommittén bl.a. till ifrågasvarande

karensregel som skäl för att de svenska reglerna uppfyllde EG-rättens krav på denna punkt. Kommittén avstår nu från att närmare redovisa i vad mån ett borttagande av karensregeln låter sig förena med nämnda direktivbestämmelser. RSV anser att den treåriga karensregeln bör kvarstå.

Skattemyndigheten i Malmö

Ur skattemyndighetens synpunkt är endast de av kommitténs ändringsförslag intressanta, som resulterar i utbetalning till aktieägarna. Sker ingen sådan, blir det naturligtvis inte fråga om någon beskattning.

Efter den senaste lagändringen (prop 1994/95:25) gäller följande för nedsättning av aktiekapital eller reservfond:

- Inlösen av aktier behandlas som avyttring och vanliga regler för realisationsbeskattning gäller.
- Nedsättning av akties nominella belopp eller reservfonden behandlas däremot som utdelning (en inkonsekvens som är svår att förstå).

Sammanfattningsvis finns det fungerande skatteregler, som kan tillämpas även i fotsättningen, när kommitténs förslag om nedsättning av aktiekapitalet m m genomförts.

Skattemyndigheten i Värmlands län

SKM har inga synpunkter. Det förutsätts dock att det som skall behandlas som utdelning kommer att ingå i det normala kontrolluppgiftslämnandet.

Stockholms Universitet Juridiska fakulteten

Om ett beslut om att sätta ned aktiekapitalet skulle rubba rättsförhållandet mellan redan utgivna aktier måste beslutet enligt nuvarande 6 kap 2a § 2 st ABL som huvudregel biträdas av samtliga vid stämman närvarande aktieägare företrädande nio tiondelar av aktierna. Bestämmelsen, som infördes som ett led i EG-anpassningen för att uppfylla kravet i art 30, 31 och 40 i andra bolagsdirektivet, föreslås bli överflyttad till 10 kap 4 §. Direktivet föreskriver dock inte ett så strängt pluralitetskrav. Om det i ett bolag finns olika aktieslag krävs i direktivet endast att det sker en särskild omröstning inom varje kategori av aktieägare och att direktivets krav på två tredjedels majoritet är uppfyllt inom varje kategori.

Den aktuella bestämmelsen har vållat en hel del problem. För det första är det oklart när en nedsättning rubbar rättsförhållandet mellan utgivna aktier och för det andra medför det mycket stränga pluralitetskravet att det i praktiken kan bli omöjligt att genomföra en önskvärd nedsättning. Fakultetsnämnden föreslår därför att den aktuella bestämmelsen ändras så att den motsvarar vad som krävs enligt direktivet.

Det kan tilläggas att motsvarande problem uppkommer vid tillämpning av nuvarande 14 kap 11 § 3 st ABL.

Uppsala universitet Juridiska fakulteten

Utöver redaktionella förändringar föreslås några materiella ändringar i nu gällande regler bl.a. att nedsättning kan ske för täckande av förlust utan borgenärernas hörande under löpande år, att möjligheterna till nedsättning utan tillstånd utvidgas och att man tar bort regeln om att täckning av

förlust medför att utdelning inte kan ske inom tre år utan rättens tillstånd. Förslagen bör ses tillsammans med andra regler om bolagets eget kapital, inte minst vinstutdelningsreglerna. I förhållande till nu gällande rätt har fakultetsnämnden inget att invända mot förslaget. Dock förefaller det märkligt att göra ändringar i nedsättningsreglerna innan revideringen av vinstutdelningsreglerna är klar. Det finns därmed en uppenbar risk att de förslagna reglerna snart kan bli överspelade eller kan behöva ses över igen.

NUTEK

NUTEK anser att den maktförskjutning som förslaget innebär till bolagsstämmans fördel är positiv och innebär stora förenklingar och en möjlighet att snabbare ta till vara borgenärsintressen. NUTEK ser det som väsentligt att reglerna om vinstutdelning görs tydliga.

Patent- och registreringsverket

PRV anser att en förutsättning för registrering av beslut om nedsättning av aktiekapitalet för täckande av förlust som uppkommit under innevarande räkenskapsår måste vara, att den kontrollbalansräkning som upprättas enligt bestämmelserna i 13 kap. 2 § aktiebolagslagen och som utgör underlag för nedsättningsbeslutet också skall inges i registreringsärendet.

PRV ser positivt på rollen som tillståndsgivare vad avser beslut om nedsättning av aktiekapitalet.

Förslaget om att aktiekapitalet skall få sättas ned genom indragning av aktier som bolagen förvärvat genom återköp talar enligt PRV:s mening för att ett ägarregister beträffande aktier införes.

PRV ställer sig positivt till förslaget att bolagen skall ha möjlighet att sätta ned aktiekapitalet för täckande av förlust som uppkommit under innevarande räkenskapsår. PRV anser dock, att en förutsättning för registrering av ett sådant beslut om nedsättning är, att beslutet i fråga grundas på en uppkommen förlust enligt en kontrollbalansräkning, som upprättats i enlighet med bestämmelserna i 13 kap. 2 § aktiebolagslagen. Lagbestämmelsen i fråga bör enligt PRV:s uppfattning ge uttryck för detta. Vidare bör det enligt PRV:s mening vara en nödvändig förutsättning för registrering av ett sådant beslut om nedsättning, att bolaget åläggs att tillsammans med övriga registreringshandlingar inge kontrollbalansräkningen i registreringsärendet.

Kontrollbalansräkningar tillhör de handlingar som i dag efterfrågas hos PRV av bl.a. bolagens konkurrenter. Vissa bolag ger även in upprättad kontrollbalansräkning till PRV för att i andra sammanhang kunna påvisa att man har fullgjort sina skyldigheter enligt 13 kap. 2 § aktiebolagslagen. Frågan om införande av ett krav på ingivande av upprättad kontrollbalansräkning har av PRV tagits upp i andra sammanhang bl.a. till Aktiebolagskommittén i samband med den förestående översynen av 13 kap. aktiebolagslagen. PRV vill därför ånyo föra fram frågan om en generell skyldighet för de bolag som upprättat kontrollbalansräkning att inge denna till PRV.

PRV har inget att invända mot förslaget om att den treåriga karenstiden efter beslut om nedsättning för täckande av förlust, under vilken bolaget inte får dela ut vinst, tas bort.

PRV har ingen erinran mot att möjligheterna till nedsättning av aktiekapitalet för återbetalning till aktieägarna utan efterföljande tillstånd vidgas till att gälla även för de fall där beslutet om nedsättning kombineras med nyemission, konvertering eller teckning med utnyttjande av teckningsoption och fondemission.

PRV delar kommitténs uppfattning att även beslut om nedsättning av aktiekapitalet i vissa fall skall kungöras. Beträffande sättet för kungörelse hänvisas till vad som anförts ovan under avsnitt om ”Ökning av aktiekapitalet”.

PRVs erfarenheter av tillståndsgivning i samband med beslut om fusion är goda. Förslaget om att frågor om tillstånd till nedsättning av bolagens aktiekapital skall prövas av PRV är därför positivt. Det vore önskvärt med ett klargörande beträffande kallelsetidens längd. PRV föreslår att denna tid sätts till två månader.

PRV ställer sig också bakom förslaget att styrelsens vetorätt vid beslut om nedsättning av aktiekapitalet för återbetalning till aktieägarna avskaffas.

PRV är också positivt till förslaget att beslutet om nedsättning inte behöver ange ett bestämt belopp, utan kan ange ett högsta belopp eller ett lägsta och högsta belopp för nedsättningen.

Svenska Arbetsgivareföreningen Sveriges Industriförbund

Organisationerna tillstyrker förslagen att nedsättning av aktiekapitalet utan särskilt tillstånd och utan borgenärernas hörande skall få ske för täckning av förlust om förlusten inte kan täckas av fritt eget kapital och detta oavsett om förlusten framgår av den senast fastställda balansräkningen eller har uppstått under året. Vidare tillstyrks förslaget att avskaffa den treåriga karenstiden.

Kommittén föreslår att möjligheten att sätta ner aktiekapitalet utan särskilt tillstånd och utan borgenärernas hörande för återbetalning till aktieägarna eller för avsättning till fri fond utvidgas till att gälla även de fall då nedsättningen kombineras med konvertering eller teckning med utnyttjande av teckningsoption samt vid fondemission. Över huvud taget bör det enligt kommitténs mening räcka med att bolaget, när nedsättningsbeslutet och övriga beslut registrerats, kan uppvisa ett oförändrat stort registrerat aktiekapital och likaledes oförändrat stort bundet eget kapital för att bolaget skall undgå skyldighet att söka rättens tillstånd till nedsättningsbeslutet. Organisationerna tillstyrker dessa förslag.

Svenska Fondhandlarföreningen Svenska Bankföreningen

Nedsättning av aktiekapitalet kan vara en av flera metoder för att effektivisera kapitalutnyttjandet i bolagssektorn. De förslag till förenkling av nedsättningsförfarandet som läggs fram är därför väl ägnade för aktiebolagen och dess ägare att få till stånd ett bättre utnyttjande av det tillgängliga kapitalet. Förslagen i den delen är därför viktiga och tillstyrks.

Grossistförbundet Svensk Handel

Förbundet delar helt kommitténs förslag såvitt avser möjlighet till nedsättning av aktiekapital för täckande av förlust under löpande räkenskapsår och möjligheten att slippa rättens tillstånd till nedsättning för det fall aktiekapitalet och det bunda egna kapitalet kvarstår oförändrat. Vidare delar förbundet även bedömningen att PRV kan fatta beslut om nedsättning i första instans samt att det bör finnas en frivillig möjlighet att sedan aktier dragits in nedsätta dessa. Även om vissa farhågor med beaktande av intresset för bolagets borgenärs skydd kan resas mot förslagen att avskaffa styrelsens vetorätt till återbetalning till aktieägarna och slopandet av den treåriga karenstiden för vinstutdelning vid nedsättning för täckande av förlust tillstyrker förbundet trots allt förslagen också i dessa delar.

Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR

FAR tillstyrker att nedsättning av aktiekapital medges för omedelbar täckning av förlust, samt att den treåriga karenstiden för vinstutdelning avskaffas.

Nedsättningsbeloppet får inte bestämmas så att fria vinstmedel uppkommer som en följd av beslutet. FAR anser att vissa formkrav för att bestämma förlustens storlek bör finnas. Kommittén har uppmärksammat frågan (sid. 238), men lagförslaget innehåller ingen vägledning. En möjlig lösning är att den eventuella vinsten för det räkenskapsår då nedsättning för förlusttäckning skett i sin helhet skall avsättas till bundna fonder.

Svenska Revisorsamfundet SRS

Reglerna om nedsättning av aktiekapitalet är, som utredningen anför, en del av skyddet för bolagets egna kapital. I betänkandet förs ingen diskussion som indikerar att grundsynen i detta hänseende föreslås ändras. Jämfört med andra länder synes i Ilertalet fall uppställas regler som i stort motsvarar nuvarande skyddsregler för kapitalet i aktiebolagslagen. Mot bakgrund härav anser samfundet det motiverat att även i fortsättning uppställa olika typer av regler för att söka säkra det egna kapitalet när aktiekapitalet nedsätts. Samtidigt bör dock framhållas att möjligheterna att sätta ned aktiekapitalet fyller ett reellt behov och att det finns anledning att utöka möjligheterna att sätta ned kapitalet särskilt för att täcka förluster under innevarande år.

Samfundet tillstyrker att reglerna om nedsättning för att täcka förlust utformas lika oavsett om förlusttäckningen avser förlust som inträffat tidigare eller under löpande räkenskapsår. I dessa fall sker nedsättning i regel för att undvika likvidationsskyldighet. I praktiken är det dock vanligt att obestånd kan ha inträffat innan likvidationsskyldighet har inträtt. Mot denna bakgrund är det inte alldeles självklart att aktiekapitalet skall kunna sättas ner. I regel vidtas dock åtgärder för att rekonstruera företaget senast i samband med likvidationsskyldighetens inträde. Som ett led i detta rekonstruktionsarbete framstår det som lämpligt att som en av flera åtgärder kunna sätta ner aktiekapitalet.

För att inte riskera att försämra borgenärernas ställning i större utsträckning än nödvändigt bör vissa regler finnas utöver utredningens förslag. I likhet med utredningen anser samfundet att någon möjlighet för borgenärerna att kräva betalning eller säkerhet inte bör krävas. Med anledning härav framstår inte heller borgenärernas hörande som nödvändigt. Samfundet anser dock att det finns anledning att överväga andra former för att säkerställa att kapitalet inte endast sätts ner utan att det vidtas åtgärder för att vända på en negativ resultatutveckling. Erfarenheter från krisituationer visar att det inte är tillräckligt att förlita sig på att företagsledningen själva vidtar åtgärder om det finns en möjlighet att skjuta dessa framåt. Det behövs någon som trycker på för att företagsledningen skall vidta åtgärder, denna roll spelas ofta av banker och revisorer.

Samfundet föreslår att den särskilda redogörelsen inte bara skall innehålla uppgifter om den inträffade förlusten utan att styrelsen också skall göra en analys över varför den inträffat och vilka åtgärder som har vidtagits och planeras för att vända resultatutvecklingen. Denna redogörelse bör upprättas oberoende av om årsredovisningen skall behandlas på stämman eller inte. Den har dessutom ett betydande värde för aktieägarna vid deras beslutsfattande. Redogörelsen bör granskas av revisorerna. Granskningen bör inte omfatta någon materiell prövning av ändamålsenligheten i de åtgärder som styrelsen föreslår för att förbättra resultatutvecklingen, däremot bör revisorerna pröva om beskrivningen är rimlig och granska om det vidtas åtgärder. Det viktiga med revisorns medverkan i sig är dock inte granskningen i sig utan att säkerställa att det kommer in någon i processen som kan upplysa om gällande regler och förmå ledningen att vidta åtgärder och inte passivt åse utvecklingen. I likhet med vad som gäller i flera andra länder bör registreringsmyndighetens tillstånd krävas för nedsättning.

Vad gäller rätten att dela ut efter nedsättning p.g.a. förlust delar samfundet utredningens principiella syn att värdet av denna karenstid är begränsad. Ställningstagandet beror dock inte på avsaknaden av reglering om det egna kapitalets storlek, denna fråga berörs i det följande, utan att sedvanliga vinstutdelningsregler bör ge ett tillräckligt skydd. En nedsättning för att täcka förlust bör därvid vara en faktor som begränsar utdelningsmöjligheterna med hänsyn till bolagets ställning.

Samfundet delar utredningens uppfattning att det bör finnas möjligheter att sätta ner aktiekapitalet för återbetalning till aktieägare. Vid bestämmande av kapitalets storlek är det dock inte tillräckligt att se på den nivå som ger bästa avkastning åt aktieägarna, detta kan leda till en underkapitalisering. Samfundet anser att kapitalet efter nedsättning inte får understiga vad som är skäligt med hänsyn till företagets ställning, omfattning av verksamheten och riskexponering, en regel härom bör tas in i lagen (jämför förslaget till ny norsk aktiebolagslag). Det nu sagda liksom förslaget att avskaffa styrelsens vetoregel, som samfundet från organisatorisk utgångspunkt delar, väcker frågan om det krävs någon ytterligare reglering. Denna fråga hänger också samman med bl.a. reservfondens utformning, samfundet är inte övertygad om att den nuvarande konstruktionen utgör något lämpligt avvägt kapitalskydd. Dessa frågor bör utredas vidare, i avvaktan härpå bör vetoregeln behållas. Det bör framhållas att den s.k. försiktighetsregeln, som föreslås införd för de fall när utbetalning sker till aktieägare, har ett delvis annat syfte och inte ger samma skydd för det egna kapitalet. Här vill samfundet också peka på att regeln om undantag när det gäller krav på tillstånd behöver ses över, detta utvecklas närmare i författningskommentaren till 9 kap 16 §.

Vad gäller nedsättning p.g.a. innehav av egna aktier anser samfundet att det kan behövas spärregler som förhindrar successiv nedsättning av aktiekapitalet för att på så sätt undgå begränsningen i publika bolag att endast 10 % av aktierna får innehas av bolaget. Enligt samfundets mening är det angeläget att stärka skyddet för bolagets kapital varför det inte bör vara möjligt att inom en kortare tidsperiod sätta ner kapitalet successivt. Eftersom denna fråga hänger nära samman med möjligheten att förvärva egna aktier behandlas den i följande avsnitt.

I övrigt har samfundet inget att erinra mot utredningens förslag, vissa tekniska frågor berörs dock i författningskommentaren.

Sveriges Advokatsamfund

Advokatsamfundet kan inte utifrån kommitténs befintliga argumentation instämma i förslaget.

Advokatsamfundet är inte övertygat av kommitténs resonemang kring nedsättning av aktiekapital som medel för att undvika tvångslikvidation på grund av förluster under löpande räkenskapsår. Kommittén framhåller (sid 236 x) att "bolaget inte längre disponerar fritt över möjligheten att sätta ned aktiekapitalet för att täcka förlust som uppstått under det löpande räkenskapsåret". Kommittén fortsätter (sid 237 x): "Det är tydligt att den nuvarande regleringen innebär sådana risker för att bolag i onödan tvingas i likvidation att den inte bör bestå."

Advokatsamfundet kan inte av kommitténs utredning upptäcka vad som är onödigt med att huvudregeln i 13 kap 2 § nuvarande aktiebolagslag upprätthålls, nämligen att bolag vars egna kapital nedgått under 50 % av aktiekapitalet likvideras om man inte inom 8 månader efter bolagsstämma kan prestera en balansräkning utvisande att aktiekapitalet är helt återställt. Enligt Rodhe (o.a. sid 107 x) har denna tanke förfuskats genom möjligheten till nedsättning av aktiekapitalet. Advokatsamfundet kan inte utan övertygande argument, som ännu återstår för kommittén att redovisa, ansluta sig till en ordning som underlättar för ett bolag att med så enkla medel komma runt en likvidationsplikt som är till för att skydda fordringsägarna.

Konkursförvaltarkollegiernas förening

Föreningen avstyrker genomförandet av förslaget om att nedsättning av aktiekapital kan ske i avräkning mot förluster uppkomna under löpande bokföringsår. Förslaget innebär enligt föreningens uppfattning att det blir anför enkelt att undvika likvidatetsskyldigheten enligt 13 kap 2 §, vilket kan skada borgenärens intressen. Föreningen ifrågasätter utredningens påstående att det annars finns risk för "att bolag i onödan tvingas i likvidation", i synnerhet med beaktande av att det är möjligt redan enligt gällande bestämmelser att nedsätta aktiekapitalet under löpande bokföringsår efter ansökan om rättens tillstånd.

Föreningen har tidigare verkat för en skärpning av bestämmelserna i 13 kap 2 §, bland annat genom att revisorerna skall granska den särskilda balansräkningen för att undvika att denna - vilket tidigare var en etablerad praxis - upprättades i efterhand. Med beaktande av att enligt det lämnade förslaget beslut om nedsättning skall anmälas till registrering inom fyra månader från beslutet, öppnas återigen en möjlighet med en antedatering av beslut.

Föreningen anser att det vara av stor vikt att reglerna om tvångslikvidation inte förlorar sin preventiva funktion.

9. Erbjudandeplikt

Stockholms tingsrätt

I likhet med kommittén finner tingsrätten inte skäl förorda någon lagfäst erbjudandeplikt på den svenska aktiemarknaden.

Skattemyndigheten i Värmlands län

SKM har inga synpunkter.

Allmänna pensionsfonden Fjärde fondstyrelsen

Fjärde AP-fonden delar i huvudsak kommitténs argument när det gäller frågan om erbjudandeplikt. Att emellertid dra slutsatsen att inte införa någon sådan regel i svensk rätt förefaller inte självklart. Framför allt vid industriellt motiverade förvärv av aktier i ett publikt företag, finns risken att likviditeten i det förvärvade företagets aktier minskar på ett sådant sätt att marknadens intresse för aktien på sikt försvinner. Detta eftersom en stor del av aktierna befinner sig på vad som uppfattas som fasta händer. Prissättningen på sådana aktier kommer således att avspegla denna försämrade likviditet, vilket missgynnar minoriteten.

De nivåer, vid vilka en eventuell erbjudandeplikt skulle inträda, skulle kunna kopplas till någon av de nivåer som lagstiftaren definierar medelst termerna "bestämmande inflytande" och/eller "kvalificerad majoritet". Vi anser att frågan bör utredas vidare.

Uppsala universitet Juridiska fakulteten

Kommittén har haft i uppdrag att utreda om det bör införas regler om erbjudandeplikt på den svenska aktiemarknaden. Sådana regler finns i flera europeiska länder, bl.a. de nordiska, och i

några amerikanska delstater. Kommittén har stannat för att inte föreslå någon lagfäst erbjudandeplikt.

Från den debatt som förevarit om behovet av en erbjudandeplikt redovisar kommittén i huvudsak tre argument som talar för ett införande av en erbjudandeplikt. Det första är att alla aktieägare ska behandlas lika vid ett kontrollägarskifte. Något som kan sägas utgöra utgångspunkten för den välkända brittiska takeoverkoden. Enligt kommittén är det här inte fråga om den aktiebolagsrättsliga likabehandlingsprincipen utan en likabehandlingsprincip som utvecklats på aktiemarknaden. Dess främsta syfte är att upprätthålla förtroendet för marknaden. I Sverige har den kommit till uttryck i NBK:s rekommendation om offentliga uppköpserbjudanden, som uppställer krav på lika vederlag för aktier av samma slag (men inte innehåller någon erbjudandeplikt). Kravet på likabehandling av aktieägare skulle i konsekvens med sagda inte utgöra något starkt skäl för att lagfästa en erbjudandeplikt i ABL.

Ett andra argument som anförs för en erbjudandeplikt, som har stark koppling till kravet på likabehandling, är att alla aktieägare skall ha rätt till sin andel i den kontrollpremie som ofta erbjuds i samband med ett företagsuppköp. Enligt kommittén grundas argumentet på en numera föråldrad och starkt ifrågasatt amerikansk teori, the corporate asset theory, om ägarnas rätt att besluta om utnyttjandet av bolagets tillgångar.

Det tredje och mest grundläggande argumentet för en erbjudandeplikt är att bolagets ägare bör ges möjlighet att utträda ur bolaget vid ett kontrollägarskifte. Det är främst risken för att aktierna skall gå ned i värde som skulle motivera en sådan rätt. Enligt kommittén kan det inte anses klarlagt om ett kontrollägarskifte typiskt sett har positiva eller negativa följdverkningar för kvarvarande ägare. De utredningar som genomförts pekar snarast på en positiv kursutveckling.

Fakultetsnämnden delar kommitténs uppfattning att kontrollägarskiften fyller en viktig funktion på aktiemarknaden. Ett införande av en erbjudandeplikt skulle vara ett stort ingrepp i regleringen, vars effekt på den svenska aktiemarknaden är svåröverblickbar. Det är inte alls säkert att de mindre aktieägarna skulle skyddas av en sådan reglering. Tvärtom visar gjorda undersökningar att det finns en risk för att en erbjudandeplikt leder till en negativ kursutveckling på aktierna (Bergström-Högfeldt-Molin, *The Optimality of the Mandatory Bid Rule*, Working paper No.50, 1995, Stockholm School of Economics, s. 24 f.). Vidare finns det de som hävdar att en erbjudandeplikt i första hand utgör en försvarsåtgärd mot fientliga uppköpsförsök (Bergström, C. och Rydqvist, K., *Marknaden för företagskontroll*, 1992, SNS Förlag, s. 98 ff och således inte alls odelat är till fördel för minoritetsaktieägare. För detta senare synsätt talar att några svenska storföretag (Perstorp, Sandvik och Skanska) infört regler om erbjudandeplikt i bolagsordningen. Härtill kan läggas att ägarförhållandena på den svenska aktiemarknaden avviker markant från vad som gäller i flertalet av de länder som infört en erbjudandeplikt. Sammanfattningsvis delar fakultetsnämnden kommitténs bedömning att någon erbjudandeplikt inte bör lagfästas. Dock bör den fortsatta utvecklingen inom området, såväl inom som utom landet, följas noga. Det kan nämligen inte uteslutas att erbjudandeplikt kan behövas i framtiden.

Patent- och registreringsverket

Kommittén föreslår inte någon lagfäst erbjudandeplikt. Frågan om en erbjudandeplikt kan införas har varit föremål för prövning i PRV:s verksamhet som registreringsmyndighet. Ett mindre antal bolag har genom stämmobeslut fört in bestämmelse om erbjudandeplikt i sina bolagsordningar. PRV har registrerat sådana bolagsordningsändringar i några fall. Samtliga fall avser börsbolag. PRV har godtagit och registrerat ändringar i bolagsordningarna i dessa bolag, som inneburit att bolagen genom bolagsordningsbestämmelser fört in en form av erbjudandeplikt.

Erbjudandeplikten i de aktuella fallen är i korthet utformade på följande vis. Aktieägare, som förvärvat aktier i bolaget i sådan utsträckning att det sammanlagda röstetalet för aktieägarens aktier

uppnått eller överskridit något av gränsvärdena 33 1/3 procent eller 50 procent av det totala rösttalet för bolagets samtliga aktier, är skyldig att efter begäran av annan aktieägare i den utsträckning denne begär förvärva dennes aktier. Vidare föreskrivs hur förvärvspriset skall bestämmas, förfarandet när något av gränsvärdena uppnåtts m.m.

Mot bakgrund av kornmittens ställningstagande i frågan, och att ett antal bolag fört in erbjudandeplikt genom ändringar i sina bolagsordningar och fått ändringarna registrerade hos PRV, uppkommer en osäkerhet om rättsläget. För att undanröja denna osäkerhet bör förtydligande och klagörande göras i rättsfrågan under det fortsatta lagstiftningsarbetet. Osäkerheten finns både hos bolag som redan tagit in en bestämmelse om erbjudandeplikt i sina bolagsordningar och hos bolag som överväger att göra detta. PRV är i egenskap av registreringsmyndighet i behov av riktlinjer för att kunna bedöma om eventuella kommande ändringar i bolagsordningar där erbjudandeplikt förs in skall kunna bli föremål för registrering eller inte.

PRV anser att om någon lagfäst erbjudandeplikt inte förs in, kan detta leda till att bolagen ändå uppfattar det som att en regel om att erbjudandeplikt på frivillig väg kan föras in i bolagsordningen.

För det fall lagstiftaren anser att bolagen inte har någon möjlighet att utan lagstöd ta in erbjudandeplikt i sin bolagsordningar, efterlyser PRV ett uttalande från lagstiftaren om giltigheten av de bestämmelser om erbjudandeplikt som redan förts in i några bolags bolagsordningar.

Svenska Arbetsgivareföreningen Sveriges Industriförbund

Kommittén förslår att det inte införs någon lagfäst erbjudandeplikt på den svenska aktiemarknaden. Till grund för kommitténs ståndpunkt ligger en djupgående och välgrundad analys av effekterna av en sådan plikt. Organisationerna anser att kornmittens analys är övertygande och delar därför kommitténs slutsatser.

Svenska Fondhandlarföreningen Svenska Bankföreningen

Föreningarna instämmer till fullo i kommitténs diskussion om erbjudandeplikt och anser följaktligen att någon lagstiftning om sådan plikt inte bör införas i svensk rätt. Ansvar för fel och brister i prospekt

I avsnitt 4.6.4 behandlar kommittén prospektansvaret i vissa avseenden. Där sägs bl a (s 227) att det får anses tveksamt om den i betänkandet redovisade synen på detta, vilken anses spegla gällande rätt, i vissa avseenden motsvarar en modern syn på saken. Frågan gäller närmast ansvaret för bolaget mot dess aktieägare för fel i prospekt. Sådant ansvar anses enligt kommittén inte möjligt att ålägga enligt svensk rätt till skillnad från vad som gäller utomlands. Föreningarna anser att denna kommitténs slutsats kan diskuteras. Kommittén säger sig emellertid vilja återkomma till denna fråga.

Föreningarna, som alltså anser att kommittén gjort en alltför snäv tolkning av gällande rätt, vill understryka vikten av att frågan tas upp i kommitténs fortsatta arbete. De begränsningar som förmodas vidlåda svensk rätt i detta avseende har skapat svårigheter för svensk medverkan vid finansiering i aktiebolag på den internationella kapitalmarknaden. För svenskt vidkommande är det viktigt med en anpassning till vad som gäller i våra konkurrentländer. I den utpräglad internationella konkurrens som råder på de finansiella marknaderna är det annars en risk för att svenska aktiebolags finansiering fördyras jämfört med vad som gäller för bolag i andra länder. (Se

i denna fråga bl a debattartikel i Juridisk Tidskrift 1996-97 nr 4 (s 1071, ff) under rubriken Prospektansvar ja - men endast i teorin).

Stockholms Handelskammare

Handelskammare delar kommitténs analys och slutsats att en lagfäst erbjudandeplikt inte bör införas.

Grossistförbundet Svensk Handel

Förbundet delar helt kommitténs överväganden och slutsatser vad gäller frågan om införandet av erbjudandeplikt vid kontrollägarskiftet. Så länge "fientliga företagsförvärv" håller sig på nuvarande relativt låga nivå och så länge Näringslivets börskommittés rekommendationer respekteras och följs finns endast begränsad anledning tro att företagsledningarna generellt blir kortsiktiga i sitt agerande av rädsla för att bolaget skall bli uppköpt. Emellertid kan det finnas anledning att återkomma i frågan för det fall företagsförvärv i Sverige tenderar att markant öka till följd av internationaliseringen.

Försäkrings Förbundet

Förbundet instämmer i kommitténs resonemang i denna fråga och delar kommitténs uppfattning att erbjudandeplikt inte ska införas.

Stockholms Fondbörs AB

Frågan om att i vårt land införa s.k. erbjudandeplikt har vid flera tillfällen varit föremål för överväganden i statliga utredningar. Detta har emellertid inte lett till några utredningsförslag om införande av ett sådant regelverk. Fondbörsen har i remissvar givit stöd för denna bedömning. Vid mer än ett tillfälle har dock Fondbörsen på grund av uppmärksammade affärsupplägg haft anledning att på nytt pröva sitt ställningstagande i detta avseende. Det har därvid kunnat konstateras att regler om budplikt skulle kunna ha varit önskvärda i vissa fall. Detta föranleder emellertid inte Fondbörsen att nu ändra sina tidigare ställningstaganden. Vid en samlad bedömning av samtliga omständigheter och med särskilt beaktande av de angelägna kraven på flexibilitet och en stark ägarfunktion ansluter sig Fondbörsen till kommitténs slutsats att avstå från förslag om erbjudandeplikt.

Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR

Utredningsdirektiven uppdrar åt kommittén att följa utvecklingen beträffande erbjudandeplikt och att utifrån denna utveckling överväga en motsvarande reglering inom den svenska aktiebolagsrätten. Europeiska kommissionens förslag till trettonde bolagsdirektiv innehåller erbjudandeplikt men medger alternativa lösningar om de ger motsvarande skydd för minoriteten. Utgångspunkten för kommissionen är aktieägarnas likabehandling.

Frågan om erbjudandeplikten rymmer två principiella ställningstaganden. Det ena gäller avvägningen i det enskilda fallet mellan majoritetens och minoritetens intressen, där kommissionen menar att minoritetens ställning behöver stärkas.

Det andra ställningstagandet gäller näringslivets sammansättning. Som kommittén konstaterar är ägarkoncentrationen stark i det svenska näringslivet, vilket motsvaras av en uttunning av beståndet

av medelstora företag. De nuvarande reglerna har uppenbarligen främjat en kraftig omstrukturering i näringslivet. Att någon erbjudandeplikt inte föreslås motiverar kommittén med att kostnaderna för omstrukturering skulle bli för hög. Avvägningen mellan behovet av en fortlöpande anpassning till ändrade förhållanden och behovet av mångfald i fråga om ägande och företagsstorlek är, liksom inlösenpriset, en politisk fråga. FAR avstår därför från att yttra sig om erbjudandeplikten. Innan en sådan plikt införs menar FAR dock att dess påverkan på näringslivets kapitalförsörjning och möjligheten till en effektiv kapitalanvändning måste utredas närmare.

Svenska Revisorsamfundet SRS

Samfundet avstår från att ta ställning till utredningens förslag då frågan primärt rör aktiemarknadens funktion och inte den rättsliga regleringen av aktiebolagsformen. Den omständighet att kommissionen har lagt fram ett reviderat förslag till trettonde bolagsrättsligt direktiv torde dock vara ett starkt skäl att på något sätt reglera frågor om erbjudandeplikt, vilket inte behöver ske genom lagstiftning.

Sveriges Advokatsamfund

Advokatsamfundet instämmer i förslaget.

Kommittén har vägt och beaktat vad man uppfattat som befintliga argument för en erbjudandeplikt och funnit argumenten otillräckliga. I sakkunnige ledamoten Milbergs särskilda yttrande (reservation) pläderas för erbjudandeplikt utan att egentligen något argument tillförs. Milbergs argument är att erbjudandeplikt förekommer utomlands och i EGA förslag till nytt trettonde bolagsdirektiv. Något argument avseende grunden för erbjudandeplikt framför dock inte Milberg. Varje nyordning bör ha tydliga skäl för sig, och i brist på tillräcklig grund för nyordning bör den befintliga ordningen bestå.

Sveriges Aktiesparares Riksförbund

Aktiespararna anser i motsats till kommittén att en regel om erbjudandeplikt bör införas i Sverige. Minoriteten bör i likhet med ägare av kontrollposter beredas möjlighet att sälja sina aktier på samma villkor som de ägare som säljer sina aktier till kontrollägaren. För införande av erbjudandeplikt talar även det förhållande att flertalet länder i Europa har erbjudandeplikt samt att det finns ett förslag till EU-direktiv som troligen innebär att regler om erbjudandeplikt kommer att införas.

Aktiespararna föreslår att en regel om erbjudandeplikt införs med innebörd att om en ägare förvärvar mer än femtio procent av antalet aktier eller röster i ett publikt bolag skall det föreligga en skyldighet att erbjuda kvarvarande aktieägare att sälja sina aktier på samma villkor som de ägare som säljer sina aktier till kontrollägaren. Skälet till att gränsen satts vid 50 procent är att det är rimligt med en erbjudandeplikt när en ägare kan konsolidera verksamheten och när bolaget ett dotterbolag.

Vid en internationell genomgång kan konstateras att många länder har infört regler om erbjudandeplikt: Finland, Danmark, Norge, Storbritanien, Frankrike, Belgien, Irland, Italien, Spanien, Schweiz samt vissa delstater i USA. Länder som saknar erbjudandeplikt är: Nederländerna, Portugal och Grekland. Internationella förhållanden i vårt närområde motiverar således att även Sverige inför en erbjudandeplikt.

Svenska erfarenheter visar på behovet av erbjudandeplikt. I exempelvis Gota, Cederroth, Fermenta och Trustor-Kanthal har minoriteten hamnat i en situation där en ny majoritetsägare kunnat ta över

det bestämmande inflytandet i bolagen utan att erbjuda den kvarvarande minoriteten någon möjlighet att avyttra sina aktier till samma villkor som de ägare som säljer sina aktier till kontrollägaren.

Fondbolagens förening

Kommittén har övervägt om en erbjudandeplikt skall införas i Sverige, efter mönster av ett flertal europeiska rättsordningar. Kommittén stannar dock för att inte föreslå någon sådan reglering, bl a på den grunden att en erbjudandeplikt skulle fördyra och i vissa fall omöjliggöra såväl en successiv uppbyggnad av kontrollposter som direkta företagsförvärv. En erbjudandeplikt skulle enligt kommittén vidare försvåra för ägare inte bara av större utan också av mindre poster att finna köpare till sina aktier.

Föreningen anser att de skäl som av kommittén åberopas mot en sådan plikt inte är av tillräcklig tyngd för att man skall underlåta att införa en budplikt på den svenska marknaden. Såväl internationella förhållanden som aktuella erfarenheter på den svenska marknaden talar för att en erbjudandeplikt införs. Vid vilken röstandel som plikten bör inträda kan diskuteras. I vart fall bör gränsen inte sättas högre än vid 50 procents röstandel.

10. Övrigt

Stockholms tingsrätt

Kommittén har även i detta delbetänkande lagt fram omfattande förslag med ändringar av aktiebolagslagen och ytterligare sju andra lagar. Det är tillfredsställande att kommittén också i detta betänkande lagt sig vinn om att söka finna redaktionella lösningar beträffande lagtexten som skall beskriva delvis komplicerade juridiska konstruktioner på ett relativt lättfattligt sätt även för inte professionella läsare och tillämpare av aktiebolagsrätten. I författningsförslaget har bl.a. språket moderniserats och paragraferna kortats ned i förhållande till den nu tjugo år gamla aktiebolagslagen. Tingsrätten finner emellertid att kommittén inte fullt ut lyckats i sin ambition, men har samtidigt förståelse för att i ett delbetänkande den samlade redaktionella överblicken lätt går förlorad i strävan att lösa de särskilda sakliga frågor som är uppe till behandling enligt direktiven. Vidare pågår arbete i Regeringskansliet med anledning av tidigare remitterade förslag rörande aktiebolagsrätten. Med hänsyn härtill och att Aktiebolagskommittén avser att lägga fram förslag till en helt ny aktiebolagslag, avstår tingsrätten från att nu lägga fram konkreta förslag till redaktionella ändringar i författningstexten utöver dem som direkt följer med de påpekande i sak som i remissyttrandet gjorts under respektive avsnitt. Tingsrätten vill dock allmänt peka på de olägenheter för lagens tillämpare - däribland domstolarna - som följer av kommitténs förslag att ett flertal kapitel i lagen ånyo byter plats och ges ny kapitalnumrering. Tingsrätten finner det vidare önskvärt att redan vid den kommande bearbetningen i Regeringskansliet av kommitténs författningsförslag söka ytterligare dela upp några mycket omfattande paragrafer i förslaget till aktiebolagslag (t.ex. 8 kap. 6-10 §§ och 11 kap. 13 och 14 §§). Tingsrätten ifrågasätter vidare kommitténs frekventa användning av "m.m." i lagens olika rubriker. Det är mera sällan en rubrik fullständigt kan beskriva hela den eller de understående paragrafernas innehåll och det är inte heller rubrikens egentliga syfte. Enligt tingsrättens mening kan därför tillägget "m.m." genomgående med fördel strykas i de rubriker som ingår i aktiebolagslagen.

Tingsrätten har inte någon erinran i sak mot de övriga författningsförslag som kommittén lägger fram i betänkandet.

Kammarrätten i Göteborg

I 2 kap 2 § andra stycket har från 2 kap 2 § ABL överförts bl. a. förbudet mot underkurs. I lagrummet i ABL sägs också att värdet på apportegendom inte får sättas högre än det verkliga värdet för bolaget samt att endast sådan egendom som är eller kan antas bli till nytta för bolagets verksamhet kan utgöra apportegendom. Utredningen anser att förbudet mot underkurs täcker de aktuella frågorna kring apportegendom och har i sitt förslag uteslutit dessa särskilda bestämmelser. Enligt kammarrättens mening vinner stadgandet i tydlighet om det också klart uttalas att värdet på apportegendomen inte får sättas högre än det verkliga värdet för bolaget. Förtydligandet torde vara tillräckligt för att också innefatta förbudet mot verksamhetsfrämmande apportegendom. Jfr f ö. 2 kap 8 § p.3.

2 kap. 2 § 3 st. inleds med en bestämmelse att tecknade aktier på visst sätt skall betalas kontant. Andra meningens innehåller bestämmelser om betalning med apportegendom. Den inledande bestämmelsen är kategorisk och bör få en annan lydelse, t. er. "Betalning för tecknade aktier som skall erläggas kontant skall göras till ett särskilt konto ----".

Den andra underrubriken i 2 kap. gäller stiftelseurkundens innehåll och omfattar 2 § - 4 §. 7 § avhandlar också innehållet i stiftelseurkunden och har fått en särskild rubrik. Även om 7 § kan sägas i viss mån skilja sig från 2 § - 4 § framstår det som naturligt att hålla samman dessa paragrafer. Rubriken före 7 § kan därför utgå och 7 § kan placeras efter 4 .

På flera ställen i lagen har klarläggande definitioner förtjänstfullt lagts in. I 1 kap. 1 § talas emellertid utan närmare bestämning om privata och publika aktiebolag. Innebörden av privat aktiebolag framgår av 1 kap 4 §. I § kunde efter första meningens kompletteras med följande. "Med privata aktiebolag avses aktiebolag som nämns i 4 §. Övriga aktiebolag är publika." - I 4 kap och 5 kap, som behandlar aktiebok och aktiebrev, delas kapitlen upp med underrubriker avseende kupongbolag och avstämningsbolag. Begreppen förs in i lagen utan att dessförinnan ha definierats. Vad som avses med avstämningsbolag kan man utläsa av 4 kap 9 § medan kupongbolag inte definieras alls. Även detta begreppspar kunde tas upp redan i 1 kap. med en ny paragraf : "Ett avstämningsbolag är ett aktiebolag med förbehåll enligt 4 kap 9 §. Övriga aktiebolag är kupongbolag."

I 5 kap. 3 § finns en katalog över vad som skall anges i ett aktiebrev. I punkt 1 nämns bl. a. bolagskategori. Det framstår som oklart vad som avses med detta begrepp eftersom det förekommer flera kategoriindelningar i lagen.

Utredningen föreslår att såväl kapitalandelslån som vinstandelslån skall tillåtas. Det avses komma till uttryck i 6 kap 9 §. Enligt författningskommentaren (s 341) skall beslut om upptagande av kapitalandelslån fattas i samma ordning som föreskrivs för upptagande av vinstandelslån. Detta bör komma till uttryck i lagtexten som i den föreslagna lydelsen enbart omfattar vinstandelslån.

8 kap 7 § och 9 § innehåller regler om förslag till beslut om emission av konvertibler respektive teckningsoptioner. Paragraferna är utformade i delvis nära överensstämmelse med 6 § som behandlar motsvarande vad gäller nyemission. I alla tre paragraferna finns en bestämmelse om företrädesrätt till teckning, p 4 , p 1 respektive p 4. Lydelserna är så långt möjligt identiska utom att 6 § saknar ordet "någon" framför "annan".

I 8 kap 20 § kan ", så" i andra styckets första rad utgå.

I 8 kap. har var och en av paragraferna 26 - 28 olika rubriker. Rubriken ovanför 26 § kan skrivas "Registrering m. m. " medan rubrikerna ovanför 27 § och 28 § med fördel kan slopas.

10 kap behandlar nedsättning av aktiekapitalet. Underrubrikerna "Nedsättning av aktiekapitalet genom beslut av bolagsstämman" samt "Nedsättning av aktiekapitalet enligt förbehåll i

bolagsordningen" kan utgå, särskilt eftersom 2 § inte bara omfattar nedsättning genom stämmobeslut.

Hänvisningen i 11 kap 29 § skall inte vara till 27 § utan till 28 §.

Lag om ändring i aktiekontolagen:

1 kap 2 § andra stycket 1 innehåller en hänvisning till 6 kap. 3 eller 5 § aktiebolagslagen. 6 kap 5 § aktiebolagslagen nämns också i motiven. 5 § innehåller regler om registrering enligt aktiekontolagen. Hänvisningen "eller 5 §" kan därför utgå.

Riksåklagaren Metodikutvecklingsenheten

Straffansvar

Tidigare remissyttrande

I remissyttrande över Aktiebolagskommitténs delbetänkande Aktiebolagets organisation SOU 1995:44 uttalade Riksåklagaren följande.

"I direktiven till Aktiebolagskommittén uttalas att det finns anledning att mera generellt överväga om sanktionssystemet är utformat på ett sådant sätt att lagens materiella regler får det genomslag som har varit avsett. Vidare uttalas att kornmitten förutsättningslöst bör analysera bl.a. denna fråga och lägga fram de förslag till lagändringar som kommittén anser vara motiverade (Dir. 1990:46, sid. 10).

I propositionen 1994/95:23 Ett effektivare brottmålsförfarande uttalar departementschefen att kriminalisering som en metod för att söka hindra överträdelse av olika normer i samhället bör användas med försiktighet. Departementschefen räknar i sammanhanget upp ett antal faktorer som bör föreligga för att en kriminalisering skall anses befogad. Bl.a. skall alternativa sanktioner inte stå till buds eller av andra skäl inte vara lämpliga. Departementschefen konstaterar vidare att utrymmet för avkriminalisering borde vara betydande, särskilt inom specialstraffrätten, men att det inte går att i ett slag avskaffa stora mängder straffbestämmelser. I stället bör möjligheterna till avkriminalisering iaktas i samband att de regelsystem som innehåller specialstraffrättsliga bestämmelser ses över (sid. 55 f).

Aktiebolagskommitténs redovisning av sina överväganden angående aktiebolagens straffbestämmelser är kortfattade. Kornmitten uttalar att endast sådana förseelser mot aktiebolagen som är av allvarlig art, utan att omfattas av brottsbalkens regler, skall straffbeläggas. Därefter föreslås utan närmare diskussion att överträdelser av de föreslagna lydelserna av 8 kap. 23 § och 9 kap. 3 § skall kunna föranleda straff. I övrigt konstateras att det inte föreligger något behov av ytterligare straffbestämmelser.

Av betänkandet framgår inte huruvida kornmitten företagit någon genomgång av samtliga eller vissa av de i dag gällande straffbestämmelserna i aktiebolagslagen i syfte att undersöka om kriminaliseringarna bör bestå. En sådan genomgång bör enligt min mening ske med departementschefens ovan redovisade uttalanden som grund. Vidare har inte redovisats någon principiell diskussion angående varför de föreslagna nykriminaliseringarna bör ske. Har t.ex. möjligheten att i stället införa alternativa sanktioner i form av vite övervägts?"

Nykriminalisering

I det nu aktuella betänkandet föreslås nykriminalisering i ett fall. Sålunda skall den som uppsåtligen bryter mot 11 kap. 4 § andra stycket kunna dömas till böter eller fängelse i högst ett år. I detta stycke stadgas att ett publikt aktiebolag får förvärva egna aktier endast genom köp på börs eller annan organiserad marknadsplats eller genom köp enligt ett till samtliga ägare eller samtliga

ägare av ett visst slag av aktier riktat förvärvserbjudande. Förslaget motiveras kortfattat med att det för att få respekt för bestämmelsen är ofrånkomligt att föreskriva straff.

Åklagarmyndigheten i Västerås har i sitt yttrande uttalat att det trots behovet av starka sanktionsregler inte är säkert att det är nödvändigt att straffbelägga en överträdelse av det aktuella stycket. Som ett uppslag till en tänkbar alternativ lösning redovisas att likvidhanteringen vid en "tvångsförsäljning" enligt föreslagna 11 kap. 10 § ges en sådan utformning att en överträdelse av förvävsreglerna blir ekonomiskt ogynnsam för bolaget eller dess företrädare. Jag delar åklagarmyndighetens uppfattning.

Avkriminalisering

Samtliga straffbestämmelser i de kapitel i den nu gällande aktiebolagslagen som behandlas i betänkandet finns med i förslaget till ny lydelse av lagen. Det framgår inte heller av betänkandet huruvida kommittén gjort en genomgång av straffbestämmelserna i syfte att undersöka om kriminaliseringarna bör bestå. Jag får därför understryka vad Riksåklagaren uttalade i det ovan redovisade remissyttrandet om att en sådan genomgång bör ske med departementschefens uttalanden som grund. Genomgången bör enligt min mening omfatta samtliga straffbestämmelser i aktiebolagslagen.

Patent- och registreringsverket

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

PRV tillstyrker den föreslagna tidpunkten för lagens ikraftträdande. Denna sammanfaller med den tidpunkt då PRV genomför en stor informationsteknologisk satsning, vilken kommer att innebära att PRV:s samtliga datasystem byts ut. En fördel för PRV vore därför om utvecklingen av de nya datasystemen kunde inkludera de föreslagna lagändringarna utan att dessa behöver förekomma i de äldre systemen.

Ett önskemål från PRVs sida är därför att ändringen av aktiebolagslagen i de föreslagna delarna skall träda i kraft tidigast sex månader efter riksdagsbeslutet.

Beträffande punkten 5 i övergångsbestämmelserna har PRV följande synpunkter.

Som nämnts under kommentaren till avsnitt 4.2.2 anser PRV att det av pedagogiska skäl skall stadgas att säljaren skall rösta för hembjuden aktie under pågående hembudsförfarande om inte annat anges i bolagsordningen. PRV anser dessutom att om bolaget efter lagens ikraftträdande gör ändringar i en befintlig hembudsklausul, bör bolaget vara tvunget att anpassa sin bolagsordning efter de nya reglerna och däri ange vem som skall rösta för aktierna under hembudsförfarandet. Fördelen med ovan angivna förslag är att de som vill anpassa sin bolagsordning till de nya reglerna inte behöver skicka in bolagsordning om ingenting annat skall ändras samt att det för allmänheten och bolagen själva kan vara problematiskt att under oöverskådlig tid använda två olika hembudsbegrepp samtidigt.

Kostnader

Samtliga PRV:s verksamheter finansieras med avgifter. Det ekonomiska målet är full kostnadstäckning. Den tillståndsgivning som föreslås föras över till PRV och de ytterligare registreringsavgifter som PRV föreslås utföra, kommer inte att utgöra något undantag från denna målsättning. Enligt PRV:s uppfattning skall således full kostnadstäckning genom avgiftsfinansiering uppnås för både den föreslagna överföringen till PRV och den fortsatta verksamheten med ytterligare registreringsavgifter.

Svenska Arbetsgivareföreningen
Sveriges Industriförbund

2 kap.

2 §

Paragrafens andra-fjärde stycke innehåller bestämmelser om betalning för aktier och om återbetalning av belopp som betalats för aktier medan rubriken före paragrafen samt dess första stycke handlar om stiftelseurkundens innehåll.

5§

Bestämmelsen i tredje stycket motsvarar närmast 12 kap. 1 § andra stycket ABL. Sistnämnda bestämmelse bör därför upphävas.

7§

Bestämmelserna bör placeras i anslutning till 2-4 §§.

11§

I andra stycket talas om att en åtgärd företas "före registreringen" medan man i författningskommentaren hänvisar till tid "innan stiftelseurkunden undertecknats". Den korrekta tidsangivelsen bör vara den som framgår av lagtexten.

12§

I andra stycket görs en hänvisning till 4 § andra stycket. Hänvisningen bör förmodligen omfatta hela 4 § samt 3 § tredje stycket (jfr nuvarande 2 kap. 9 a § jfrt med 3 § tredje och fjarde styckena).

3 kap.

3§

I paragrafen talas om företrädesrätt vid nyemission. Förmodligen bör även fondemission omfattas (jfr nuvarande 3 kap. 1 § samt förslaget till rubrik före lagrummet). Av förslagets 7 kap. 2 § andra stycke framgår också att så är fallet.

8 och 11 §§

Ansökan om samtycke skall enligt 8 § innehålla uppgift om den tilltänkta förvärvaren. Såvitt framgår av lagtexten behöver övriga villkor för överlåtelsen anges enbart i det fall överlåtaren vill att bolaget, i händelse av att samtycke vägras, skall erbjuda aktierna till någon annan. Av 11 § följer dock att det förutsätts att samtliga villkor för överlåtelsen alltid anges i ansökan. I annat fall går det ju inte att kontrollera att bestämmelserna i 11 § inte överträds.

4 kap. I 7 §

Hänvisningen till 7 § fjarde stycket skall förmodligen vara 7 § tredje stycket (jfr författningskommentaren).

6 kap.

3 och 5 §§

I 5 § introduceras ett nytt begrepp, fondaktie. Begreppet förklaras först i 7 kap. 2 §. Lämpligen bör definitionen i stället ges i 3 §, förslagsvis inom parentes efter orden "...till ny aktie...".

7 kap. 3§

Hänvisningen i första stycket 10 till 7 kap. 6 § skall sannolikt vara 6 kap. 6 §.

I andra stycket sägs att avstämning inte får ske innan beslutet om fondemission har registrerats. Motsvarande bestämmelse saknas beträffande avstämning efter tillskottsemision, se 8 kap. 6 § femte stycket, 7 § femte stycket samt 9 § femte stycket.

8 kap.

5§

Hänvisningen till 6-9 §§ skall förmodligen vara 6-10 §§.

6, 7 och 9 §§

Se kommentaren till 7 kap. 3 §

17§

I författningskommentaren sägs att bestämmelsen omfattar även sådan teckning av aktier som sker med utnyttjande av teckningsoption. Däremot sägs inget om teckning som sker genom utbyte av konvertibel mot nya aktier. Sannolikt omfattas även sådana aktieförvärv. Eftersom lagtexten emellertid i konvertibelfallen talar om utbyte och inte om teckning (jfr 8 kap. 1 §) är läget inte helt klart.

23 §

I författningskommentaren påstås att den ändring som gjorts i förhållande till nuvarande reglering är rent redaktionell. Den ändring som gjorts innebär dock att rätt till kvittning efter styrelsens medgivande får ske i publika aktiebolag och inte som idag i bolag med ett bundet eget kapital på minst en miljon.

26 och 27 §§

Bestämmelserna bör kunna samsas under en gemensam rubrik.

42 §

Paragrafen, som gäller både vid konvertering och vid teckning med utnyttjande av optionsrätt, bör lämpligen placeras under rubriken Övriga bestämmelser.

10 kap. 7 §

I paragrafen saknas en bestämmelse om hur avstämningsdagen bestäms (jfr 7 kap. 3 § och 8 kap. 6 §).

25 §

Av bestämmelsen framgår inte vilka handlingar som skall ligga till grund för ett beslut om nedläggning enligt inlösenförbehåll om beslutet fattas av annan än bolagsstämman (jfr 3 och 23 §§).

11 kap.

12§

Bestämmelserna i andra stycket tre sista meningarna bör kunna utgå och ersättas av en hänvisning till 10 § (jfr 1 1 § sista meningen).

29 §

I andra stycket föreskrivs vad som händer när återköpte konvertibler eller teckningsoptioner dödas. I sådant fall skall det registrerade emissionsbeloppet sättas ner med ett belopp som motsvarar de dödade konvertiblerna eller optionerna. En liknande bestämmelse - men som tar sikte på det fallet att utbyte respektive teckning inte sker inom den tid som konvertering respektive teckning med utnyttjande av optionsrätt får ske - bör införas i kapitlet om tillskottsemission.

Svenska Fondhandlarföreningen

Svenska Bankföreningen

Det kan erinras om att hänvisningen till "förslagets 19 kap 2 §" i motiven till 1 kap 3 § inte har någon motsvarighet i lagförslaget.

Finansbolagens förening

Styrelsens kungörelser

På flera ställen i lagtexten, till exempel 8 och 10 kap., anges att styrelse skall låta kungöra vissa omständigheter i den eller de ortstidningar styrelsen bestämmer. Här kan övervägas om det bör införas ett krav att kungörandet skall ske i minst en sådan ortstidning som ges ut eller eljest finns tillgänglig på den ort styrelsen har sitt säte. Föreningen ifrågasätter också om inte begreppet "ortstidning" borde klargöras, till exempel genom en egen definition eller genom hänvisning till annan lag.

Registreringsmyndighetens kallelser

Förslaget innehåller föreskrifter om att registreringsmyndigheten skall utfärda kallelser (10 kap. 18 § ABL rörande bolagets borgenärer.) Eftersom detta direkt berör en central del i rättsförhållanden mellan enskilda finner föreningen det ofrånkomligt att det redan i ABL anges den längsta tid inom vilken mottagaren av sådan kallelse har att anmäla sig.

Språk och struktur

Kommittén framhåller att språket i de föreslagna lagtexterna är modernare, paragraferna kortare och att rubriker används flitigt i syfte att göra lagen mer lättläst och lättbegriplig. Föreningen finner också för sin del att detta är väsentlig målsättning och värdesätter kommitténs ansträngningar för att nå detta mål.

Föreningen anser dock att målet inte nåtts i önskvärd utsträckning och att kommittén därför borde ha lagt ännu mer arbete i denna del. Enligt föreningens mening kunde nämligen lagtexterna göras enklare och därmed vinna än mer vad gäller lättläslighet och begriplighet. Föreningen finner det till exempel att det underlättar varken för läsningen eller begripligheten att två paragrafer i följd föregås av nästan identiska rubriker (8 kap. 26 och 27 §§ ABL) eller att i en § endast säga att en viss frågeställning skall lösas enligt bestämmelserna i följande § (17 kap. 3 och 4 §§). Orden "kupongbolag" och "avstämningsbolag" används utan att vara definierade. Det är inte enkelt att läsa 8 kap. 26 § sista stycket i förening med det stycke till vilket förstnämnda stycke hänvisar. Detta är blott några exempel. Vid en noggrann genomgång kan ett flertal liknande brister påträffas.

Föreningen delar i sig synen att korta stycken i allmänhet är en fördel och att mellanrubriker underlättar läsningen men noterar också att sådana tekniker inte bör drivas så långt att de framstår som självändamål och därigenom rentav kommer att skymma lagens egentliga budskap. Föreningen anser att de föreslagna lagtexterna har vissa tendenser i den riktningen. Användningen av mellanrubriker har också den nackdelen att de är utrymmeskrävande. De nu föreslagna mellanrubrikerna torde ensamma ta i anspråk flera sidor i Svensk författningssamling. Föreningen finner det motiverat att de föreslagna lagtexterna arbetas över i sin helhet i framför allt strukturellt avseende.

Värdepapperscentralen VPC

VPC måste få skälig tid att utveckla nya funktioner i datasystemen. Det är därför nödvändigt att VPC i god tid får kännedom av den slutliga utformningen av lagförslagen.

Svenska Revisorsamfundet SRS

Författningskommentarer

2 kap. 4 §: I praktiken är det inte ovanligt att rörelser tillskjuts som apportegendom innan det föreligger två balans- och resultaträkningar, t.ex. vid retroaktiva bolagsbildningar. Samfundet anser inte att det kan vara något självändamål att i dessa fall upprätta flera balans- och resultaträkningar över korta perioder, som därigenom har ett tveksamt värde, för att kunna uttala sig om

apportegendomens värde. Kravet på två balans- och resultaträkningar bör utgå ur lagtexten eftersom revisorerna kan förväntas erhålla det underlag som erfordras för att kunna uttala sig, med vägledning av god revisionsred; utan att detta kräver uttryckligt lagstöd.

4 kap. 1 §: Uppgifterna i aktieboken föreslås utökade med person- resp. organisationsnummer. Något skäl för denna utökning anförs inte. Generellt finns det anledning att iaktta försiktighet när det gäller att ange denna form av identifikationsuppgifter om det inte finns tillräckligt starka skäl för detta. I detta fall kan samfundet godta att person- resp. organisationsnummer anges.

4 kap. 5 §: Kommittén förutsätter att tevisorna årligen skall granska om aktieboken förts och finns i behåll. Samfundet anser inte att det finns skäl att detaljreglers revisorns granskning på detta sätt, det bör ankomma på god revisionsred att utveckla omfattningen av granskningen. Inte heller i sak finns det anledning att föreskriva en så omfattande granskning. Revisorn bör enligt normala principer om väsentlighet och risk bedöma risken för att bestämmelserna om aktiebok förs och anpassa sin granskning härefter. I normalfallet innebär detta knappast att granskning behöver ske varje år.

5 kap. 3 §: Som anförts ovan i anslutning till 4 kap 1 § anser samfundet att användningen av personnummer bör begränsas. Samfundet kan inte se några skäl varför person- resp. organisationsnummer skall anges på aktiebrev som överväger nackdelarna ur integritetssynpunkt. Därför avstyrks att person- resp. organisationsnummer skall anges på aktiebrev.

8 kap 8 §: Samfundet anser att konvertibelhavarnas ställning vid inkråmsöverlåtelser är särskilt utsatt. De bör därför tillförsäkras en rätt att lösa tillbaka konvertibler om hela eller väsentliga delar av inkråmet överlåts. Denna rätt bör anges uttryckligen i lag.

8 kap. 26, 38 och 41 §§: I paragraferna föreskrivs att revisor eller, i avstämningsbolag, Värdepapperscentralen skall utfärda intyg i registreringsärendet. I avstämningsbolag uppkommer frågan om det föreligger möjlighet för antingen revisor eller Värdepapperscentralen att avge intyg. I de fall apportemission. sker kan det ligga närmare till hands att revisor avger intyg, detta talar för att valmöjlighet bör föreligga.

10 kap. 10 §: Av specialmotiveringen till 9 § framgår att revisorerna förväntas avge nytt yttrande om bolagsstämman avviker från styrelsens förslag, detta bör uttryckligen framgå av lagtexten. Det kan dock ifrågasättas vad som är ändamålet med ett sådant yttrande. Så som samfundet uppfattar det är avsikten att ge registreringsmyndigheten underlag för sitt ställningstagande.

Av bestämmelserna framgår inte närmare vad revisorns granskning skall omfatta. I de fall beslut fattas på extra stämma torde ofta en delårsrapport ligga till grund för beslutet, denna granskas normalt endast översiktligt av revisorerna. Samfundet förutsätter att granskning i de fall nedsättning skall ske blir mer omfattande, vägledning om granskningens omfattning bör ske genom god revisionsred. När utbetalning skall ske till aktieägare anser samfundet, med hänsyn till likheten med vinstutdelning, att revisorns yttrande bör innehålla ett uttryckligt till- eller avstyrkande på samma sätt som sker i en sedvanlig revisionsberättelse till styrelsens förslag om vinstutdelning.

10 kap 16 §: Det torde kunna förekomma fall när det inte entydigt går att fastställa om vidtagna åtgärder som medför att bolagets bundna kapital eller aktiekapital inte inkräktas. Med hänsyn till att regeln om tillstånd är en del av borgenärsskyddsreglerna är det väsentligt att fastställa rättsverkan av ett beslut i dessa fall, särskilt om åtgärderna inte är tillräckliga. Samfundet anser att det för dessa fall kan krävas någon form av återbetalningsskyldighet (jfr 12 kap 5 §) eller en utökad tillståndspflicht. Den sistnämnda lösningen förefaller minst ingripande.

Sveriges Aktiesparares Riksförbund

1 kap. Inledande bestämmelser

Koncern

5§ Koncernförhållande kan förekomma mellan associationer av olika slag. I praktiken har detta skapat oklarhet om vilken lag som skall tillämpas vid tvångsinlösen. Samma problem kan sannolikt uppkomma vid fusion. Enligt Aktiespararnas mening bör det klarläggas att det är den lag som gäller för målbolaget som skall tillämpas eftersom det är aktieägarna i det bolaget som blir utsatta för åtgärden och det är förhållandet dem emellan som påverkas.

6§ 1 st. Det valda språkbruket skapar otydlighet.

2 kap. Aktiebolags bildande

Uppskjuten apport

13§ 1p. Punkten bör kompletteras med "mot bolaget". Det är i regel omöjligt för bolagets borgenärer eller övriga aktieägare, att skydda sig mot existensen av avtal av detta slag. Om inte bolaget har rätt att hävda ett avtal av detta slag innebär det att äganderätten tillför bolaget väsentlig egendom kan komma att vara svävande under lång tid. En återgång kan uppenbarligen leda till skada för bolaget och dess borgenärer och aktieägare, särskilt om avtalet var fördelaktigt för bolaget samtidigt som överlåtaren kanske har kommit på obestånd. Regeln kan i sin föreslagna utformning till och med användas i direkt illojala syften.

4 kap. Aktiebok

Avstämningsbolag

9 § Den som på fastställd avstämningsdag är införd i aktieboken skall bland annat vara behörig att ta emot utdelning. Det bör här tilläggas att den som är införd i aktieboken är den som har rätt att uppbära vederlag även vid tvångsinlösen eller fusion.

ÖKNING AV AKTIEKAPITALET

6 kap. Ökning av aktiekapitalet och upptagande av vissa penninglån

Definitioner

3§ Aktiespararna finner det onödigt att ändra vedertagna begrepp särskilt när de allra helst då föreslagna begreppen är oklara.

7 kap. Fondemission

Registrering m. m

7 § Aktiespararna ifrågasätter om regeln är helt kongruent med den i 3 § 1 1 p. Vem äger rösta för aktien från det att den tagits upp i aktieboken till dess det vid avstämningen är bestämt vem aktien tillhör.

8 kap. Tillskottsemission

Rubriken leder språkligt fel då avsnittet även innehåller regler för upptagande av vissa penninglån, vilket ju inte är detsamma som tillskott. Begreppet nyemission bör bibehållas.

Felaktig teckning

18 § Det framgår ej av förslaget vem som skall göra anmälan om ogiltighet eller hur frågan om ogiltighet avgörs. Ej heller framgår hur regeln i 2 st är tänkt att fungera i den situationen att tecknaren väljer att inte erlægga betalning för aktien.

9 kap. Särskilda bestämmelser om vissa riktade emissioner m.m.

Samma principiella problem som detta kapitel är avsett att reglera uppkommer även vid köp av aktier, konvertibler, optioner eller annan egendom. Sådana köp kan t. ex ske till överpriser utan att det för den skull befinns vara otillbörligt gynnande.

6§ och 7§ Begreppet "största koncernen" är oprecist. Det kan vara den med störst egna kapital, största antalet aktieägare, högsta aktievärdet eller största omsättningen. Precisering behövs således.

10 kap. Nedsättning av aktiekapitalet

4§ Kommittén återger här endast en omröstningsregel. I 1975 års lag är röstningsreglerna samlade på ett ställe. Den ordningen bör bestå. Att införa likartade röstningsregler för likartade situationer medför endast att lagförslaget blir onödigt omfattande och att praktikern måste leta efter tillämpliga regler på många ställen. Vid mer komplicerade emissioner och andra åtgärder är det kanske nödvändigt att ta hänsyn till sådana olika regler. Enligt Aktiespararna bör dessa regler samordnas.

5§ 2st. Sambandet mellan återbetalt belopp och nominellt belopp är oklart.